

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 15.12.2020.
COM(2020) 824 final

2020/0360 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

**o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu i stavljanju izvan snage
Uredbe (EU) br. 347/2013**

{SEC(2020) 431 final} - {SWD(2020) 346 final} - {SWD(2020) 347 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Radi modernizacije i proširenja europske energetske infrastrukture, 2013. je uspostavljen novi okvir za planiranje prekogranične energetske infrastrukture kako bi se riješio problem rascjepkane međupovezanosti energetskih mreža država članica, okončala njihova izoliranost od plinskih i elektroenergetskih mreža, osigurala i diversificirala opskrba energijom u Uniji i njezini izvori i pravci te povećala integracija obnovljivih izvora energije. Uredbom TEN-E Uniji je omogućeno da utvrđivanjem pravila za određivanje i pravodobni razvoj projekata od zajedničkog interesa postigne svoje ključne ciljeve energetske politike, čime će se osigurati interoperabilnost transeuropskih energetskih mreža, funkcioniranje unutarnjeg energetskog tržišta, sigurnost opskrbe u Uniji i integracija obnovljivih oblika energije. Njome se od država članica zahtijeva i da pojednostave postupke izdavanja dozvola za projekte od zajedničkog interesa te se predviđaju pomoć regulatornih tijela, pravila i smjernice za prekograničnu raspodjelu troškova i poticaji povezani s rizikom te uvjeti za pristup financiranju iz Instrumenta za povezivanje Europe (CEF).

Predsjednica Komisije učinila je europski zeleni plan glavnim političkim prioritetom u cilju preobrazbe Unije u pravedno i prosperitetno društvo s modernim i konkurentnim gospodarstvom koje učinkovito iskorištava resurse. Komisija je predloženim Planom za postizanje klimatskog cilja¹ utvrdila održivu putanju prema ostvarenju tog cilja i postizanju klimatske neutralnosti Europe do 2050. Zelenim planom dodatno se naglašava da će neizbježne klimatske promjene imati znatan učinak u Europi unatoč nastojanjima da se ublaže. Stoga je iznimno važno intenzivnije djelovati u pogledu otpornosti na klimatske promjene, izgradnje te otpornosti, sprečavanja katastrofa i pripravnosti na klimatske promjene.

Kako je navedeno u komunikacijama Komisije „Europski zeleni plan” i „Čist planet za sve”², energetska infrastruktura glavni je pokretač energetske tranzicije. Infrastruktura je dugotrajna imovina i stoga će morati biti u skladu s ciljem klimatske neutralnosti i drugim ciljevima zaštite okoliša, kao što je prisega iz zelenog plana da se ne nanosi šteta, kako bi se omogućila brza i troškovno učinkovita dekarbonizacija energetskog sustava i, u širem smislu, gospodarstva. Kao takva, Uredba TEN-E središnji je instrument za razvoj unutarnjeg energetskog tržišta i nužna je za postizanje ciljeva europskog zelenog plana.

Trenutačni klimatski i energetske ciljevi nisu dovoljno ambiciozni za postizanje klimatskog cilja smanjenja emisija stakleničkih plinova za najmanje 55 % do 2030., kako je predložila Komisija³ nastojeći usmjeriti kontinent prema klimatskoj neutralnosti. Za postizanje tog smanjenja emisija stakleničkih plinova potrebna je temeljita preobrazba europskog energetskog sustava, i na strani ponude i na strani potražnje.

¹ Povećanje klimatskih ambicija Europe za 2030., Ulaganje u klimatski neutralnu budućnost za dobrobit naših građana, COM(2020) 562 final.

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0773>

³ Povećanje klimatskih ambicija Europe za 2030., Ulaganje u klimatski neutralnu budućnost za dobrobit naših građana, COM(2020) 562 final.

Unija će morati znatno povećati proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora kako bi na nju do 2050. otpadalo više od 80 % ukupne električne energije, uz sve veći udio odobalnih izvora⁴. Kako bi se postigla klimatska neutralnost, kapacitet energije vjetra na moru u Europi trebao bi se do 2050. povećati na 300 GW, a energije oceana na 40 GW, odnosno 25 puta više nego danas⁵, zbog čega postoji znatna potreba za koordinacijom dugoročnog planiranja i razvoja odobalnih i kopnenih elektroenergetskih mreža u skladu sa strategijom EU-a za energiju iz obnovljivih izvora na moru⁶. Trošak povećanja opsega proizvodnje energije iz obnovljivih izvora na moru u Europi do 2050. procijenjen je na 800 milijardi EUR, od čega se dvije trećine odnose na povezanu mrežnu infrastrukturu. Kako bi se troškovi što više smanjili, mrežu je vrlo važno racionalno razvijati.

Cilj dogovoren u zaključcima Europskog vijeća u Barceloni u ožujku 2002. da države članice budu elektroenergetski međupovezane u razini od najmanje 10 % njihova instaliranog proizvodnog kapaciteta još nije postignut. U zaključcima od 23. i 24. listopada 2014. Europsko vijeće podržalo je cilj elektroenergetske međupovezanosti od najmanje 15 %. U Komunikaciji Komisije od 23. studenoga 2017. o jačanju energetske mreže u Europi ocijenjen je napredak u postizanju cilja od 10 % međupovezanosti te su predloženi načini ostvarenja cilja od 15 % međupovezanosti za 2030.

Prosječno godišnje ulaganje u mreže za prijenos i distribuciju električne energije samo se za postizanje ciljeva za 2030. procjenjuje u iznosu od 50,5 milijardi EUR. Veća uloga električne energije upotpunit će se relativnim povećanjem uloge plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova u dekarboniziranoj kombinaciji izvora energije, kako je navedeno u svim scenarijima s modelima putanja prema postizanju klimatske neutralnosti⁷. Na vodik bi za razliku od trenutačne niske razine u proizvodnji, transportu i potrošnji 2050. trebalo otpadati otprilike od 46 % do 49 % svih plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova. Procjenjuje se da će do 2030. u elektrolizatore vodika biti potrebno uložiti od 24 do 42 milijarde EUR. Za transport, distribuciju i skladištenje vodika bit će potrebno oko 65 milijardi EUR⁴⁷.

Ciljevi postojeće Uredbe i dalje su uglavnom valjani, ali postojeći okvir TEN-E još u potpunosti ne odražava očekivane promjene energetskog sustava koje će nastati uslijed novog političkog konteksta, a posebno zbog ažuriranih ciljeva za 2030. i cilja klimatske neutralnosti do 2050. u okviru europskog zelenog plana.

Konkretno, vrsta i opseg razvoja prekogranične infrastrukture predviđeni trenutačnom Uredbom TEN-E nedostatni su jer ne obuhvaćaju sve kategorije infrastrukture relevantne za energetske tranzicije niti dovoljno odražavaju tehnološki razvoj. Stoga Uredba TEN-E u svojem sadašnjem obliku nije prikladna za potporu postizanju cilja klimatske neutralnosti. Zbog ubrzanja digitalne transformacije sektora električne energije, posljednjih su se godina znatno razvila rješenja za pametne mreže, među ostalim za upravljanje potrošnjom. Međuintegracija pametnih sustava električne energije i plina te njihova integracija s drugim sektorima kao što su promet i industrija nudi dodatne mogućnosti za dekarbonizaciju plinske mreže i učinkovitije upravljanje elektroenergetskim sustavom, na primjer

⁴ Čist planet za sve. Europska strateška dugoročna vizija za prosperitetno, moderno, konkurentno i klimatski neutralno gospodarstvo, COM(2018) 773 final.

⁵ Radni dokument službi komisije – procjena učinka: Povećanje klimatskih ambicija Europe za 2030., SWD(2020) 176 final.

⁶ Strategija EU-a za iskorištavanje potencijala energije iz obnovljivih izvora na moru za klimatski neutralnu budućnost, COM(2020) 741 final.

⁷ Ti scenariji uključuju scenarije iz dugoročne strategije Unije (2018.), scenarije za TYNDP 2020. koje su izradili ENTSG i ENTSO-E (2020.), scenarije iz studije *Decarbonisation pathways* („Putanje dekarbonizacije”) (2018.) udruženja Eurelectric i scenarije izrađene za Glavnu upravu za energetiku u okviru studije *Impact of the use of the biomethane and hydrogen potential on trans-European infrastructure* („Učinak iskorištavanja potencijala biometana i vodika na transeuropsku infrastrukturu”) (2019.).

proizvodnjom vodika i sintetičkih plinova iz obnovljivih izvora energije. Postojeći planovi za mrežu sustava previše se temelje na sektorskom pristupu te stoga ne odgovaraju potrebi za integracijom pametnih sustava jer se potrebe za ulaganjima u sektorima plina i električne energije procjenjuju u okviru različitih postupaka. Isto tako, buduće planiranje mreže mora na odgovarajući način odražavati očekivano proširenje odobalne mreže. Osim toga, razina distribucijskog sustava imat će važniju ulogu u planiranju energetske infrastrukture i zato što je znatan dio kapaciteta za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora priključen na niskonaponsku i srednjonaponsku mrežu. Nadalje, evaluacija sadašnjeg okvira TEN-E pokazala je kašnjenja u provedbi projekata od zajedničkog interesa koji su utvrđeni kao nužni za postizanje ciljeva klimatske i energetske politike Unije. U 2020. je 27 % projekata od zajedničkog interesa za električnu energiju kasnilo u prosjeku 17 mjeseci u odnosu na prvotno planirani datum puštanja u rad.

Zbog toga će revidirana Uredba TEN-E biti posebno usmjerena na:

- omogućivanje utvrđivanja prekograničnih projekata i ulaganja diljem Unije i sa susjednim zemljama koji su potrebni za energetske tranzicije i postizanje klimatskih ciljeva,
- poboljšanje planiranja infrastrukture za integraciju energetskog sustava i odobalne mreže,
- skraćivanje postupaka izdavanja dozvola za projekte od zajedničkog interesa kako bi se izbjegla kašnjenja projekata kojima se olakšava energetska tranzicija,
- osiguravanje odgovarajuće primjene alata za podjelu troškova i regulatornih poticaja.

U okviru inicijative ocijenjen je i utvrđen niz mjera za pojednostavnjenje i poboljšanje učinkovitosti Uredbe TEN-E te za smanjenje troškova usklađivanja i regulatornih troškova gdje je to moguće. Inicijativom će se omogućiti *i. pojednostavnjenje obveza izvješćivanja i praćenja, ii. izuzeće od zahtjeva za prethodno savjetovanje ako su već obuhvaćeni nacionalnim propisima istih ili viših standarda nego u Uredbi TEN-E te iii. jednostavnije uključivanje projekata od zajedničkog interesa u desetogodišnje planove razvoja mreže*. Mjerama pojednostavnjenja nastat će izravne koristi jer će se zbog manjih obveza praćenja i izvješćivanja smanjiti periodični izravni troškovi povezani s administrativnim opterećenjem. Te izravne koristi uglavnom su privatne koristi za određene dionike, kao što su promotori projekata.

• **Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području**

Na temelju evaluacije Uredbe TEN-E koju je Komisija provela radi procjene njezine dosadašnje učinkovitosti zaključeno je da postojeći okvir nije dovoljno fleksibilan da se s vremenom prilagođava promjenama ciljeva politike Unije. To je osobito važno s obzirom na razvoj energetske i klimatske politike Unije, posebno u pogledu stavljanja većeg naglaska na ambicioznije ciljeve dekarbonizacije. Pariškim sporazumom i europskim zelenim planom zahtijeva se znatna preobrazba postojeće energetske infrastrukture kako bi se do 2050. izgradio potpuno integriran i ugljično neutralan energetski sustav. Iako su početni ciljevi Uredbe TEN-E – sigurnost opskrbe, integracija tržišta, tržišno natjecanje i održivost – i dalje relevantni, revidiranom Uredbom TEN-E uvode se promjene kojima se osigurava dosljednost s ciljevima dekarbonizacije te usklađenost s ciljem klimatske neutralnosti i načelom „ne nanosi bitnu štetu” kako je definirano Uredbom o taksonomiji⁸.

Općim načelima revidirane Uredbe TEN-E odgovara se na potrebu za dosljednošću s različitim ciljevima utvrđenima u paketu „Čista energija za sve Europljane”, posebno u Direktivi i Uredbi o

⁸ Uredba (EU) 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088, SL L 198, 22.6.2020., str. 13.

tržištu električne energije, Uredbi o upravljanju energetsom unijom i Direktivi o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora, i to ponajprije omogućivanjem opsežne primjene i integracije obnovljivih izvora energije te podupiranjem veće uloge operatora distribucijskih sustava.

Zelenim planom i relevantnim ciljevima smanjenja emisija prometni će se sektor potaknuti na dinamičniji iskorak prema dekarbonizaciji nego prije. Stoga se očekuje da će se potražnja za naftom drastično smanjiti te da će sve rjeđi biti slučajevi u kojima nije ostvareno smanjenje njezine potrošnje. Iz tog razloga, u skladu s ciljevima zelenog plana, infrastruktura za opskrbu naftom nije uključena u ovu Uredbu.

Iako evaluacijom nije utvrđena nikakva izravna neusklađenost postojeće Uredbe TEN-E i posebnih mjera sadržanih u Direktivi o energetskej učinkovitosti, revidiranim se odredbama jača načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu pri budućem međusektorskom planiranju infrastrukture.

Instrument za povezivanje Europe nadopunjuje Uredbu TEN-E tako što služi rješavanju problem manjka sredstava namijenjenih projektima od zajedničkog interesa koji imaju veliku socioekonomsku i društvenu vrijednost, ali nisu komercijalno održivi. Prihvatljivost za financijsku pomoć u okviru CEF-a povezana je s područjem primjene infrastrukturnih kategorija obuhvaćenih revidiranom Uredbom TEN-E; naime, ostvarivanje statusa projekta od zajedničkog interesa u skladu s Uredbom TEN-E preduvjet je za financiranje prekograničnih infrastrukturnih projekata iz CEF-a.

• **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

Poboljšanjem postojeće procjene održivosti projekata od zajedničkog interesa u revidiranoj Uredbi TEN-E Komisija isto tako nastoji povećati dosljednost inicijative s relevantnim aspektima taksonomije Unije za okvir za održiva ulaganja. Uredbom o taksonomiji⁹ uspostavlja se okvir za definiranje kriterija kojima se utvrđuje je li gospodarska djelatnost okolišno održiva, čime se propisuju obveze objave za financijska i nefinancijska poduzeća iz privatnog sektora koja usmjeravaju kapital prema održivim/održivijim gospodarskim djelatnostima definiranim uzimajući u obzir šest okolišnih ciljeva.

U projektima od zajedničkog interesa poštovat će se načelo „ne nanosi bitnu štetu” kako je navedeno u zelenom planu i u skladu s člankom 17. Uredbe o taksonomiji. Kako bi se ograničio utjecaj na okoliš, pri planiranju infrastrukture i utvrđivanju infrastrukturnih nedostataka slijedit će se načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu te će se prioritarno razmotriti sva relevantna rješenja koja nisu povezana s infrastrukturom kako bi se na temelju opsežnog postupka s dionicima uklonili utvrđeni nedostaci. Osim toga, promotori projekata trebali bi tijekom provedbe projekata izvješćivati o usklađenosti sa zakonodavstvom o okolišu kako bi se osiguralo da se projektima ne nanosi bitna šteta okolišu. To je izvješćivanje važan element za postupak praćenja i za podnošenje zahtjeva za buduće popise Unije. Nadalje, ovom se Uredbom za projekte od zajedničkog interesa uvodi zahtjev za integraciju mjera prilagodbe klimatskim promjenama. Člankom 171. stavkom 3. UFEU-a predviđa se mogućnost da Unija odluči o suradnji s trećim zemljama na promicanju projekata od zajedničkog interesa¹⁰ i o osiguravanju međudjelovanja mreža u svojem susjedstvu. Takvom suradnjom može se pridonijeti smanjenju emisija stakleničkih plinova u Uniji i trećim zemljama i postizanju ciljeva zelenog plana. Uključivanjem projekata od uzajamnog interesa u revidiranu Uredbu TEN-E uzela bi se u obzir sve veća uloga povezanosti s trećim zemljama te omogućilo proširenje opsega koristi koje proizlaze iz

⁹ Uredba (EU) 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088, SL L 198, 22.6.2020., str. 13.

¹⁰ Članak 171. stavak 3. UFEU-a: „Unija može odlučiti o suradnji s trećim zemljama na promicanju projekata od zajedničkog interesa i o osiguravanju međudjelovanja mreža.”.

provedbe regulatornog okvira Unije izvan njezinih granica. U obzir će se uzeti Komunikacija Komisije o gospodarskom i investicijskom planu za zapadni Balkan¹¹.

Revidiranom Uredbom TEN-E nastoje se riješiti neki od trajnih problema, kao što su kašnjenja u provedbi projekata i pristup financiranju za prekogranične infrastrukturne projekte, koje je dodatno povećala zdravstvena kriza, te pokazati dosljednost s ciljevima Mehanizma za oporavak i otpornost. Ovisno o ciljevima država članica, međupovezanost prekograničnih pametnih i održivih energetske mreže financirat će se samo u manjoj mjeri u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost.

Posebne mjere potpore koju bi države članice mogle dodijeliti projektima od zajedničkog interesa mogle bi se smatrati državnim potporom. Za takve bi mjere bila potrebna posebna procjena u skladu s pravilima o državnim potporama. Status projekta od zajedničkog interesa relevantan je u skladu s pravilima o državnim potporama te s Uredbom o općem skupnom izuzeću iz 2014.¹² i sa smjernicama o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju za razdoblje 2014.–2020.¹³ Važno je podsjetiti da bi se nacionalne mjere poduzete za potporu projektima od zajedničkog interesa izvan okvira prekogranične raspodjele troškova i poticaja za ulaganja iz Uredbe TEN-E mogle smatrati državnim potporom i biti podvrgnute procjeni u skladu s pravilima o državnim potporama. To je posebno važno za elektrolizatore i projekte skladištenja, koji mogu imati izravni učinak na tržišta proizvodnje energije.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

• Pravna osnova

Člankom 170. Ugovora o funkcioniranju Europske unije predviđa se da Unija doprinosi uspostavi i razvoju transeuropskih mreža, među ostalim u području energetske infrastrukture. Unija će trebati promicati međupovezanost nacionalnih mreža. Uredba TEN-E temelji se na članku 172. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, kojim se predviđa pravna osnova za usvajanje smjernica koje obuhvaćaju ciljeve, prioritete i osnovne crte mjera predviđenih u području transeuropskih mreža kako je utvrđeno u članku 171. Smjernicama se određuju projekti od zajedničkog interesa koji su potrebni za postizanje ciljeva politike Uredbe TEN-E. U njima se utvrđuju i uvjeti pod kojima Unija može financijski podupirati projekte od zajedničkog interesa.

• Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)

Infrastruktura za prijenos energije (uključujući međusobno povezanu odobalnu mrežu i pametnu mrežnu infrastrukturu) ima europsku dodanu vrijednost zbog svojih prekograničnih učinaka i ključna je za postizanje klimatski neutralnog energetske sustava. Uredbom TEN-E osigurana je vrijednost i pridonijelo se postizanju rezultata u pogledu integracije energetske tržišta Unije, tržišnog natjecanja i sigurnosti opskrbe. Za razvoj prekogranične energetske infrastrukture potreban je okvir za regionalnu suradnju među državama članicama. Propisi i mjere pojedinih država članica nedovoljni su za provedbu tih infrastrukturnih projekata u cjelini.

¹¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija: Gospodarski i investicijski plan za zapadni Balkan, SWD(2020) 223 final.

¹² Uredba Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora, SL L 187, 26.6.2014., str. 1.

¹³ Komunikacija Komisije – Smjernice o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju za razdoblje 2014.–2020., SL C 200, 28.6.2014., str. 1.

Za unutarnje energetske tržište nužna je prekogranična infrastruktura, čiji razvoj zahtijeva suradnju dviju ili više država članica, od kojih svaka ima svoj regulatorni okvir. Uredbom TEN-E osigurana je dodatna vrijednost u usporedbi s onim što bi se moglo postići samo na nacionalnoj ili regionalnoj razini. Provedbom više od 40 ključnih projekata energetske infrastrukture od njezina stupanja na snagu pomoglo se većini država članica da postigne cilj od 10 % međupovezanosti do 2020. i izgradi dobro povezanu plinsku mrežu otpornu na šokove. Energetsko tržište Unije integriranije je i konkurentnije nego 2013., a povećala se i energetska sigurnost Unije. Pristup ciljanom financiranju u okviru CEF-a omogućio je provedbu 95 projekata od zajedničkog interesa koji su inače imali poteškoća u pristupu financiranju u skladu s tržišnim pravilima.

Navedeni napredak ne bi se mogao postići samostalnim djelovanjem država članica. Razni dionici potvrdili su dodanu vrijednost Uredbe TEN-E te istaknuli važnost regionalne suradnje za provedbu prekograničnih projekata, transparentnost, regulatornu sigurnost i pristup financiranju.

- **Proporcionalnost**

Inicijativa je u skladu s načelom proporcionalnosti. Obuhvaćena je područjem primjene za djelovanje u području transeuropske energetske mreže, kako je utvrđeno člankom 170. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Politička intervencija proporcionalna je dimenziji i prirodi utvrđenih problema te postizanju postavljenih ciljeva.

Prijedlog ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje općeg cilja olakšavanja pravodobnog razvoja zadovoljavajućih energetske infrastrukture diljem Unije i u njezinu susjedstvu kako bi se omogućilo ostvarivanje energetske i klimatske ciljeva Unije u skladu s europskim zelenim planom, posebno ciljeva za 2030./2050., uključujući cilj klimatske neutralnosti, poštovanje načela „ne nanosi bitnu štetu” te integraciju tržišta, konkurentnost i sigurnost opskrbe.

Na temelju rezultata evaluacije Komisija je procijenila nekoliko opcija politike koje pripadaju četirima područjima učinka postojećeg okvira TEN-E, kao što su područje primjene, upravljanje/planiranje infrastrukture, izdavanje dozvola i sudjelovanje javnosti te regulatorni tretman.

Procjena i usporedba opcija (vidjeti posebno odjeljke 7. i 8. priložene procjene učinka) pokazuju da nijedna opcija nije dostatna za postizanje utvrđenih ciljeva. Utvrđivanje paketa najprikladnijih opcija politike za postizanje posebnih ciljeva temelji se na procjeni koja uključuje načelo proporcionalnosti.

Cilj je paketa učiniti Uredbu TEN-e primjerenom i u slučaju eventualnih promjena koje nosi budućnost. Opcije za buduće područje primjene Uredbe obuhvaćaju sve tehnologije potrebne za energetske tranzicije i klimatske ciljeve. Definicije su istodobno vremenski konkretne i dovoljno široke kako bi se u mjeri u kojoj je to moguće uzeo u obzir tehnološki razvoj. Okvirom za odabir projekata od zajedničkog interesa i novim pristupom međusektorskom planiranju infrastrukture utvrđuju se ključni elementi u pogledu ciljeva i kriterija. Budućim okvirom zadržat će se uloga regionalnih skupina u postupku odabira kako bi se ti elementi dodatno odredili i prilagodili novim prioritetima politike i tehnološkom razvoju, uzimajući u obzir i regionalni kontekst.

- **Odabir instrumenta**

Nadovezujući se na sveukupno gledajući pozitivnu ocjenu postojeće Uredbe, odabrani je instrument uredbe, djelotvoran instrument koji se izravno primjenjuje, u cijelosti je obvezujući te osigurava ujednačenu provedbu i pravnu sigurnost.

3. REZULTATI *EX POST* EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- **Ex post evaluacije/provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

U ožujku 2019. su zakonodavci su se u okviru djelomičnog političkog dogovora Europskog parlamenta i Vijeća o Instrumentu za povezivanje Europe za razdoblje 2021.–2027. složili da je do 31. prosinca 2020. potrebno ocijeniti djelotvornost i usklađenost politika iz Uredbe (EU) br. 347/2013 o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu (Uredba TEN-E)¹⁴. U Komunikaciji Komisije „Europski zeleni plan”¹⁵ iz prosinca 2019. izričito se upućuje na potrebu za preispitivanjem Uredbe TEN-E kako bi se osigurala usklađenost s ciljevima klimatske neutralnosti.

S obzirom na vremenski okvir za evaluaciju i reviziju Uredbe TEN-E, Komisija se odlučila za „uzastopnu evaluaciju i procjenu učinka”. Evaluacija Uredbe TEN-E provedena je od siječnja 2019. do rujna 2020. U evaluaciji je procijenjeno u kojoj je mjeri Uredba TEN-E dosad bila učinkovita u postizanju svojih ciljeva te su utvrđeni čimbenici koji su pridonijeli njihovom postizanju ili ga otežali. Konkretnije, procijenjena je djelotvornost Uredbe u usporedbi s osnovnim stanjem (tj. stanjem bez uredbe) kako bi se ocijenilo je li imala znatan učinak i dodanu vrijednost.

Ukratko, u evaluaciji se razmatralo sljedeće:

- je li i zahvaljujući čemu postojeća Uredba TEN-E dobro funkcionirala te koji su čimbenici pridonijeli postizanju njezinih ciljeva ili ga otežali,
- učinak Uredbe, posebno u pogledu napretka u postizanju njezinih ciljeva.

Uzastopnim pristupom osigurano je da se iz rezultata evaluacije izvedu temeljni elementi kako bi se zaključilo u kojoj će mjeri Uredba i dalje biti svrsishodna i relevantna u budućnosti s obzirom na donesene ili planirane političke inicijative kojima će se ubrzati srednjoročna i dugoročna dekarbonizacija. U elementima usmjerenima na budućnost razmatralo se kako osigurati uspostavu energetske infrastrukture primjerene ostvarivanju ambicioznijih ciljeva dekarbonizacije i uvođenja energije iz obnovljivih izvora te su navedena područja djelovanja.

U skladu s područjem primjene i primjenjivošću Uredbe TEN-E, evaluacijom su obuhvaćene sve države članice. U skladu sa smjernicama za bolju regulativu, za evaluaciju uspješnosti Uredbe TEN-E primijenjeno je pet kriterija: djelotvornost, učinkovitost, relevantnost, usklađenost i dodana vrijednost Unije.

Evaluacija je pokazala da se zahvaljujući provedbi Uredbe TEN-E i projekata od zajedničkog interesa u svim regijama Unije od 2013. povećala međupovezanost energetskih mreža. Povećana međupovezanost dovela je do bolje integracije mreža država članica, zbog čega je energetska tržišta Unije postalo integriranije i konkurentnije nego prije provedbe Uredbe TEN-E. Razlike veleprodajnih cijena električne energije smanjile su se među gotovo svim državama članicama. Smanjile su se i razlike među cijenama plina. Od 2013. znatno se povećala sigurnost opskrbe plinom zahvaljujući novim spojnim plinovodima i terminalima za ukapljeni prirodni plin. Projekti od zajedničkog interesa pomogli su u ispunjavanju aktualnih ciljeva Uredbe TEN-E kako je osmišljena 2013. Međutim, kategorije infrastrukture u postojećoj Uredbi TEN-E ne odražavaju nove klimatske ambicije, cilj klimatske neutralnosti ni najnovija tehnološka kretanja. Taj bi se napredak trebao uzeti u obzir u kategorijama infrastrukture obuhvaćenima Uredbom, kriterijima odabira projekata od zajedničkog interesa te prioritetnim koridorima i tematskim područjima.

Postupak utvrđivanja i odabira projekata od zajedničkog interesa u okviru regionalnih skupina pokazao se djelotvornim u poboljšanju suradnje i omogućivanju donošenja odluka o prekograničnim projektima

¹⁴

<https://www.consilium.europa.eu/media/38507/st07207-re01-en19.pdf>
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0420_HR.pdf

¹⁵

COM(2019) 640 final.

na temelju regionalnog i europskog pristupa. Postupak izrade desetogodišnjeg plana razvoja mreže pokazao se djelotvornim prvim korakom za utvrđivanje projekata od zajedničkog interesa. Međutim, iako europske mreže operatora prijenosnih odnosno transportnih sustava (ENTSO-ovi) i operatori prijenosnih sustava imaju važnu ulogu u tom postupku, postoji potreba za većom uključivošću i kontrolom glavnih doprinosa i pretpostavki kako bi se povećalo povjerenje u njega.

Mehanizam prekogranične raspodjele troškova važan je pokretač provedbe projekta. Međutim, u mnogim slučajevima prekogranična raspodjela troškova nije dovela do predviđenog smanjenja manjka u financiranju projekta.

Premda su postupci izdavanja dozvola skraćeni, u nekim su slučajevima i dalje dugotrajni. Međutim, temeljni razlozi uglavnom su povezani s nacionalnom provedbom i nisu u području primjene Uredbe TEN-E.

Financijska pomoć u okviru CEF-a dodijeljena je za 95 projekata, omogućujući njihovu provedbu. Bespovratnim sredstvima za studije pomoglo se smanjiti rizike u ranim fazama razvoja projekata, dok su se bespovratnim sredstvima za radove poduprli projekti usmjereni na ključna uska grla koja se nisu mogla u dovoljnoj mjeri ukloniti financiranjem na tržištu.

Evalvacijom je utvrđeno da su koristi od Uredbe veće od troškova, čime je dokazana njezina učinkovitost. Uredbom TEN-E povećane su sigurnost opskrbe te integriranost i konkurentnost energetske tržišta, čime su ostvarene socioekonomske koristi. Uredbom se pridonijelo i boljoj dostupnosti, koordinaciji i transparentnosti informacija.

Početni ciljevi Uredbe TEN-E – sigurnost opskrbe, integracija tržišta, tržišno natjecanje i održivost – i dalje su relevantni. Međutim, zbog povećanih klimatskih ambicija u okviru Pariškog sporazuma i europskog zelenog plana, njezine je ciljeve potrebno iznova uravnotežiti kako bi se ostvarili ciljevi dekarbonizacije i pridonijelo klimatskoj neutralnosti.

Evalvacija je pokazala da ne postoji mnogo dokaza u prilog zabrinutosti u pogledu unutarnje usklađenosti Uredbe TEN-E, osim mogućih automatskih promjena i nedostatka fleksibilnosti u prilagodbi područjima politika koja se brzo razvijaju.

Uredbom TEN-E ostvareni su rezultati koji se ne bi mogli postići djelovanjem na razini država članica, što je dokaz dodane vrijednosti Unije.

- **Savjetovanja s dionicima**

U skladu sa smjernicama za bolju regulativu za „uzastopne evaluacije i procjene učinka” Komisija je provela sveobuhvatno savjetovanje s dionicima na temelju strategije savjetovanja koja je obuhvaćala niz metoda i alata. Cilj strategije savjetovanja bio je osigurati da se uzmu u obzir svi relevantni dokazi, uključujući podatke o troškovima, društvenom učinku i mogućim koristima inicijative. Strategija je osmišljena u skladu s logikom intervencije i objedinjuje elemente usmjerene na prošlost i budućnost. Primijenjeno je nekoliko alata za savjetovanje: javno savjetovanje na internetu, ciljane internetske ankete, detaljni razgovori i internetski seminari dionika (četiri).

Komisija je primila 215 odgovora na otvoreno javno savjetovanje i ciljane upitnike te dodatnih 169 podnesaka putem e-pošte, uglavnom od građana, promotora projekata i industrijskih udruga. Provedeno je približno 80 detaljnih razgovora s ključnim dionicima Uredbe TEN-E uz potporu savjetnika kako bi se pružile detaljne informacije i dokazi o ključnim aspektima koji se nisu mogli detaljno obraditi ciljanim upitnikom. Četiri internetske seminara dionika, na kojima je sudjelovalo više od 40 panelista i 300 sudionika, bavila su se ključnim elementima revizije.

Općenito, dionici uglavnom potvrđuju koristi Uredbe TEN-E za ostvarivanje općih ciljeva: pridonijela je integraciji energetske tržišta, omogućila postizanje odgovarajuće razine sigurnosti opskrbe i

pridonijela konkurentnosti na energetsom tržištu Unije. Kad je riječ o doprinosu klimatskim i energetske ciljevima za 2020., mišljenja su podijeljena između pozitivne ocjene operatora prijenosnih sustava i nacionalnih nadležnih tijela, često iz srednje i istočne Europe, i negativnih stajališta više nevladinih organizacija, posebno o ulozi plina.

Dionici uglavnom smatraju da je postupkom utvrđivanja projekata od zajedničkog interesa omogućen odabir najrelevantnijih projekata od zajedničkog interesa i da se tako putem regionalne suradnje u okviru regionalnih skupina ostvaruju ciljevi Uredbe TEN-E. Iako se kriteriji odabira u načelu smatraju primjerenima, dionici su pozvali na to da se temeljitom provjerom održivosti provjeri usklađenost s klimatskim ciljevima. Isto tako, neke nevladine organizacije i dionici iz sektora smatraju kriterije previše ograničavajućima za projekte pametnih mreža.

Dionici su izrazili mišljenje da se Uredbom TEN-E u potpunosti ne rješavaju ključna pitanja kao što su dublja integracija obnovljivih izvora energije, poboljšanje energetske učinkovitosti i ublažavanje klimatskih promjena. Time su ukazali na određene nedosljednosti između Uredbe TEN-E i drugih politika ili inicijativa na razini Unije, kao što su europski zeleni plan/dugoročna strategija za dekarbonizaciju. Kao odgovor na to, sljedeće kategorije infrastrukture smatrale su se relevantnima za daljnje uključivanje u okvir TEN-E: infrastrukture za vodik i pametne plinske distribucijske mreže, dobivanje plina iz električne energije, energetska mreža za potporu infrastrukturama za električno punjenje/opskrbu vodikom i energetska mreža u hibridnim projektima odobalnih vjetroelektrana. Međutim, potpora posebnoj infrastrukturi za vodik, pametnoj plinskoj mreži i tehnologiji dobivanja plina iz električne energije, posebno od nevladinih organizacija, bila je podijeljena. Dionici, osobito civilno društvo, nevladine organizacije i udruženja u sektoru električne energije, iskazali su prilično slabu potporu za mreže CO₂, a posebno za skladištenje CO₂. Međutim, daljnja analiza primljenih informacija o uključivanju mreža CO₂ kao kategorije infrastrukture pokazala je da ne postoji mnogo dokaza kojima bi se potkrijepilo uklanjanje mreža CO₂ iz Uredbe TEN-E.

Kad je riječ o upravljanju i ulozi različitih aktera, dionici su pozvali na slabljenje uloge ENTSO-a, a jačanje uloge operatora distribucijskih sustava i drugih dionika, kao što su nevladine organizacije.

Iako su se od stupanja na snagu Uredbe TEN-E postupci izdavanja dozvola skratili, razni dionici navode da njihova djelotvornost uvelike ovisi o nacionalnoj provedbi. Premda su složeni nacionalni postupci još uvijek jedan od uzroka usporavanja postupaka izdavanja dozvola, postupci su dulji i zbog parnica koje se protiv projekata pokreću zbog ekoloških pitanja povezanih s projektima od zajedničkog interesa i protivljenja javnosti. Čini se da se zbog zahtjeva za javno savjetovanje na temelju Uredbe TEN-E povećala informiranost o projektima od zajedničkog interesa, kao i sudjelovanje javnosti i povjerenje u taj postupak. Međutim, dojam je da odredbe imaju ograničen učinak na povećanje javne prihvaćenosti, uglavnom zbog mišljenja da postoji nedostatak (aktualnih) informacija o infrastrukturnim potrebama te nedostatka povratnih informacija o izradi projekata.

Smatra se da je mehanizmom prekogranične raspodjele troškova, koji je uveden u Uredbi TEN-E za podjelu troškova među državama članicama kako bi se omogućili projekti s prekograničnim koristima, u velikoj mjeri uklonjena dosadašnja neravnoteža između troškova i koristi. Mehanizmi prekogranične raspodjele troškova u nekim se slučajevima pokazuju djelotvornima premda zadovoljstvo korisnika smanjuju, primjerice, vrednovanje mehanizma i složenost prikupljanja podataka, dodatno vrijeme do donošenja odluke o ulaganju i nedostatak nedvosmislenih rezultata na kojima će se temeljiti donošenje odluke.

Dionici se većinom slažu da Uredba TEN-E donosi dodanu vrijednost Unije i da države članice ne bi mogle pojedinačno ostvariti njezine rezultate. Jednaka većina navela je da pitanja obuhvaćena Uredbom TEN-E i dalje zahtijevaju djelovanje na razini Unije. Nadalje, većina ispitanika smatra da su koristi od Uredbe TEN-E veće od njezinih troškova.

- **Prikupljanje i primjena stručnog znanja**

Prijedlog i procjena učinka na kojoj počiva temelje se na dokazima iz evaluacije Uredbe br. 347/2013 o smjernicama za transeuropske energetske mreže, na doprinosu koji su dionici dali opsežnim savjetovanjima provedenima u vezi s tom temom, kao i na pregledu literature, analizi portfelja projekata od zajedničkog interesa i modeliranju. Pregled literature uključivao je rezultate niza tematskih studija o ključnim elementima Uredbe TEN-E, ishode evaluacije u sredini provedbenog razdoblja Uredbe TEN-E te evaluacije i procjene provedene u okviru drugih relevantnih inicijativa Komisije.

U analizi su uzeti u obzir i formalni zaključci doneseni u okviru foruma dionika o energetskej infrastrukturi i povezanoj politici. U obzir su uzeti i godišnja konsolidirana izvješća Agencije za suradnju energetskih regulatora (ACER) o praćenju napretka projekata od zajedničkog interesa u području električne energije i plina, projekata proširenog kapaciteta i virtualnih spojnih točaka, kao i druga ažuriranja odluka o prekograničnoj raspodjeli troškova te poticaji koji se temelje na riziku za pojedine projekte.

- **Procjena učinka**

U skladu sa smjernicama za bolju regulativu Komisija je provela procjenu učinka nekoliko opcija politike. Kao potporu tom radu međusektorska upravljačka skupina provela je strukturirano savjetovanje unutar Komisije.

Procjena učinka predstavljena je i raspravljena s Odborom za nadzor regulative. Preporuke Odbora za nadzor regulative iznesene u njegovu prvom (negativnom) mišljenju od 25. rujna 2020. posebno su primijenjene: i. dodatnim pojašnjavanjem konteksta i ključnih elemenata postojeće Uredbe TEN-E, ii. naglašavanjem ključnih zaključaka evaluacije uspjeha i nedostataka postojeće Uredbe TEN-E i njihovim sustavnim povezivanjem s definicijom problema, iii. dodatnim pojašnjavanjem definicije problema da bi se bolje objasnilo kako se okvir TEN-E uklapa u novi kontekst politike zelenog plana i načina na koji su ciljevi i opcije povezani s problemima i njihovim temeljnim uzrocima, iv. boljim objašnjenjem zašto se smatra da je paket najpoželjnijih opcija najprikladniji za rješavanje utvrđenih problema (i izdavanjem mogućih alternativa) i v. utvrđivanjem pokazatelja uspjeha. Drugo mišljenje Odbora za nadzor regulative od 1. prosinca bilo je pozitivno sa zadržkama na koje se prije svega odgovorilo: i. dodatnim pojašnjavanjem različitih područja primjene i svrhe Uredbe TEN-E i Uredbe o taksonomiji, ii. objašnjenjem da će se zajedničkim učinkom predloženih izmjena odabir projekata od zajedničkog interesa uskladiti s ciljevima politike EU-a, uključujući zeleni plan, iii. dodatnim pojašnjavanjem zašto se paket najpoželjnijih opcija smatra primjerenim i u slučaju eventualnih promjena u budućnosti te iv. boljim objašnjenjem zašto su nacionalna provedba i njezino osiguravanje ključni za rješavanje problema kašnjenja s izdavanjem dozvola i načina na koji se najpoželjnijom opcijom može doprinijeti pravodobnoj provedbi projekata od zajedničkog interesa.

Tijekom rada na procjeni učinka razmatran je niz mjera u svim područjima za rješavanje utvrđenih problema i uklanjanje njihovih uzroka kako bi se postigli ciljevi inicijative. Nakon procjene njihove djelotvornosti, učinkovitosti, usklađenosti i proporcionalnosti utvrđeno je da je paket najpoželjnijih opcija najprikladniji za doprinos utvrđenim ciljevima. U paket najpoželjnijih opcija uključene su sljedeće glavne odredbe:

- ažuriranje kriterija prihvatljivosti za pametne elektroenergetske mreže,

- isključivanje infrastrukture za prirodni plin, ali uključivanje vodika, zahtjeva iz stupa 2. i pametnih plinskih mreža,
- uključivanje projekata od uzajamnog interesa,
- integrirani planovi razvoja na moru,
- pojačano upravljanje i održivost,
- ubrzavanje provedbe projekta,
- jedinstvena kontaktna točka po morskom bazenu za projekte energije iz obnovljivih izvora na moru,
- uključivanje svih troškova ulaganja.

S obzirom na buduće područje primjene Uredbe TEN-E ključno je pitanje treba li infrastrukturu za prirodni plin zadržati kao prihvatljivu infrastrukturnu kategoriju. Na temelju analize iz odjeljaka 6. i 7. procjene učinka isključenje plinske infrastrukture za metan čini se najdjelotvornijim i najusklađenijim pristupom. Istodobno, uključivanje infrastrukture za vodik u područje primjene okvira TEN-E-a činilo se opravdanim s obzirom na očekivanu sve veću važnost te infrastrukture za dekarbonizaciju određenih sektora i potencijal za prekograničnu razmjenu. Tim bi se promjenama zajedno osiguralo da će se budućom Uredbom TEN-E obuhvatiti sve kategorije infrastrukture koje su potrebne za ostvarivanje energetske i klimatske ciljeve Unije u skladu s europskim zelenim planom, posebno u pogledu ciljeva za 2030./2050. Kad je riječ o budućem pristupu planiranju infrastrukture, radikalna promjena u infrastrukturnom planiranju čini se neopravdanom s obzirom na ograničene dodatne koristi i znatno povećanje transakcijskih troškova zbog kojih se smanjuje učinkovitost, a i instrument može postati manje djelotvoran u usporedbi s jačanjem postojećeg pristupa. Međutim, s obzirom na posebnosti trenutačne situacije i očekivanog doprinosa dugoročnim klimatskim i energetske ciljevima, čini se da je za odobalne mreže opravdana radikalnija promjena.

Opcijama koje se odnose na „odobalne mreže” i „međusektorsko planiranje infrastrukture” poboljšava se okvir za upravljanje i planiranje infrastrukture kako bi se omogućilo utvrđivanje projekata potrebnih za energetske tranziciju i klimatske ciljeve u skladu s potencijalom energije iz obnovljivih izvora na moru u svakom morskom bazenu te zaštitom okoliša i drugim načinima gospodarenja morem. Dva su glavna poboljšanja: prvo, uvođenje integriranog plana razvoja mreže za odobalnu infrastrukturu na temelju zajedničkih obveza država članica u pogledu razmjera upotrebe energije iz obnovljivih izvora na moru za svaki morski bazen (pristup odozgo prema dolje za planiranje odobalne infrastrukture); drugo, prilagodbe uloga ključnih aktera uključenih u razvoj desetogodišnjeg plana razvoja mreže uz pojačani nadzor Komisije i ACER-a nad europskim mrežama operatora prijenosnih odnosno transportnih sustava. Ta će se poboljšanja dopuniti opcijama politike koje se odnose na „izdavanje dozvola” i „regulatorni tretman” kako bi se olakšao pravodobni razvoj utvrđenih projekata od zajedničkog interesa: a) uvođenje jedinstvene kontaktne točke za odobalnu infrastrukturu po morskom bazenu, b) pristup hitnim sudskim postupcima, ako su dostupni, i c) uključivanje svih troškova ulaganja u prekograničnu raspodjelu troškova. Osim promjena koje su specifične za odobalne mreže, promjene će se odraziti na područje primjene revidirane Uredbe TEN-E i na sve prihvatljive kategorije infrastrukture. Naposljetku, navedene koristi proširit će se na projekte kojima se Unija povezuje s trećim zemljama (projekti od uzajamnog interesa) s obzirom na njihovu očekivano veću ulogu u postizanju klimatskih ciljeva.

Osim toga, paket mjera sadržava i nekoliko tehničkih opcija (vidjeti Prilog 9. procjeni učinka): ubrzavanje postupka izdavanja dozvola, povećanje transparentnosti projekata od zajedničkog interesa, mogućnost da se troškovi projekata pametnih mreža prekogranično raspodjeljuju, pojašnjenje odredaba

o prekograničnoj raspodjeli troškova te ažuriranje poticaja za ulaganja. Osim toga, naftovodi i elektroenergetske autoceste više neće biti kategorije infrastrukture ni tematska područja.

Procjena učinka u velikoj je mjeri kvalitativna. Zbog nedostatka podataka specifičnih za projekt nije bilo moguće kvantificirati učinke za sve opcije, posebno za nove kategorije infrastrukture. Nadalje, predložene izmjene uglavnom su postupna poboljšanja postojećeg okvira, za koji se smatra da relativno dobro funkcionira.

Područje primjene instrumenta prilagođava se usklađivanjem kategorija infrastrukture u cilju klimatske neutralnosti; time će se optimalnim i učinkovitim integriranim planiranjem infrastrukture smanjiti emisije stakleničkih plinova i mogući utjecaji na okoliš. Usto će se ubrzanim postupkom izdavanja dozvola omogućiti brža provedba ključnih projekata, čime će se ostvariti koristi za okoliš te socioekonomske koristi.

Procjenom učinka utvrđene su sljedeće ključne ciljne skupine na koje bi ova inicijativa utjecala: europski građani i potrošači, nevladine organizacije, regulatori Europske unije, nacionalna regulatorna tijela, nacionalna nadležna tijela i njihovi lokalni i regionalni predstavnici, europske mreže operatora prijenosnih odnosno transportnih sustava (ENTSO-E i ENTSO-G), podružnice operatora distribucijskih sustava, promotori projekata, uključujući operatore prijenosnih sustava, proizvođači/industrija energije, akademska zajednica i tematski stručnjaci.

Izravne koristi paketa najpoželjnijih opcija politike uglavnom se odnose na manje emisije stakleničkih plinova i poboljšanje učinkovitosti u velikim razmjerima, što se postiže usklađenijim pristupom planiranju infrastrukture na europskoj razini i pojednostavnjenim izdavanjem dozvola za odobalni razvoj. Među tim su izravnim koristima i socijalne, npr. koristi za društvo u cjelini od smanjenja emisija stakleničkih plinova i ostvarivanja cilja klimatske neutralnosti, kao i privatne koristi, npr. manji administrativni troškovi zbog kraćih postupaka izdavanja dozvola.

Mjerama pojednostavnjenja nastat će izravne koristi zbog smanjenja postojećih periodičnih izravnih troškova povezanih s administrativnim opterećenjem uslijed smanjenja obveza praćenja i izvješćivanja. Te izravne koristi uglavnom su privatne koristi za određene dionike, kao što su promotori projekata.

Neizravne koristi uključuju sektorske koristi ostvarene poticanjem tržišne potražnje za određenim inovativnim tehnologijama, što pak pridonosi potencijalno višim stopama zaposlenosti.

Procjena najpoželjnijih opcija pokazala je pozitivne učinke na društvenu dobrobit i gospodarstvo za različite kategorije dionika. Međutim, takav učinak na paket najpoželjnijih opcija politike ne bi se mogao u potpunosti kvantificirati ili monetizirati jer bi to zahtijevalo informacije o stopi uspostave budućih projekata od zajedničkog interesa ili širenju tržišta za nove kategorije infrastrukture ili kategorije infrastrukture u razvoju, koje nisu dostupne niti bi se mogle procijeniti s dovoljnim stupnjem pouzdanosti.

Važno je naglasiti da je jedan opći kriterij odabira za svaki projekt od zajedničkog interesa taj da njegove potencijalne cjelokupne koristi dugoročno nadilaze njegove troškove.¹⁶

Uredbom TEN-E ne uvode se nikakve regulatorne naknade, kao što su pristojbe, naknade, porezi itd. Paket najpoželjnijih opcija politike dovodi do *izravnih troškova* u smislu troškova usklađivanja i administrativnog opterećenja za poduzeća (uglavnom promotore projekata) i upravna tijela (nacionalna nadležna tijela, nacionalna regulatorna tijela, Komisija i ACER), a koji su povezani s ispunjavanjem bitnih predviđenih obveza ili zahtjeva iz paketa. Primjena paketa najpoželjnijih opcija dovodi do

¹⁶

Uredba TEN-E, članak 4. stavak 1. točka (b).

neizravnih troškova za građane/potrošače, poduzeća i upravna tijela jer se povećavaju mrežne tarife za financiranje ulaganja u regulatornu imovinsku osnovicu. Međutim, financijskom pomoći iz CEF-a može se ublažiti učinak na mrežne tarife ako neki projekt od zajedničkog interesa pokaže znatne vanjske učinke u smislu sigurnosti opskrbe, solidarnosti ili inovacija.

U ovoj fazi nije bilo moguće procijeniti te troškove za sve mjere, ali se smatraju neznatnima. Dodatni troškovi bili bi neznatni u usporedbi s trenutačnima.¹⁷ Dodatni *troškovi osiguranja provedbe* na nacionalnoj razini i razini Unije ovisit će o samoj provedbi.

- **Primjerenost i pojednostavnjenje propisa**

Revidiranom će se Uredbom TEN-E obveze izvješćivanja nastojati smanjiti pronalaženjem sinergija između izvješćivanja nadležnih tijela i izvješćivanja promotora projekata. Kako bi se zaštitila transparentnost i uvid regionalnih skupina u najnoviji status provedbe projekta uz istodobnu uštedu periodičnih troškova, godišnje izvješće nadležnih tijela moglo bi se uključiti u izvješće promotora projekata. Drugo, ACER-ove obveze praćenja smanjit će se na dvogodišnje izvješćivanje na vrijeme za procjenu novih kandidata za projekte od zajedničkog interesa¹⁸, čime će ACER za izvješćivanje trebati odvojiti 20 % manje ljudskih resursa te tako godišnje uštedjeti 60 000 EUR (0,4 EPRV-a godišnje). Treće, revidiranom Uredbom TEN-E omogućit će se da savjetovanje prije pokretanja postupka izdavanja dozvola za projekte od zajedničkog interesa bude neobvezno ako je već obuhvaćeno nacionalnim pravilima istih ili viših standarda u odnosu na Uredbu TEN-E. Očuvat će se sudjelovanje javnosti i suradnja s lokalnim zajednicama i dionicima na koje utječe razvoj projekata od zajedničkog interesa te će se izbjeći obveze povrh postojećih nacionalnih postupaka. Četvrto i posljednje, novim se odredbama preporučuje pojednostavnjenje uključivanja postojećih projekata od zajedničkog interesa u desetogodišnje planove razvoja mreže, prema kojima projekti na Unijinu popisu projekata od zajedničkog interesa za koje su već dostavljeni potrebni administrativni i tehnički podaci za postupak izrade desetogodišnjeg plana razvoja mreže mogu imati koristi od automatskog uključivanja u sljedeće planove pod uvjetom da se podaci nisu mijenjali.

Nisu utvrđeni izravni učinci u smislu usklađenosti ili administrativnih troškova za MSP-ove. MSP-ovi bi mogli imati koristi od povećane konkurentnosti u tehnološkim područjima koja su uključena u budući okvir Uredbe TEN-E (npr. industrija energije iz obnovljivih izvora na moru, digitalne usluge ili vodik) ili su njime ojačana.

Inicijativa je usklađena s jedinstvenim digitalnim tržištem i sa strategijom Unije za podatke.

- **Temeljna prava**

Ne očekuje se da će inicijativa utjecati na temeljna prava.

¹⁷ Ecorys i dr. (2020.) *Support to the evaluation of Regulation (EU) No 347/2013 on guidelines for trans-European energy infrastructure* (Potpora evaluaciji Uredbe (EU) br. 347/2013 o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu), nacrt završnog izvješća, str. 122.

¹⁸ Ta opcija odgovara ACER-ovu doprinosu tijekom savjetovanja s dionicima.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Prijedlog utječe na sredstva Agencije za suradnju energetske regulatora. ACER će preuzeti dodatne odgovornosti u nadzoru desetogodišnjeg plana razvoja mreže. Za to je potreban ograničen broj dodatnih sredstava (jedan dodatni EPRV, vidjeti zakonodavni financijski izvještaj).

5. DRUGI ELEMENTI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Na temelju postojećih postupaka za praćenje podataka iz redovitih izvješća koja pripremaju promotori projekata i nacionalna regulatorna tijela razvijeno je nekoliko pokazatelja za mjerenje ostvarenja svakog od posebnih ciljeva revidirane Uredbe TEN-E. Stvarni učinci zakonodavstva pratit će se i ocjenjivati u odnosu na skup pokazatelja prilagođenih posebnim ciljevima politike koji se žele postići zakonodavstvom. Osim toga, četiri operativna cilja povezana s paketom opcija politike mjerit će se u odnosu na skup pokazatelja. Svi će se podaci pratiti na temelju redovitih izvješća promotora projekata i nacionalnih regulatornih tijela.

Djelotvornost novog zakonodavstva trebala bi se preispitati 2026., dokad bi drugi postupak odabira projekata od zajedničkog interesa na temelju novog okvira trebao biti završen.

- **Dokumenti s objašnjenjima (za direktive)**

Uredba će se izravno i ujednačeno provoditi u državama članicama, zbog čega nije potreban dokument s objašnjenjima.

- **Detaljno obrazloženje posebnih odredaba prijedloga**

U poglavlju I. revidirane Uredbe navedene su opće odredbe, posebno predmet i područje primjene novih kategorija infrastrukture, koje su revidirane kako bi odražavale opći cilj olakšavanja pravodobnog razvoja odgovarajuće energetske infrastrukture diljem Unije i u susjedstvu te da bi se omogućilo ostvarivanje energetske i klimatske ciljeva Unije u skladu s europskim zelenim planom, posebno ciljeva za 2030./2050., uključujući cilj klimatske neutralnosti, kao i integraciju tržišta, konkurentnost te sigurnost opskrbe uz najniži trošak za potrošače i poduzeća.

Sadašnji članak 2. stavak 7., članak 4. stavak 2. točka (c), članak 4. stavak 4. i prilozi I., II. i IV., kojima se utvrđuju kriteriji za pametne elektroenergetske mreže, ažurirani su kako bi odražavali tehnološke promjene i kako bi se u njih uključili elementi povezani s inovacijama i digitalnim aspektima koji bi se mogli uzeti u obzir za opremu ili instalacije pametnih mreža. Prošireno područje primjene pametnih elektroenergetskih mreža odražava se u prilagodbi kriterija za odabir. Nadalje, dodatno je pojašnjena uloga promotora projekata. Tehnologije pametnih mreža trebale bi pridonijeti poboljšanju potpore za punjenje visokog kapaciteta povezane s energetskom mrežom kako bi se podržala dekarbonizacija prometnog sektora.

Odredbe o uključivanju elemenata prirodnog plina u područje primjene Uredbe TEN-E, posebno članak 4. i prilozi I., II. i IV., sada odražavaju znatna poboljšanja u sigurnosti opskrbe postignuta zahvaljujući dosadašnjoj provedbi politike TEN-E. Europa bi početkom 2020-ih, kada će plinski projekti od zajedničkog interesa koji su trenutačno u izgradnji biti operativni, trebala imati dobro povezanu plinsku mrežu otpornu na šokove, a sve države članice pristup najmanje trima izvorima plina. S obzirom na to da se procjenjuje da će se buduća potražnja za prirodnim plinom znatno smanjiti u skladu s ciljevima zelenog plana, infrastrukturu za prirodni plin više nije potrebno podupirati u okviru politike TEN-E.

S druge strane, stvaranjem nove kategorije infrastrukture za pametne plinske mreže revidirana Uredba TEN-E u člancima 2. i 4. te prilogima I., II. i IV. odražava promjenjivo plinsko okruženje s većom ulogom plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova. Time bi se poduprla ulaganja na razini distribucije i/ili transporta radi integriranja zelenih vrsta plina (obično bioplina i biometana, ali i vodika) u mrežu i pomoglo u upravljanju nastalim složenijim sustavom koji se temelji na inovativnim tehnologijama. Kandidirani projekti sastojali bi se od niza ulaganja usmjerenih na unapređivanje i dekarbonizaciju određene plinske mreže.

Kako bi se poduprle potrebe za dekarbonizacijom u sektorima u kojima je teško smanjiti emisije, Uredba TEN-E uključivat će namjenske nove i prenamijenjene mreže vodika od prekogranične važnosti (uključujući cjevovode za prijenos vodika i povezanu opremu kao što su kompresori, skladišni objekti i postrojenja za ukapljeni vodik) i postrojenja za dobivanje plina iz električne energije iznad određenog praga s prekograničnom važnošću (tj. s ciljem opskrbe najmanje dviju država članica). Mreže vodika na primjeren će se način odražavati u desetogodišnjim planovima razvoja mreže na razini Unije koje je pripremila Europska mreža operatora transportnih sustava za plin.

U članku 4. stavku 2. dodaju se novi opći kriteriji odabira kako bi se odrazilo uključivanje projekata od uzajamnog interesa u područje primjene Uredbe ako se njima mogu dokazati znatne neto socioekonomske koristi za najmanje dvije države članice Unije i barem jednu treću zemlju. Takvi bi projekti bili prihvatljivi za uvrštavanje na popis Unije pod uvjetima usklađivanja regulatornog okvira treće zemlje s Unijinim i nakon dokazivanja doprinosa općim energetske i klimatskim ciljevima Unije u pogledu sigurnosti opskrbe i dekarbonizacije.

Budući da nisu usklađeni s dugoročnim ciljevima dekarbonizacije i zelenim planom, prekogranični naftovodi više neće biti uključeni u Uredbu.

U poglavlju II. navedene su odredbe u pogledu postupka pripreme popisa projekata od zajedničkog interesa Unije u okviru regionalnih skupina, kriterija za odabir i praćenja provedbe projekta.

Kriterijima za odabir projekata sada je obuhvaćen obvezni kriterij održivosti za sve kategorije infrastrukture, s najmanje još jednim kriterijem (integracija tržišta, sigurnost opskrbe, tržišno natjecanje) u fazi odabira projekata kako bi se osigurala usklađenost s razvojem infrastrukturnih potreba Unije i ciljevima dekarbonizacije. Osim toga, regionalna će skupina u postupku odabira projekata od zajedničkog interesa razmatrati napredak u njihovoj provedbi, dokaz o transparentnosti i poštovanje obveza izvješćivanja.

Novim odredbama iz poglavlja II. i IV. nastoji se poboljšati planiranje infrastrukture radi integracije energetske sustava. U tu se svrhu revidiranom Uredbom TEN-E učvršćuje upravljanje desetogodišnjim planom razvoja mreže na razini Unije, koji je temelj za utvrđivanje projekata od zajedničkog interesa u kategorijama električne energije i plina. Iako ENTSO-i i operatori prijenosnih sustava imaju važnu ulogu u tom postupku, potrebna je veća kontrola kako bi se povećalo povjerenje u postupak, posebno u pogledu definiranja scenarija za budućnost, utvrđivanja dugoročnih infrastrukturnih nedostataka i uskih grla te procjene pojedinačnih projekata. Stoga će zbog potrebe za neovisnim vrednovanjem Agencija za suradnju energetskih regulatora („Agencija”) i Komisija imati veću ulogu u tom postupku.

Cilj je odredaba iz poglavlja III. skratiti postupke izdavanja dozvola za projekte od zajedničkog interesa kako se ne bi kasnilo s projektima kojima se olakšava energetska tranzicija. Kao takvom, revidiranom Uredbom TEN-E utvrđuje se potreba da se nadležna tijela koordiniraju i da pronađu sinergije sa susjednim zemljama pri izradi priručnika o postupanju, da izbjegavaju dodatne zahtjeve ili zakonodavne izmjene tijekom postupka izdavanja dozvola i da pokažu fleksibilnost u provedbi faza izdavanja dozvola ovisno o kategoriji infrastrukture kako bi se skratilo ukupno trajanje postupaka izdavanja dozvola. Revidiranom Uredbom TEN-E uvodi se jedinstvena kontaktna točka za odobalne

mreže kako bi se pojednostavnio i ubrzao postupak izdavanja dozvola za odobalne mreže za energiju iz obnovljivih izvora; ta će točka djelovati kao repozitorij postojećih studija i planova za morske bazene u cilju olakšavanja postupka izdavanja dozvola za pojedinačne projekte od zajedničkog interesa i donošenja sveobuhvatnih odluka za takve projekte. Kako u ranoj fazi ne bi bilo potrebno nekoliko savjetovanja, prethodno savjetovanje trebalo bi biti neobvezno ako je već obuhvaćeno nacionalnim pravilima istih ili viših standarda nego u postojećoj Uredbi TEN-E. U okviru revidirane Uredbe TEN-E države članice morale bi osigurati da se na projekte od zajedničkog interesa primjenjuju ubrzani parnični postupci u skladu s nacionalnim zakonodavstvom (ako postoji).

Novim se odredbama jednako tako jača obveza transparentnosti za promotore projekata kao vlasnike informacija o provedbi projekata od zajedničkog interesa kako bi se mogle objaviti i ažurirati posebne internetske stranice na svim jezicima država članica koje su obuhvaćene projektima od zajedničkog interesa ili na koje ti projekti utječu. Nadalje, promotor projekta obavezan je pokazati kako je uzeo u obzir mišljenja iznesena u javnim savjetovanjima.

Promotor projekta na svojim internetskim stranicama objavljuje izvješće u kojem opisuje kako su u obzir uzeta mišljenja izražena tijekom javnih savjetovanja, navodeći izmjene unesene u pogledu lokacije, pravca razvoja i nacрта projekta, ili u izvješću obrazlaže zašto takva mišljenja nisu uzeta u obzir.

Odredbama iz poglavlja V. podupire se potreba za razvojem mreže potrebne za znatan očekivani rast proizvodnje električne energije iz mreža za obnovljive izvore energije na moru. Uredbom TEN-E osigurat će se koordinirano dugoročno planiranje i razvoj odobalnih i kopnenih elektroenergetskih mreža, čime će se više neće razmatrati svaki projekt posebno, a i utjecaji na okoliš i klimu svest će se na najmanju moguću mjeru.

Da bi se alati za podjelu troškova i regulatorni poticaji odgovarajuće upotrebljavali, u poglavlju VI. revidiraju se postojeće odredbe kako bi se povećala jasnoća i transparentnost pri prekograničnoj raspodjeli troškova i ubrzala ulaganja u prekograničnu infrastrukturu. Kao takva, Uredba TEN-E predviđa obvezu potpunog uključivanja troškova ulaganja u tarife, nakon čega se procjenjuje cjenovna pristupačnost za potrošače. Regulatornim okvirima trebali bi se osigurati razmjerni i primjereni poticaji za ulaganja u posebne projekte koji bi mogli prouzročiti veće rizike, kao što su inovativne tehnologije prijenosa električne energije kojima se omogućuje opsežna integracija energije iz obnovljivih izvora, distribuirani izvori energije ili upravljanje potrošnjom u međusobno povezanim mrežama te projekti energetske tehnologije i digitalizacije ili projekti s visokim operativnim troškovima.

Novim odredbama iz poglavlja VII. ažurira se prihvatljivost projekata za financijsku pomoć Unije za nove kategorije infrastrukture. Iako će projekti od uzajamnog interesa biti prihvatljivi za financijsku pomoć Unije, samo će ulaganja koja se provode na području Unije biti prihvatljiva za financijsku pomoć Unije iz Instrumenta za povezivanje Europe u obliku bespovratnih sredstava za radove pod posebnim uvjetima.

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 347/2013**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 172.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹⁹,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija²⁰,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) Komisija je Komunikacijom od 11. prosinca 2019. pod nazivom „Europski zeleni plan”²¹ uspostavila novu strategiju rasta kojom se EU nastoji preobraziti u pravedno i prosperitetno društvo s modernim, resursno učinkovitim i konkurentnim gospodarstvom u kojem 2050. neće biti neto emisija stakleničkih plinova i u kojem gospodarski rast nije povezan s upotrebom resursa. Komunikacijom Komisije o Planu za postizanje klimatskog cilja²², u kojoj se predlaže dodatno smanjenje emisija stakleničkih plinova za najmanje 55 % do 2030., što je Europsko vijeće podržalo 11. prosinca 2020., kao i procjenom učinka na kojoj se temelji, potvrđuje se da će kombinacija izvora energije u budućnosti biti vrlo različita od današnje te se podupire potreba za preispitivanjem i, prema potrebi, revidiranjem energetske zakonodavstva. Trenutačna ulaganja u energetska infrastrukturu očito su nedovoljna za preobrazbu i izgradnju energetske infrastrukture budućnosti. To znači i da je potrebno uspostaviti infrastrukturu za potporu europskoj energetske tranziciji, uključujući brzu elektrifikaciju, povećanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, povećanu uporabu plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova, integraciju energetske sustava i veću primjenu inovativnih rješenja.
- (2) Nakon prijedloga Komisije u okviru paketa „Čista energija za sve Europljane” postignut je dogovor o obvezujućem cilju na razini Unije za energiju iz obnovljivih izvora za 2030. od najmanje 32 % krajnje potrošnje energije i o glavnom cilju energetske učinkovitosti na razini Unije od najmanje 32,5 %.

¹⁹ SL C , , str. .

²⁰ SL C , , str. .

²¹ Komunikacija Komisije – Europski zeleni plan, COM(2019) 640 final od 11. prosinca 2019.

²² Komunikacija Komisije – Povećanje klimatskih ambicija Europe za 2030., Ulaganje u klimatski neutralnu budućnost za dobrobit naših građana, COM(2020) 562 final od 17. rujna 2020.

- (3) Pariškim sporazumom o klimatskim promjenama iz 2015., koji je uslijedio nakon 21. Konferencije stranaka Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime („Pariški sporazum”), utvrđuje se dugoročni cilj da porast svjetske temperature bude znatno niži od 2 °C, a ako je moguće ne veći od 1,5 °C u odnosu na predindustrijsku razinu, te se naglašava važnost prilagodbe negativnim učincima klimatskih promjena i usklađivanja financijskih tokova s nastojanjima da se postignu niske emisije stakleničkih plinova i ostvari razvoj otporan na klimatske promjene. Europsko vijeće podržalo je 12. prosinca 2019. cilj postizanja klimatski neutralne Europske unije do 2050., u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma.
- (4) Sadašnjom Uredbom TEN-E (Uredba (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća²³) utvrđuju se pravila za pravodobni razvoj i interoperabilnost transeuropskih energetske mreže kako bi se postigli ciljevi energetske politike iz Ugovora o funkcioniranju Europske unije o osiguravanju funkcioniranja unutarnjeg energetskeg tržišta, sigurnosti opskrbe i konkurentnih energetskeg tržišta u Uniji, promicanju energetske učinkovitosti i ušteda energije te razvoja novih i obnovljivih oblika energije, kao i o promicanju međusobnog povezivanja energetskeg mreže. Uredbom (EU) br. 347/2013 uspostavlja se okvir za suradnju država članica i relevantnih dionika u regionalnom okruženju kako bi se izgradile bolje povezane energetske mreže u cilju povezivanja regija koje su trenutačno izolirane od europskih energetskeg tržišta, jačanja postojeće prekogranične međupovezanosti i pomoći u integraciji energije iz obnovljivih izvora. Težeći dosezanju tih ciljeva Uredba (EU) br. 347/2013 pridonosi pametnom, održivom i uključivom rastu te koristi čitavoj Uniji u smislu konkurentnosti te gospodarske, društvene i teritorijalne kohezije.
- (5) Evaluacija Uredbe (EU) br. 347/2013 jasno je pokazala da je tim okvirom poboljšana integracija mreža država članica i potaknuta trgovina energijom, čime je povećana konkurentnost Unije. Projekti od zajedničkog interesa u području električne energije i plina bitno su pridonijeli sigurnosti opskrbe. Plinska infrastruktura sada je dobro povezana, a otpornost opskrbe znatno se poboljšala od 2013. Regionalna suradnja u regionalnim skupinama i kroz prekograničnu raspodjelu troškova važan je pokretač provedbe projekata. Međutim, u mnogim slučajevima njome nije ostvaren plan smanjenja manjka u financiranju projekata. Premda je većina postupaka izdavanja dozvola skraćena, u nekim su slučajevima i dalje dugotrajni. Financijska pomoć iz Instrumenta za povezivanje Europe (CEF) važan je čimbenik jer se bespovratnim sredstvima za studije pomoglo da se smanje rizici u ranim fazama razvoja projekata, dok su se bespovratnim sredstvima za radove poduprli projekti usmjereni na ključna uska grla koja se nisu mogla u dovoljnoj mjeri ukloniti financiranjem na tržištu.
- (6) Politika TEN-E središnji je instrument za razvoj unutarnjeg energetskeg tržišta i nužna je za postizanje ciljeva europskog zelenog plana. Kako bi se klimatska neutralnost postigla do 2050., a veće smanjenje emisija stakleničkih plinova do 2030., Europi je potreban integriraniji energetske sustav koji će se oslanjati na više razine elektrifikacije iz obnovljivih izvora energije i dekarbonizaciju plinskog sektora. Politikom TEN-E može se osigurati da se razvojem energetske infrastrukture Unije podupre potrebna energetska tranzicija prema klimatskoj neutralnosti u skladu s načelom energetske učinkovitosti na prvom mjestu.
- (7) Iako su ciljevi Uredbe (EU) br. 347/2013 i dalje uglavnom valjani, sadašnji okvir TEN-E još u potpunosti ne odražava očekivane promjene energetskeg sustava koje će nastati uslijed novog političkog konteksta, a posebno zbog ažuriranih ciljeva za 2030. i cilja klimatske neutralnosti do

²³

Uredba (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetske infrastrukturu te stavljanju izvan snage Odluke br. 1364/2006/EZ i izmjeni uredaba (EZ) br. 713/2009, (EZ) br. 714/2009 i (EZ) br. 715/2009, SL L 115, 25.4.2013., str. 39.–75.

2050. u okviru europskog zelenog plana. Uz nov politički kontekst i ciljeve neizostavno je spomenuti i da je u proteklom desetljeću tehnološki razvoj bio iznimno brz. Taj bi se razvoj trebao uzeti u obzir kad je riječ o kategorijama infrastrukture obuhvaćenima ovom Uredbom, kriterijima odabira projekata od zajedničkog interesa te prioritnim koridorima i tematskim područjima.

- (8) Direktivama (EU) 2019/944²⁴ i 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća²⁵ uređuje se unutarnje energetske tržište. S dovršenjem unutarnjeg tržišta energije vrlo se vidljivo napredovalo, ali moguća su daljnja poboljšanja, koja bi se mogla ostvariti boljom uporabom postojeće energetske infrastrukture, integracijom sve većih količina energije iz obnovljivih izvora i integracijom sustava.
- (9) Energetsku infrastrukturu Unije trebalo bi unaprijediti kako bi se spriječili tehnički kvarovi i povećala njezina otpornost na takve kvarove, prirodne nepogode ili nesreće izazvane ljudskim djelovanjem, negativne učinke klimatskih promjena i prijetnje njezinoj sigurnosti, posebno u vezi s europskom kritičnom infrastrukturom u skladu s Direktivom Vijeća 2008/114/EZ²⁶.
- (10) Energetska infrastruktura Unije trebala bi biti otporna na učinak koji će klimatske promjene, unatoč nastojanjima da se ublaže, imati u Europi. Stoga je iznimno važno dodatno raditi na prilagođavanju klimatskim promjenama, povećanju otpornosti i pripravnosti na njih te sprečavanju s njima povezanih katastrofa.
- (11) Sigurnost opskrbe, kao jedan od glavnih razloga donošenja Uredbe (EU) br. 347/2013, znatno je povećana projektima od zajedničkog interesa. Osim toga, prema Komisijinoj procjeni učinka klimatskih ciljeva²⁷ očekuje se znatno smanjenje potrošnje prirodnog plina jer nesmanjeni intenzitet njegove uporabe nije u skladu s postizanjem ugljične neutralnosti. S druge strane, potrošnja bioplina, vodika iz obnovljivih izvora i niskougljičnog vodika te sintetičkih plinovitih goriva znatno će porasti do 2050. Stoga infrastrukturu za prirodni plin više nije potrebno podupirati u okviru politike TEN-E. Planiranje energetske infrastrukture trebalo bi odražavati tu promjenu na plinskom planu.
- (12) Važnost pametnih elektroenergetskih mreža u postizanju ciljeva energetske i klimatske politike Unije prepoznata je u Komunikaciji Komisije o integraciji energetske sustava²⁸. Kriteriji za tu kategoriju trebali bi uključivati tehnološki razvoj u pogledu inovacija i digitalnih aspekata. Nadalje, trebalo bi pojasniti ulogu promotora projekata. S obzirom na očekivano znatno povećanje potražnje za električnom energijom u prometnom sektoru, posebno za električna vozila na autocestama i u gradskim područjima, tehnologije pametnih mreža trebale bi pridonijeti i poboljšanju potpore za prekogranično punjenje visokog kapaciteta povezane s energetske mrežom kako bi se podržala dekarbonizacija prometnog sektora.
- (13) U Komunikaciji Komisije o integraciji energetske sustava naglašava se potreba za integriranim planiranjem energetske infrastrukture među promotorima energije, energetskim infrastrukturama i sektorima potrošnje energije. Polazište takve integracije sustava primjena je načela energetske učinkovitosti na prvom mjestu i zauzimanje holističkog pristupa koji nadilazi pojedinačne sektore. Njome se ispunjavaju i potrebe za dekarbonizacijom sektora u kojima je

²⁴ Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU, SL L 158, 14.6.2019., str. 125.

²⁵ Direktiva 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 94.).

²⁶ SL L 345, 23.12.2008., str. 75.

²⁷ SWD(2020) 176 final.

²⁸ COM(2020) 299 final.

teško smanjiti emisije, kao što su određene industrijske grane ili načini prijevoza, gdje je izravna elektrifikacija trenutačno tehnički ili ekonomski zahtjevna. Takva ulaganja uključuju vodik i elektrolizatore, tehnologije s vrlo izglednom masovnom komercijalnom primjenom. U strategiji Komisije za vodik prednost se daje proizvodnji vodika iz električne energije iz obnovljivih izvora, što je najčišće rješenje i ujedno najusklađenije s ciljem klimatske neutralnosti EU-a. Međutim, u prijelaznoj fazi potrebni su drugi oblici niskougljičnog vodika kako bi se što brže zamijenio vodik koji se trenutačno proizvodi i pokrenula ekonomija razmjera.

- (14) Nadalje, u Komisijinoj strategiji za vodik²⁹ zaključeno je da je za traženo uvođenje vodika rasprostranjena infrastrukturalna mreža važan element koji mogu osigurati samo Unija i jedinstveno tržište. Namjenska infrastrukturalna mreža za prekogranični promet i trgovinu vodikom danas je vrlo ograničena. Takva infrastrukturalna mreža trebala bi, uz nove objekte namijenjene proizvodnji vodika, u znatnoj mjeri obuhvaćati i objekte prenamijenjene iz proizvodnje prirodnog plina. Osim toga, strategijom za vodik utvrđuje se strateški cilj povećanja instaliranog kapaciteta elektrolizatora na 40 GW do 2030. kako bi se povećala proizvodnja vodika iz obnovljivih izvora i olakšala dekarbonizacija sektora ovisnih o fosilnim gorivima, kao što je industrija ili promet. Stoga bi politika TEN-E trebala uključivati novu i prenamijenjenu infrastrukturalnu mrežu za transport i skladištenje vodika te objekte za elektrolizu. U desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije trebalo bi uključiti i infrastrukturalnu mrežu za transport i skladištenje vodika kako bi se omogućila sveobuhvatna i dosljedna procjena njezinih troškova i koristi za energetski sustav, uključujući njezin doprinos integraciji sektora i dekarbonizaciji, pri čemu je cilj izgradnja infrastrukturne okosnice za vodik u Uniji.
- (15) Nadalje, trebalo bi uspostaviti novu kategoriju infrastrukture za pametne plinske mreže kako bi se poduprla ulaganja u mrežnu integraciju plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova, kao što su bioplina, biometana i vodik, te kako bi se korištenjem inovativnih digitalnih tehnologija olakšalo upravljanje nastalim složenijim sustavom.
- (16) Prema Uredbi (EU) br. 347/2013, u postupku izrade popisa Unije potrebno je dokazati da predloženi projekt od zajedničkog interesa znatno pridonosi najmanje jednom u nizu kriterija, što može, ali ne mora uključivati održivost. U skladu s posebnim potrebama na unutarnjem energetskom tržištu u tom trenutku, tim je zahtjevom omogućen razvoj projekata od zajedničkog interesa koji su se odnosili samo na rizike za sigurnost opskrbe, čak i ako nisu pokazali koristi u smislu održivosti. Međutim, s obzirom na razvoj infrastrukturnih potreba Unije i ciljeve dekarbonizacije te u skladu sa zaključcima Europskog vijeća iz srpnja 2020., prema kojima bi rashodi Unije trebali biti usklađeni s ciljevima Pariškog sporazuma i načelom nenanošenja štete iz europskog zelenog plana, trebalo bi prema potrebi procijeniti održivost u smislu integracije obnovljivih izvora energije u mrežu ili smanjenja emisija stakleničkih plinova kako bi se osigurala usklađenost politike TEN-E s ciljevima energetske i klimatske politike Unije. Mreže za transport CO₂ održive su same po sebi upravo zbog svoje svrhe transporta tog plina.
- (17) Unija bi trebala olakšati razvoj infrastrukturnih projekata kojima se njezine energetske mreže povezuju s mrežama trećih zemalja, ponajprije susjednih zemalja i zemalja s kojima je uspostavila posebnu energetska suradnja, a koji su uzajamno korisni i potrebni za energetska tranzicija i postizanje klimatskih ciljeva te koji pritom ispunjavaju posebne kriterije relevantnih kategorija infrastrukture u skladu s ovom Uredbom. Stoga bi projekte od uzajamnog interesa

²⁹

Strategija za vodik za klimatski neutralnu Europu, COM(2020) 301 final.

trebalo uključiti u područje primjene ove Uredbe ako su održivi i ako mogu donijeti znatne neto socioekonomske koristi za najmanje dvije države članice i barem jednu treću zemlju. Takvi bi projekti bili prihvatljivi za uvrštavanje na popis Unije pod uvjetima regulatornog usklađivanja s Unijom i nakon što se dokaže njihov doprinos općim energetske i klimatskim ciljevima Unije u pogledu sigurnosti opskrbe i dekarbonizacije. Trebalo bi pretpostaviti da je regulatorno usklađivanje ili konvergencija postignuta za ugovorne stranke Europskog gospodarskog prostora ili Energetske zajednice. Osim toga, treća zemlja s kojom Unija surađuje na razvoju projekata od uzajamnog interesa trebala bi omogućiti sličan vremenski okvir za ubranu provedbu i druge mjere potpore politikama, kako je utvrđeno u ovoj Uredbi. Stoga bi se u ovoj Uredbi projekti od uzajamnog interesa trebali razmatrati na isti način kao i projekti od zajedničkog interesa: ako nije drukčije navedeno, sve odredbe koje se odnose na projekte od zajedničkog interesa primjenjuju se i na projekte od uzajamnog interesa.

- (18) Nadalje, kako bi ostvarila klimatske i energetske ciljeve Unije za 2030. i 2050. i cilj klimatske neutralnosti, Europa mora znatno povećati proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora. Postojeće kategorije infrastrukture za prijenos i skladištenje električne energije ključne su za integraciju znatno veće količine proizvedene električne energije iz obnovljivih izvora u elektroenergetsku mrežu. Za to je potrebno i povećanje ulaganja u obnovljive izvore energije na moru³⁰. Trebalo bi razmotriti i koordinaciju dugoročnog planiranja i razvoja odobalnih i kopnenih elektroenergetskih mreža. Konkretno, pri planiranju odobalne infrastrukture projekte ne bi trebalo razmatrati pojedinačno, nego bi trebalo usvojiti koordinirani sveobuhvatni pristup kojim se osigurava održiv razvoj integriranih odobalnih mreža u skladu s potencijalom energije iz obnovljivih izvora na moru u svakom morskom bazenu te zaštitom okoliša i drugim načinima korištenja morem.
- (19) Relevantne države članice trebale bi moći procijeniti koristi i troškove postojećih odobalnih mreža za energiju iz obnovljivih izvora u morskim bazenima i provesti preliminarnu analizu podjele troškova na raziniorskog bazena kako bi se na toj razini poduprle zajedničke političke obveze razvoja energije iz obnovljivih izvora na moru. Stoga bi Komisija radi uvođenja planova razvoja integrirane odobalne mreže trebala razviti jedinstvena načela za metodologiju analize troškova i koristi te podjele troškova, što bi državama članicama trebalo omogućiti provedbu odgovarajuće procjene.
- (20) Postupak izrade desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije kao temelj za utvrđivanje projekata od zajedničkog interesa u kategorijama električne energije i plina pokazao se djelotvornim. Međutim, iako Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i Europska mreža operatora transportnih sustava za plin te operatori prijenosnih sustava imaju važnu ulogu u tom postupku, potrebna je veća kontrola kako bi se u njega povećalo povjerenje, posebno u pogledu definiranja scenarija za budućnost, utvrđivanja dugoročnih infrastrukturnih nedostataka i uskih grla te procjene pojedinačnih projekata. Stoga bi pritom zbog potrebe za neovisnim vrednovanjem Agencija za suradnju energetske regulatora („Agencija”) i Komisija trebale imati veću ulogu, među ostalim u postupku izrade desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije u skladu s Uredbom (EU) 2019/943

³⁰

Komunikacija „Strategija EU-a za iskorištavanje potencijala energije iz obnovljivih izvora na moru za klimatski neutralnu budućnost”.

Europskog parlamenta i Vijeća³¹ i Uredbom (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća³².

- (21) Važno je da samo infrastrukturni projekti za koje ne postoje razumna alternativna rješenja mogu dobiti status projekta od zajedničkog interesa. U tu će se svrhu pri utvrđivanju infrastrukturnih nedostataka slijediti načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu i prioritetno razmotriti sva relevantna rješenja koja nisu povezana s infrastrukturom kako bi se uklonili utvrđeni nedostaci. Osim toga, promotori projekata trebali bi tijekom njihove provedbe izvješćivati o usklađenosti sa zakonodavstvom o okolišu i dokazati da se projektima ne nanosi bitna šteta okolišu u skladu s člankom 17. Uredbe (EU) 2020/852³³. U slučaju postojećih projekata od zajedničkog interesa koji su dovoljno razvijeni, regionalne skupine navedeno će uzeti u obzir pri odabiru projekata za sljedeći popis Unije.
- (22) U cilju stabilnosti napona i frekvencije potrebno je usmjeriti posebnu pozornost na stabilnost europske elektroenergetske mreže u promjenjivim uvjetima, posebno u pogledu rastućeg udjela električne energije iz obnovljivih izvora.
- (23) Nakon bliskog savjetovanja sa svim državama članicama i dionicima Komisija je utvrdila 13 strateških prioriteta transeuropske energetske infrastrukture, čija je provedba ključna za postizanje ciljeva energetske i klimatske politike Unije za 2030. i 2050. Ti prioriteti obuhvaćaju različita zemljopisna ili tematska područja povezana s prijenosom i skladištenjem električne energije, odobalnim mrežama za energiju iz obnovljivih izvora, transportom i skladištenjem vodika, elektrolizatorima, pametnim plinskim mrežama, pametnim elektroenergetskim mrežama i transportom ugljikova dioksida.
- (24) Projekti od zajedničkog interesa trebali bi udovoljavati zajedničkim, transparentnim i objektivnim kriterijima u pogledu doprinosa ciljevima energetske politike. Da bi bili prihvatljivi za uvrštavanje na popise Unije, projekti u području električne energije i vodika trebali bi biti dio najnovijeg raspoloživog desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije. Budući da infrastruktura za vodik zasad nije uključena u desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije, taj bi se zahtjev za projekte u području vodika trebao primjenjivati tek od 1. siječnja 2024. za potrebe drugog popisa Unije izrađenog u skladu s ovom Uredbom.
- (25) Trebalo bi osnovati regionalne skupine koje bi predlagale i preispitivale projekte od zajedničkog interesa, čime bi se uspostavljali regionalni popisi tih projekata. Te bi regionalne skupine u cilju postizanja širokog konsenzusa trebale osigurati blisku suradnju između država članica, nacionalnih regulatornih tijela, promotora projekata i relevantnih dionika. U kontekstu te suradnje nacionalna regulatorna tijela trebala bi se prema potrebi savjetovati s regionalnim skupinama, među ostalim o izvedivosti regulatornih aspekata predloženih projekata i predloženog roka za regulatorno odobrenje.
- (26) Novi popis projekata od zajedničkog interesa Unije („popis Unije”) trebalo bi sastaviti svake dvije godine. Projekti od zajedničkog interesa koji su dovršeni ili više ne ispunjavaju relevantne kriterije ni zahtjeve navedene u ovoj Uredbi ne bi smjeli biti uvršteni na sljedeći popis Unije. Iz tog bi razloga postojeći projekti od zajedničkog interesa prije uvrštavanja na sljedeći popis

³¹ Uredba (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije (SL L 158, 14.6.2019., str. 54.).

³² Uredba (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mrežama za transport prirodnog plina i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1775/2005 (SL L 211, 14.8.2009., str. 36.).

³³ Uredba (EU) 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088, SL L 198, 22.6.2020., str. 13.

Unije trebali proći isti postupak odabira za uspostavu regionalnih popisa i uspostavu popisa Unije kao i novopredloženi projekti. Međutim, trebalo bi što više smanjiti administrativno opterećenje koje iz toga proizlazi, na primjer što većom upotrebom prethodno dostavljenih podataka i uzimanjem u obzir godišnjih izvješća promotora projekata. U tu bi se svrhu za postojeće projekte od zajedničkog interesa s kojima se znatno napredovalo trebao primjenjivati pojednostavnjeni postupak uključivanja u desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije.

- (27) Projekte od zajedničkog interesa trebalo bi provesti što prije te ih detaljno pratiti i evaluirati, uz minimalno administrativno opterećenje za njihove promotore. Komisija bi trebala imenovati europske koordinate za projekte kod kojih su uočene posebne poteškoće. U postupku odabira za buduće popise Unije trebalo bi uzeti u obzir napredak u provedbi pojedinih projekata te ispunjavanje obveza iz ove Uredbe.
- (28) Postupak izdavanja dozvola ne bi smio uzrokovati administrativno opterećenje nerazmjerno veličini ili složenosti projekta ni stvoriti prepreke razvoju transeuropskih mreža i pristupu tržištu.
- (29) Planiranje i provedbu projekata od zajedničkog interesa Unije u područjima energetske, prometne i telekomunikacijske infrastrukture trebalo bi uskladiti kako bi se stvorile sinergije kad je god to izvedivo s cjelokupnoga gospodarskog, tehničkog, okolišnog i klimatskog stajališta ili stajališta prostornog planiranja, pri čemu treba voditi računa o relevantnim sigurnosnim aspektima. Tako bi se pri planiranju raznih europskih mreža radi zauzimanja što manje površine zemljišta trebalo moći dati prednost integraciji prometnih, komunikacijskih i energetskih mreža, osiguravajući pri tome, kad je god to moguće, ponovnu upotrebu postojećih ili napuštenih pravaca radi što većeg smanjenja negativnih društvenih, gospodarskih i financijskih učinaka te učinaka na okoliš i klimu.
- (30) Projektima od zajedničkog interesa radi brze bi se administrativne obrade na nacionalnoj razini trebao dodijeliti „prioritetni status”, a nadležna tijela trebala bi ih smatrati projektima od javnog interesa. Projekti koji negativno utječu na okoliš trebali bi, zbog prevladavajućeg javnog interesa, dobiti odobrenje kada su zadovoljeni svi uvjeti utvrđeni u Direktivi Vijeća 92/43/EEZ³⁴ i Direktivi 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća³⁵.
- (31) Projektima od zajedničkog interesa bi se „prioritetni status” trebao dodijeliti na nacionalnoj razini i kako bi se osiguralo hitno postupanje u svim sudskim postupcima i postupcima rješavanja sporova koji se odnose na njih.
- (32) Kako bi se smanjila složenost, povećala učinkovitost i transparentnost te poboljšala suradnja među državama članicama, trebalo bi uspostaviti nadležno tijelo ili nadležna tijela koja objedinjuju ili usklađuju sve postupke izdavanja dozvola („jedinstvena kontaktna točka”).
- (33) Kako bi se pojednostavnio i ubrzao postupak izdavanja dozvola za odobalne mreže za energiju iz obnovljivih izvora, države članice oko određenog morskog bazena trebale bi uspostaviti „jedinstvenu kontaktnu točku za odobalne mreže”, uzimajući u obzir regionalne posebnosti i geografski položaj, koja bi olakšavala i koordinirala postupke izdavanja dozvola za takve projekte. Uspostavom jedinstvene kontaktne točke po morskom bazenu za odobalne mreže za energiju iz obnovljivih izvora trebala bi se povećati učinkovitost te pojednostavniti i ubrzati

³⁴ Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL L 206, 22.7.1992., str. 7.)

³⁵ Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike (SL L 327, 22.12.2000., str. 1.).

postupak izdavanja dozvola za odobalne prijenosne infrastrukture, koje su često u nadležnosti više država.

- (34) Unatoč postojanju utvrđenih standarda kojima se osigurava sudjelovanje javnosti u postupcima donošenja odluka povezanih s okolišem, a koji se u potpunosti primjenjuju na projekte od zajedničkog interesa, u okviru ove Uredbe još su uvijek potrebne dodatne mjere radi osiguravanja najviših mogućih standarda transparentnosti i sudjelovanja javnosti za sva relevantna pitanja u postupku izdavanja dozvola za te projekte. Ako je već obuhvaćeno nacionalnim pravilima istih ili viših standarda nego u ovoj Uredbi, savjetovanje prije postupka izdavanja dozvola trebalo bi postati neobvezno kako ne bi bilo udvostručivanja pravnih zahtjeva.
- (35) Ispravnom i usklađenom provedbom direktiva 2011/92/EU³⁶ i 2001/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća³⁷ te, prema potrebi, Konvencije o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša, potpisane u Aarhusu 25. lipnja 1998.³⁸ („Aarhuška konvencija”) i Konvencije iz Espooa o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica („Konvencija iz Espooa”), trebala bi se osigurati usklađenost glavnih načela procjene utjecaja na okoliš i klimu, među ostalim i u prekograničnom kontekstu. Komisija je izdala smjernice kojima državama članicama pomaže u određivanju primjerenih zakonodavnih i nezakonodavnih mjera za racionalizaciju postupaka procjene utjecaja energetske infrastrukture na okoliš, a kojima se ujedno osigurava usklađena primjena postupaka procjene utjecaja na okoliš koji se na temelju prava Unije zahtijevaju za projekte od zajedničkog interesa³⁹. Države članice trebale bi uskladiti svoje procjene projekata od zajedničkog interesa i, prema potrebi, provesti zajedničke procjene. Trebalo bi ih poticati na razmjenu najboljih praksi i jačanje administrativne sposobnosti za postupke izdavanja dozvola.
- (36) Važno je pojednostavniti i poboljšati postupak izdavanja dozvola poštujući, u mjeri u kojoj je to moguće i uzimajući u obzir načelo supsidijarnosti, nacionalne ovlasti i postupke za izgradnju nove infrastrukture. S obzirom na potrebu za hitnim razvojem energetskih infrastruktura, u okviru pojednostavnjenja postupka izdavanja dozvola trebalo bi utvrditi jasan rok u kojem mjerodavna tijela donose odluku o izgradnji projekta. Svrha je tog roka potaknuti učinkovitije definiranje i vođenje postupaka, pri čemu se ni u kojem slučaju ne bi smjeli ugroziti visoki standardi zaštite okoliša propisani zakonodavstvom o okolišu ni sudjelovanje javnosti. Ovom bi se Uredbom trebali utvrditi maksimalni rokovi, koje države članice svejedno mogu nastojati skratiti ako je to izvedivo, posebno u pogledu projekata kao što su pametne mreže, za koje možda neće biti potrebni složeni postupci izdavanja dozvola kao u slučaju prijenosnih infrastruktura. Nadležna tijela trebala bi osiguravati usklađenost s rokovima.
- (37) Države članice mogu prema potrebi u sveobuhvatne odluke uvrstiti odluke donesene u kontekstu pregovora s pojedinačnim vlasnicima zemljišta o odobravanju pristupa, vlasništvu ili pravu na upotrebu zemljišta, prostornih planova kojima se određuje opća namjena zemljišta u određenoj regiji, uključujući druge razvojne projekte kao što su autoceste, željeznica, zgrade i prirodna zaštićena područja, a koji nisu izrađeni za posebne potrebe planiranog projekta, te

³⁶ Direktiva 2011/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o procjeni utjecaja određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (SL L 26, 28.1.2012., str. 1.).

³⁷ Direktiva 2001/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2001. o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš (SL L 197, 21.7.2001., str. 30.).

³⁸ SL L 124, 17.5.2005., str. 4.

³⁹ Smjernice „Pojednostavnjenje postupaka procjene utjecaja na okoliš za projekte od zajedničkog interesa u području energetske infrastrukture”, https://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/PCI_guidance.pdf

izdavanja uporabnih dozvola. U kontekstu postupka izdavanja dozvola projekt od zajedničkog interesa može uključivati povezanu infrastrukturu u mjeri u kojoj je to bitno za njegovu izgradnju ili funkcioniranje. Ova Uredba, a posebno odredbe o izdavanju dozvola, sudjelovanju javnosti i provedbi projekata od zajedničkog interesa, trebala bi se primjenjivati ne dovodeći u pitanje međunarodno pravo ni pravo Unije, uključujući odredbe o zaštiti okoliša i zdravlja ljudi te odredbe donesene na temelju zajedničke ribarske i pomorske politike, posebno Direktive 2014/89/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁰.

- (38) Troškove razvoja, izgradnje, funkcioniranja i održavanja projekata od zajedničkog interesa u pravilu bi trebali u potpunosti snositi korisnici infrastrukture. Projekti od zajedničkog interesa trebali bi biti prihvatljivi za prekograničnu raspodjelu troškova ako procjena tržišne potražnje ili očekivanih učinaka na tarife ukazuje na to da se iznosima tarifa koje plaćaju korisnici infrastrukture neće moći pokriti troškovi.
- (39) Rasprava o odgovarajućoj raspodjeli troškova trebala bi se temeljiti na analizi troškova i koristi infrastrukturnog projekta koja se provodi na temelju usklađene metodologije analize energetskeg sustava i prema istom scenariju upotrijebljenom pri uvrštavanju projekta na popis projekata od zajedničkog interesa Unije, u okviru desetogodišnjih planova razvoja mreže na razini Unije koje su izradile europske mreže operatora prijenosnih odnosno transportnih sustava u skladu s uredbama (EU) 2019/943 i (EZ) br. 715/2009, a koje je preispitala Agencija. Tom se analizom za usporedbu jediničnih troškova ulaganja mogu uzeti u obzir pokazatelji i odgovarajuće referentne vrijednosti.
- (40) Na sve bolje integriranom unutarnjem energetskeg tržištu jasna i transparentna pravila prekogranične raspodjele troškova nužna su u cilju ubrzavanja ulaganja u prekograničnu infrastrukturu. Ključno je osigurati stabilan okvir financiranja razvoja projekata od zajedničkog interesa, ali i pritom smanjiti potrebu za financijskom potporom na najmanju moguću mjeru. Pri odlučivanju o prekograničnoj raspodjeli troškova nacionalna regulatorna tijela trebala bi troškove ulaganja u potpunosti prekogranično raspodijeliti i uključiti ih u nacionalne tarife te potom utvrditi bi li njihov učinak na nacionalne tarife mogao nerazmjerno opteretiti potrošače. Nacionalna regulatorna tijela trebala bi uzimati u obzir stvarne ili procijenjene pristojbe i prihode kako se ne bi dogodilo da projekti dobiju dvostruku potporu. Te bi pristojbe i prihode trebalo uzeti u obzir samo u mjeri u kojoj su povezani s tim projektima i namijenjeni pokrivanju predmetnih troškova.
- (41) Postojeće zakonodavstvo o unutarnjem energetskeg tržištu nalaže da se tarifama za pristup plinskim i elektroenergetskim mrežama osiguravaju odgovarajući poticaji za ulaganja. Međutim, nekoliko će vrsta projekata od zajedničkog interesa vjerojatno dovesti do vanjskih učinaka koji se u uobičajenom tarifnom sustavu možda neće moći u cijelosti iskazati, pa tako ni podmiriti. Pri primjeni zakonodavstva o unutarnjem energetskeg tržištu nacionalna regulatorna tijela trebala bi osigurati stabilan i predvidiv regulatorni i financijski okvir s poticajima za projekte od zajedničkog interesa, uključujući dugoročne poticaje, koji su razmjerni razini specifičnog rizika projekta. To bi se posebno trebalo odnositi na prekogranične projekte, inovativne tehnologije prijenosa električne energije kojima se omogućuje opsežna integracija energije iz obnovljivih izvora, distribuiranih izvora energije ili upravljanja potrošnjom u međusobno povezanim mrežama te na projekte u području energetske tehnologije i digitalizacije čijom će provedbom vjerojatno nastati veći rizici nego provedbom sličnih projekata u jednoj državi članici ili čijom će provedbom Unija imati više koristi. Projekti s

⁴⁰ Direktiva 2014/89/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o uspostavi okvira za prostorno planiranje morskog područja, SL L 257, 28.8.2014., str. 135.

visokim operativnim troškovima trebali bi imati i pristup odgovarajućim poticajima za ulaganja. Konkretno, odobalne mreže za energiju iz obnovljivih izvora koje istodobno služe kao spojni vodovi za električnu energiju i povezuju projekte proizvodnje energije iz obnovljivih izvora na moru vjerojatno će zbog neraskidive povezanosti s proizvodnim sredstvima koja rezultira pojavom regulatornih i financijskih rizika, kao što su potreba za ulaganjima unaprijed, tržišni rizici i rizici povezani s upotrebom novih inovativnih tehnologija dovesti do većih rizika od usporedivih infrastrukturnih projekata na kopnu.

- (42) Ova bi se Uredba trebala primjenjivati samo na izdavanje dozvola za projekte od zajedničkog interesa, sudjelovanje javnosti u njima i njihov regulatorni tretman. Unatoč tome, države članice mogu donijeti nacionalne odredbe za primjenu istih ili sličnih pravila na druge projekte koji nemaju status projekata od zajedničkog interesa unutar područja primjene ove Uredbe. Kad je riječ o regulatornim poticajima, države članice mogu donijeti nacionalne odredbe za primjenu istih ili sličnih pravila na projekte od zajedničkog interesa koji pripadaju kategoriji skladištenja električne energije.
- (43) Države članice koje trenutačno ne pripisuju najveću moguću nacionalnu važnost energetske infrastrukturnim projektima u pogledu postupka izdavanja dozvola trebalo bi poticati da za projekte razmotre uvođenje takvog statusa, posebno nakon što procijene bi li se time ubrzao postupak izdavanja dozvola.
- (44) Države članice koje trenutačno nemaju uspostavljene ubrzane ili hitne sudske postupke primjenjive na energetske infrastrukturne projekte trebalo bi poticati da razmotre uvođenje takvih postupaka, posebno nakon što procijene bi li se time ubrzala provedba takvih projekata.
- (45) Iz provedbe Uredbe (EU) br. 347/2013 pokazalo se da je mobiliziranjem privatnog financiranja putem znatne financijske pomoći Unije ostvarena dodatna vrijednost i tako omogućena provedba projekata važnih za Europu. S obzirom na gospodarsku i financijsku situaciju i proračunska ograničenja, unutar višegodišnjeg financijskog okvira trebalo bi nastaviti ciljanu potporu u obliku bespovratnih sredstava i financijskih instrumenata kako bi se privukli novi ulagači u prioritetne koridore i područja energetske infrastrukture, pri čemu bi proračunski doprinos Unije trebao biti što manji.
- (46) Projekti od zajedničkog interesa trebali bi biti prihvatljivi za dobivanje financijske pomoći Unije za studije i, pod određenim uvjetima, za radove, u skladu s Uredbom (EU)... [o Instrumentu za povezivanje Europe kako je predložena dokumentom COM(2018) 438 final], pri čemu bi pomoć bila u obliku bespovratnih sredstava ili inovativnih financijskih instrumenata kako bi potporu po mjeri mogli dobiti projekti od zajedničkog interesa koji nisu održivi unutar postojećeg regulatornog okvira i u postojećim tržišnim uvjetima. Važno je da se ne narušava tržišno natjecanje, posebno između projekata kojima se pridonosi izgradnji istog prioritetnog koridora Unije. Takvom bi se financijskom pomoći trebalo osigurati potrebne sinergije sa strukturnim fondovima kako bi se financirale pametne mreže za distribuciju energije, kao i sinergije s mehanizmom Unije za financiranje obnovljive energije u skladu s Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2020/1294⁴¹. Na ulaganja u projekte od zajedničkog interesa trebao bi se primjenjivati postupak u tri koraka. Prvo, tržište bi trebalo imati prednost pri ulaganju. Drugo, ako tržište ne ostvaruje ulaganja, trebalo bi istražiti regulatorna rješenja, po potrebi prilagoditi odgovarajući regulatorni okvir i osigurati njegovu ispravnu primjenu. Treće, ako prva dva koraka nisu dovoljna za nužna ulaganja u projekte od zajedničkog interesa, financijska

⁴¹

Provedbena uredba Komisije (EU) 2020/1294 od 15. rujna 2020. o mehanizmu Unije za financiranje obnovljive energije (SL L 303, 17.9.2020., str. 1.)

pomoć Unije morala bi se moći dodijeliti ako takav projekt zadovoljava primjenjive kriterije prihvatljivosti. Projekti od zajedničkog interesa mogu biti prihvatljivi i u okviru programa InvestEU, kojim se nadopunjuje financiranje bespovratnim sredstvima.

- (47) Bespovratna sredstva za radove povezane s projektima od uzajamnog interesa trebala bi biti dostupna samo za ulaganja na području Unije i samo u slučaju da najmanje dvije države članice u znatnoj mjeri financijski pridonose troškovima ulaganja u projekt s obzirom na njegove koristi.
- (48) Uredbe (EZ) br. 715/2009, (EU) 2019/942⁴² i (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća⁴³ te direktive 2009/73/EZ i (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća trebalo bi stoga na odgovarajući način izmijeniti.
- (49) Uredbu (EU) br. 347/2013 trebalo bi stoga staviti izvan snage.
- (50) Da bi sastav prioriternih koridora i tematskih područja na najbolji način odražavao razvoj energetske infrastrukture, a broj predloženih projekata u svakoj skupini ostao primjeren i razuman kako bi bilo moguće obaviti sveobuhvatnu temeljitu procjenu, te kako bi se na popisu projekata od zajedničkog interesa Unije nalazili samo projekti koji najviše pridonose provedbi prioriternih koridora i tematskih područja strateške energetske infrastrukture, Komisiji bi trebalo dodijeliti ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. Ugovora o funkcioniranju Europske unije:
 - kako bi se ova Uredba dopunila preispitivanjem područja primjene i sastava prioriternih koridora i tematskih područja te donošenjem novih popisa prioriternih koridora i tematskih područja,
 - kako bi se izmijenili prilozi ovoj Uredbi radi donošenja i preispitivanja popisa projekata od zajedničkog interesa Unije, istodobno poštujući pravo država članica i trećih strana na odobravanje projekata od zajedničkog interesa ili projekata od uzajamnog interesa povezanih s njihovim državnim područjem.

S obzirom na potrebu za postizanjem ciljeva ove Uredbe i na dosadašnji broj projekata na popisu Unije, projekata bi trebalo biti toliko da se njima može upravljati, odnosno ne znatno više od 220. Pri pripremi i izradi delegiranih akata Komisija bi trebala osigurati da se relevantni dokumenti Europskom parlamentu i Vijeću šalju istodobno, na vrijeme i na odgovarajući način. Ako to smatraju potrebnim, Europski parlament i Vijeće mogu svaki pojedinačno poslati stručnjake na sastanke stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata i na koje su pozvani stručnjaci iz država članica. Rasprave u regionalnim skupinama ključne su kako bi Komisija donijela delegirane akte kojima se utvrđuju popisi projekata od zajedničkog interesa. Stoga je primjereno, u mjeri u kojoj je to moguće i u skladu s okvirom ove Uredbe, da Europski parlament i Vijeće budu obaviješteni o sastancima regionalnih skupina i da mogu poslati stručnjake na njihove sastanke u skladu s Međuinstitucijskim sporazumom o boljoj izradi zakonodavstva iz 2016.⁴⁴

⁴² Uredba (EU) 2019/942 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o osnivanju Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (SL L 158, 14.6.2019., str. 22.).

⁴³ Uredba (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije, SL L 158, 14.6.2019., str. 54.

⁴⁴ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.–14. Međuinstitucijski sporazum Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o boljoj izradi zakonodavstva.

- (51) Kako bi se osigurali jedinstveni uvjeti za provedbu ove Uredbe u pogledu postupaka prekogranične raspodjele troškova i omogućilo državama članicama da procijene koristi i troškove postojećih odobalnih mreža za energiju iz obnovljivih izvora u morskom bazenu, uzimajući u obzir i tržišne i financijske aranžmane za mjesta proizvodnje, te provela preliminarna analiza podjele troškova na razini morskog bazena, provedbene ovlasti trebalo bi delegirati Komisiji u skladu s člankom 291. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁵. Za donošenje tih provedbenih akata trebalo bi upotrebljavati savjetodavni postupak.
- (52) S obzirom na to da države članice ne mogu dostatno ostvariti ciljeve ove Uredbe, to jest razvoj i interoperabilnost transeuropskih energetske mreža i povezivanje s takvim mrežama, nego se ti ciljevi mogu na bolji način ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti iz članka 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.

DONIJELI SU OVU UREDBU:

POGLAVLJE I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet

1. Ovom se Uredbom utvrđuju smjernice za pravovremeni razvoj i interoperabilnost prioriternih koridora i područja transeuropske energetske infrastrukture iz Priloga I. („prioritetni koridori i područja energetske infrastrukture”) kojom se pridonosi klimatskim i energetskim ciljevima Unije za 2030. i cilju klimatske neutralnosti do 2050.

2. Ovom se Uredbom posebno:

- (a) uređuje utvrđivanje projekata od zajedničkog interesa nužnih za provedbu prioriternih koridora i područja koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture u području električne energije, pametnih plinskih mreža, elektrolizatora i ugljikova dioksida navedenih u Prilogu II. („kategorije energetske infrastrukture”);
- (b) olakšava pravodobna provedba projekata od zajedničkog interesa, što se postiže pojednostavnjenjem, bliskijom koordinacijom i ubrzavanjem postupaka izdavanja dozvola te većim sudjelovanjem javnosti;
- (c) predviđaju pravila i smjernice za prekograničnu raspodjelu troškova i poticaje povezane s rizikom za projekte od zajedničkog interesa;
- (d) utvrđuju uvjeti prihvatljivosti projekata od zajedničkog interesa za financijsku pomoć Unije;
- (e) uređuje utvrđivanje projekata od uzajamnog interesa.

⁴⁵

SL L 55, 28.2.2011., str. 13.

Članak 2.

Definicije

Uz definicije iz direktiva 2009/73/EZ, (EU) 2018/2001⁴⁶ i (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća i uredaba (EZ) br. 715/2009, (EU) 2019/942 i (EU) 2019/943, za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

- (1) „energetska infrastruktura” znači svaka fizička oprema ili objekt koji pripada kategorijama energetske infrastrukture, a nalazi se unutar Unije ili je povezuje s jednom ili više trećih zemalja;
- (2) „sveobuhvatna odluka” znači konačna odluka ili niz odluka koje donosi tijelo ili tijela države članice, ne uključujući sudove, a kojom se određuje ima li promotor projekta ovlaštenje za izgradnju energetske infrastrukture potrebne za realizaciju projekta od zajedničkog interesa time što mu se dopušta započinjanje ili ugovaranje i započinjanje potrebnih građevinskih radova („status spremnosti”), ne dovodeći u pitanje nijednu odluku donesenu u kontekstu upravnoga žalbenog postupka;
- (3) „projekt” znači jedan ili više vodova, cjevovoda, objekata, opremu ili instalacije koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture;
- (4) „projekt od zajedničkog interesa” znači projekt koji je nužan za provedbu prioritetnih koridora i područja energetske infrastrukture navedenih u Prilogu I., a nalazi se na popisu projekata od zajedničkog interesa Unije iz članka 3.;
- (5) „projekt od uzajamnog interesa” znači projekt koji Unija promiče u suradnji s trećim zemljama;
- (6) „usko grlo energetske infrastrukture” znači ograničenje fizičkih protoka u energetskom sustavu zbog nedostatnog kapaciteta prijenosa uzrokovanog, među ostalim, nedostatkom infrastrukture;
- (7) „promotor projekta”:
 - (a) znači operator prijenosnog sustava, operator distribucijskog sustava ili drugi operator ili ulagač koji razvija projekt od zajedničkog interesa;
 - (b) odnosno, ako postoji nekoliko operatora prijenosnih sustava, operatora distribucijskih sustava, drugih operatora, ulagača ili skupina tih osoba, promotor projekta znači subjekt s pravnom osobnošću na temelju primjenjivog nacionalnog prava, koji je određen njihovim ugovornim sporazumom i koji ima ovlasti prihvatiti pravne obveze i snositi financijsku odgovornost u ime stranaka ugovornog sporazuma;
- (8) „pametna elektroenergetska mreža” znači, prvo, elektroenergetska mreža u kojoj mrežni operator može digitalno pratiti aktivnosti korisnika koji su priključeni na nju te, drugo i ujedno, informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT) za komunikaciju s povezanim mrežnim operatorima, proizvođačima, potrošačima i/ili proizvođačima-potrošačima, pri čemu je cilj prijenos električne energije na održiv, troškovno učinkovit i siguran način;
- (9) „pametna plinska mreža” znači plinska mreža u sklopu koje se, u skladu s potrebama potrošača i zahtjevima u pogledu kvalitete plina, primjenjuju inovativna digitalna rješenja za troškovno učinkovitu integraciju niza niskougljičnih i obnovljivih izvora plina radi

⁴⁶ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora, SL L 328, 21.12.2018., str. 82.

smanjivanja ugljičnog otiska potrošnje plina, povećavanja udjela plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova te povezivanja s drugim sektorima i promotorima energije;

- (10) „predmetna tijela” znači tijela koja su prema nacionalnom pravu nadležna za izdavanje različitih dozvola i ovlaštenja povezanih s planiranjem, projektiranjem i izgradnjom objekata, uključujući energetske infrastrukturu;
- (11) „radovi” znači kupnja, nabava i upotreba sastavnih dijelova, sustava i usluga, uključujući softver, izrada nacrt, izvođenje građevinskih radova i montaža u vezi s projektom, prihvaćanje tehničkih uvjeta montaže i početak provedbe projekta;
- (12) „studije” znači aktivnosti potrebne za pripremu provedbe projekta, kao što su pripremne studije, studije izvedivosti, evaluacijske studije, studije ispitivanja i validacijske studije, uključujući softver i sve ostale mjere tehničke podrške, kao i prethodne aktivnosti utvrđivanja i razvoja projekta te odlučivanja o njegovu financiranju, kao što su izviđanje lokacija i priprema financijskog paketa;
- (13) „nacionalno regulatorno tijelo” znači nacionalno regulatorno tijelo određeno u skladu s člankom 39. stavkom 1. Direktive 2009/73/EZ ili člankom 57. stavkom 1. Direktive (EU) 2019/944;
- (14) „puštanje u rad” znači postupak puštanja projekta u rad nakon njegove izgradnje;
- (15) „relevantna nacionalna regulatorna tijela” znači nacionalna regulatorna tijela u državama članicama na koje projekt pozitivno utječe u znatnoj mjeri;
- (16) „prilagodba klimatskim promjenama” znači postupak kojim se otpornost energetske infrastrukture na moguće negativne učinke klimatskih promjena osigurava procjenom klimatskog rizika i osjetljivosti, među ostalim s pomoću relevantnih mjera prilagodbe.

POGLAVLJE II.

PROJEKTI OD ZAJEDNIČKOG INTERESA I PROJEKTI OD UZAJAMNOG INTERESA

Članak 3.

Popis projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa Unije

1. Osnivaju se regionalne skupine („skupine”) u skladu s odjeljkom 1. Priloga III. Članstvo svake skupine temelji se na svakom prioritetnom koridoru i području te njihovoj geografskoj pokrivenosti kako je utvrđeno u Prilogu I. Ovlasti odlučivanja u skupinama ograničene su na države članice i Komisiju, na koje se u tu svrhu upućuje kao na tijelo odlučivanja skupina.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 20. kojima se dopunjuje ova Uredba u pogledu opsega i sastava prioritetnih koridora i područja.

2. Svaka skupina donosi svoj poslovnik, uzimajući u obzir odredbe navedene u Prilogu III.

3. Tijelo odlučivanja svake skupine donosi regionalni popis predloženih projekata od zajedničkog interesa sastavljen u skladu s postupkom utvrđenim u odjeljku 2. Priloga III., doprinosom svakog projekta provedbi prioritetnih koridora i područja energetske infrastrukture te njihovim ispunjavanjem kriterija utvrđenih u članku 4.

Skupina pri sastavljanju regionalnog popisa:

(a) za svaki pojedinačni prijedlog projekta od zajedničkog interesa traži odobrenje država na čije se područje projekt odnosi; ako država uskrati odobrenje, to obrazlaže predmetnoj skupini;

(b) uzima u obzir savjete Komisije kako bi projekata od zajedničkog interesa bilo toliko da se njima može upravljati.

4. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 20. ove Uredbe kojima se izmjenjuju njezini prilozi kako bi se utvrdio popis projekata od zajedničkog interesa Unije („popis Unije”), podložno članku 172. drugom stavku Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

Komisija pri izvršavanju ovlasti osigurava da se popis Unije utvrđuje svake dvije godine na temelju regionalnih popisa koje donose tijela odlučivanja skupina kako je utvrđeno u odjeljku 1. točki 2. Priloga III. te u skladu s postupkom iz stavka 3. ovog članka.

Prvi popis Unije u skladu s ovom Uredbom donosi se najkasnije 30. studenoga 2023.

5. Pri donošenju popisa Unije na temelju regionalnih popisa Komisija:

(a) osigurava uvrštavanje samo projekata koji ispunjavaju kriterije iz članka 4.;

(b) osigurava dosljednost među regijama, uzimajući u obzir mišljenje Agencije za suradnju energetske regulatora („Agencija”) iz odjeljka 2. točke 12. Priloga III.;

(c) uzima u obzir mišljenja država članica iz odjeljka 2. točke 9. Priloga III.;

(d) nastoji osigurati da je na popisu Unije projekata od zajedničkog interesa toliko da se njima može upravljati.

6. Projekti od zajedničkog interesa uvršteni na popis Unije u skladu sa stavkom 4. ovog članka koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c) i (e) Priloga II. postaju sastavni dio relevantnih regionalnih investicijskih planova na temelju članka 34. Uredbe (EU) 2019/943 i članka 12. Uredbe (EZ) br. 715/2009, relevantnih nacionalnih desetogodišnjih planova razvoja mreže na temelju članka 51. Direktive (EU) 2019/944 i članka 22. Direktive 2009/73/EZ te drugih predmetnih nacionalnih infrastrukturnih planova, prema potrebi. Ti projekti dobivaju najveći mogući prioritet u okviru svakog od tih planova. Ovaj se stavak ne primjenjuje na projekte od uzajamnog interesa.

Članak 4.

Kriteriji za projekte od zajedničkog interesa i projekte od uzajamnog interesa

1. Projekti od zajedničkog interesa ispunjavaju sljedeće opće kriterije:

(a) projekt je nužan za najmanje jedan od prioritarnih koridora i područja energetske infrastrukture;

(b) potencijalne cjelokupne koristi projekta, procijenjene u skladu s odgovarajućim posebnim kriterijima iz stavka 3., dugoročno nadilaze njegove troškove;

(c) projekt ispunjava neki od sljedećih kriterija:

i. uključuje najmanje dvije države članice jer se izravno prostire preko granica dviju ili više država članica;

ii. provodi se na državnom području jedne države članice i ima znatan prekogranični učinak kako je utvrđeno u točki 1. Priloga IV.

2. Projekti od uzajamnog interesa ispunjavaju sljedeće opće kriterije:

- (a) projekt znatno pridonosi ciljevima dekarbonizacije Unije i treće zemlje te održivosti, među ostalim integracijom energije iz obnovljivih izvora u mrežu i prijenosom te energije do glavnih centara potrošnje i skladišta;
- (b) potencijalne cjelokupne koristi projekta, procijenjene u skladu s odgovarajućim posebnim kriterijima iz stavka 3., dugoročno nadilaze njegove troškove;
- (c) projekt se provodi na državnom području najmanje jedne države članice i na državnom području najmanje jedne treće zemlje te ima znatan prekogranični učinak kako je utvrđeno u točki 2. Priloga IV.;
- (d) dio projekta koji se provodi na području Unije usklađen je s direktivama 2009/73/EZ i (EU) 2019/944 ako pripada kategorijama infrastrukture opisanima u točkama 1. i 3. Priloga II.;
- (e) uključenu treću zemlju ili zemlje obilježava visoka razina regulatorne usklađenost ili konvergencije, čime se podupiru opći ciljevi politike Unije, a posebno osigurava:
 - i. unutarnje energetske tržište koje dobro funkcionira;
 - ii. sigurnost opskrbe energijom na temelju suradnje i solidarnosti;
 - iii. energetske sustave, uključujući proizvodnju, prijenos i distribuciju, koji je na putu prema dekarbonizaciji u skladu s Pariškim sporazumom i klimatskim ciljevima Unije te, posebno, sprečavanje istjecanja ugljika;
- (f) uključena treća zemlja ili zemlje podupiru prioritetni status projekta, kako je utvrđeno u članku 7., i obvezuju se poštovati sličan vremenski okvir za ubranu provedbu te druge mjere politike i regulatorne mjere potpore koje se primjenjuju na projekte od zajedničkog interesa u Uniji.

3. Sljedeći posebni kriteriji primjenjuju se na projekte od zajedničkog interesa koji pripadaju posebnim kategorijama energetske infrastrukture:

- (a) projekti prijenosa i skladištenja električne energije koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c) i (e) Priloga II. moraju znatno pridonositi održivosti, što se postiže integracijom energije iz obnovljivih izvora u mrežu i prijenosom te energije do glavnih centara potrošnje i skladišta, te najmanje jednom sljedećem posebnom kriteriju:
 - i. integraciji tržišta, među ostalim prestankom izolacije najmanje jedne države članice i smanjenjem uskih grla energetske infrastrukture, tržišnom natjecanju i fleksibilnosti sustava;
 - ii. sigurnosti opskrbe, među ostalim interoperabilnošću, fleksibilnošću sustava, kibersigurnošću, odgovarajućim priključcima te sigurnim i pouzdanim radom sustava;
- (b) projekti pametnih elektroenergetskih mreža koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj o točki 1. podtočki (d) Priloga II. moraju znatno pridonositi održivosti, što se postiže integracijom energije iz obnovljivih izvora u mrežu, i najmanje dvama sljedećim posebnim kriterijima:

- i. sigurnosti opskrbe, među ostalim učinkovitošću i operabilnošću prijenosa i distribucije električne energije u svakodnevnom radu mreže, izbjegavanjem zagušenja te integracijom i uključivanjem korisnika mreže;
- ii. integraciji tržišta, među ostalim učinkovitim upravljanjem sustavom i upotrebom spojnih vodova;
- iii. sigurnosti mreže, fleksibilnosti i kvaliteti opskrbe, među ostalim većim uvođenjem inovacija u uravnoteženju, kibersigurnosti, praćenju, kontroli sustava i ispravljanju pogrešaka;

(c) projekti transporta ugljikova dioksida koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 5. Priloga II. moraju znatno pridonositi svim sljedećim posebnim kriterijima:

- i. izbjegavanju emisija ugljikova dioksida uz održavanje sigurnosti opskrbe energijom;
- ii. povećanju otpornosti i sigurnosti transporta ugljikova dioksida;
- iii. učinkovitim korištenju resursima time što se više izvora ugljikova dioksida i skladišta može povezati putem zajedničke infrastrukture te tako što se smanjuju pritisak i rizik za okoliš;

(d) projekti u području vodika koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točki 3. Priloga II. moraju znatno pridonositi održivosti, među ostalim smanjenjem emisija stakleničkih plinova, poboljšanjem uvođenja vodika iz obnovljivih izvora i podupiranjem proizvodnje energije iz varijabilnih obnovljivih izvora tako što se nude rješenja za fleksibilnost i/ili skladištenje. Nadalje, projekti moraju znatno pridonositi najmanje jednom sljedećem posebnom kriteriju:

- i. integraciji tržišta, među ostalim povezivanjem postojećih ili novih mreža vodika država članica ili na drugi način podupirući nastanak mreže Unije za transport i skladištenje vodika te osiguravanjem interoperabilnosti povezanih sustava;
- ii. sigurnosti opskrbe i fleksibilnosti, među ostalim putem odgovarajućih priključaka te olakšavanjem sigurnog i pouzdanog rada sustava;
- iii. tržišnom natjecanju, među ostalim omogućivanjem pristupa većem broju izvora opskrbe i korisnika mreže na transparentnoj i nediskriminirajućoj osnovi;

(e) kad je riječ o elektrolizatorima koji pripadaju kategorijama utvrđenima u točki 4. Priloga II., projekti moraju znatno pridonositi svim sljedećim posebnim kriterijima:

- i. održivosti, među ostalim smanjenjem emisija stakleničkih plinova i poboljšanjem uvođenja vodika iz obnovljivih izvora;
- ii. sigurnosti opskrbe, među ostalim doprinosom sigurnom, učinkovitim i pouzdanom radu sustava ili ponudom rješenja za skladištenje i/ili fleksibilnost, kao što su upravljanje potrošnjom i usluge uravnoteženja;
- iii. olakšavanju pametne integracije energetskog sektora, što se postiže povezivanjem promotora energije i sektora;

(f) projekti pametnih plinskih mreža koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 2. Priloga II. moraju znatno pridonositi održivosti, što se postiže omogućivanjem i olakšavanjem integracije plinova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih plinova (kao što je biometan ili vodik iz obnovljivih izvora) u mreže za distribuciju i transport plina kako bi se smanjile emisije stakleničkih plinova. Nadalje, projekti moraju znatno pridonositi najmanje jednom sljedećem posebnom kriteriju:

- i. sigurnosti mreže i kvaliteti opskrbe, što se postiže povećanjem učinkovitosti i interoperabilnosti transporta i distribucije plina u svakodnevnom radu mreže, među ostalim zahvaćanjem problema kibersigurnosti i tako što se primjenom inovativnih tehnologija uklanjanju poteškoće koje proizlaze iz puštanja plinova različite kvalitete u mrežu;
- ii. funkcioniranje tržišta i uslugama za potrošače;
- iii. olakšavanju pametne integracije energetskog sektora, što se postiže povezivanjem s drugim promotorima energije i sektorima te omogućivanjem upravljanja potrošnjom.

4. Kad je riječ o projektima koji pripadaju kategorijama energetske infrastrukture utvrđenima u točkama od 1. do 4. Priloga II., doprinos kriterijima navedenima u stavku 3. ovog članka procjenjuje se u skladu s pokazateljima utvrđenima u točkama od 3. do 7. Priloga IV.

5. Kako bi se olakšala procjena svih projekata koji bi mogli biti prihvatljivi kao projekti od zajedničkog interesa i uvršteni na regionalni popis, svaka skupina transparentno i objektivno procjenjuje doprinos svakog projekta provedbi istog prioritetnog koridora ili područja. Svaka skupina utvrđuje svoju metodu procjene na temelju ukupnog doprinosa kriterijima iz stavka 3. Na temelju te procjene projekti se rangiraju za internu uporabu skupine. Projekti se ne rangiraju ni na regionalnim popisima ni na popisu Unije niti u naknadne svrhe, osim kako je opisano u odjeljku 2. točki 14. Priloga III.

Pri procjeni projekata svaka skupina uzima u obzir:

- (a) hitnost svakog predloženog projekta kako bi se ostvarili ciljevi energetske politike Unije u pogledu dekarbonizacije, integracije tržišta, tržišnog natjecanja, održivosti i sigurnosti opskrbe;
- (b) komplementarnost s drugim predloženim projektima;
- (c) za predložene projekte koji su u tom trenutku projekti od zajedničkog interesa, napredak u provedbi i usklađenost s obvezama izvješćivanja i transparentnosti.

Projekti pametnih elektroenergetskih mreža i pametnih plinskih mreža koji pripadaju kategoriji energetske infrastrukture utvrđenoj u točki 1. podtočki (d) i točki 2. Priloga II. rangiraju se ako utječu na dvije iste države članice, pri čemu se u obzir uzima i broj korisnika na koje projekt utječe, godišnja potrošnja energije i udio proizvodnje iz izvora koji se ne mogu dispečirati na području koje pokrivaju ti korisnici.

Članak 5.

Provedba i praćenje

1. Promotori projekata izrađuju plan provedbe projekata od zajedničkog interesa, uključujući vremenski raspored za:

- (a) studije izvedivosti i projektne studije, među ostalim u pogledu prilagodbe klimatskim promjenama te usklađenosti sa zakonodavstvom o okolišu i načelom „ne nanosi bitnu štetu”;

- (b) odobrenje nacionalnog regulatornog tijela ili drugog predmetnog tijela;
- (c) izgradnju i puštanje u rad;
- (d) izdavanje dozvola iz članka 10. stavka 5. točke (b).

2. Operatori prijenosnih sustava, operatori distribucijskih sustava i drugi operatori surađuju u cilju olakšavanja razvoja projekata od zajedničkog interesa na svojem području.

3. Agencija i predmetne skupine prate napredak postignut u provedbi projekata od zajedničkog interesa i, prema potrebi, daju preporuke radi olakšavanja njihove provedbe. Skupine mogu zahtijevati dostavu dodatnih informacija u skladu sa stavcima 4., 5. i 6., sazivati sastanke s relevantnim stranama i pozvati Komisiju da provjeri informacije dostavljene na terenu.

4. Do 31. prosinca svake godine nakon godine u kojoj je projekt od zajedničkog interesa uvršten na popis Unije u skladu s člankom 3. promotori projekata nadležnom tijelu iz članka 8. podnose godišnje izvješće za svaki projekt iz kategorija utvrđenih u točkama od 1. do 4. Priloga II.

U tom se izvješću navode pojedinosti o:

- (a) napretku postignutom u razvoju, izgradnji i puštanju u rad projekta, posebno u pogledu postupaka izdavanja dozvola i savjetovanja, usklađenosti sa zakonodavstvom o okolišu i s načelom da se ne nanosi bitna šteta okolišu te poduzetim mjerama prilagodbe klimatskim promjenama;
- (b) prema potrebi, kašnjenjima u odnosu na plan provedbe, razlozima takvih kašnjenja i drugim poteškoćama na koje se naišlo;
- (c) prema potrebi, revidiranom planu kako bi se prevladala kašnjenja.

5. Svake godine do 31. siječnja nadležna tijela iz članka 8. Agenciji i odgovarajućoj skupini podnose izvješće iz stavka 4. ovog članka dopunjeno informacijama o napretku i, prema potrebi, kašnjenjima u pogledu postupaka izdavanja dozvola za projekte od zajedničkog interesa koji se provode na njihovu državnom području te o razlozima takvih kašnjenja. Tekst koji potječe od nadležnih tijela mora u izvješću biti jasno označen kao takav, a pri njegovu se unošenju u izvješće ne smije mijenjati tekst koji potječe od promotora projekta.

6. Svake godine do 30. travnja, kada bi trebalo donijeti novi popis Unije, Agencija skupinama podnosi konsolidirano izvješće za projekte od zajedničkog interesa koji su u nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela te u njemu ocjenjuje ostvareni napredak i, prema potrebi, daje preporuke o tome kako prevladati kašnjenja i poteškoće na koje se naišlo. U tom se konsolidiranom izvješću, u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) 2019/942, ocjenjuje i dosljedna provedba planova razvoja mreže na razini Unije u pogledu prioriternih koridora i područja energetske infrastrukture.

7. Ako puštanje u rad projekta od zajedničkog interesa kasni u odnosu na plan provedbe, a to se ne može opravdati razlozima koji su izvan kontrole promotora projekta, primjenjuju se sljedeće mjere:

- (a) ako se u skladu s odgovarajućim nacionalnim pravom primjenjuju mjere iz članka 51. stavka 7. točke (a), (b) ili (c) Direktive (EU) 2019/944 i članka 22. stavka 7. točke (a), (b) ili (c) Direktive 2009/73/EZ, nacionalna regulatorna tijela osiguravaju provedbu ulaganja;
- (b) ako se ne primjenjuju mjere nacionalnih regulatornih tijela u skladu s točkom (a), promotor projekta odabire treću stranu za financiranje ili izgradnju cijelog projekta ili njegova dijela. Promotor projekta to čini prije nego što kašnjenje u odnosu na datum puštanja u rad iz plana provedbe premaši dvije godine;
- (c) ako treća strana nije odabrana u skladu s točkom (b), država članica ili, ako je država članica tako predvidjela, nacionalno regulatorno tijelo, može u roku od dva mjeseca od isteka

razdoblja iz točke (b) imenovati treću stranu za financiranje ili izgradnju projekta, a promotor projekta ju je dužan prihvatiti;

(d) ako je kašnjenje u odnosu na datum puštanja u rad iz plana provedbe veće od dvije godine i dva mjeseca, Komisija, podložno dogovoru i uz punu suradnju predmetnih država članica, može objaviti poziv na podnošenje prijedloga za izgradnju projekta u skladu s dogovorenim vremenskim okvirom koji je otvoren svakoj trećoj strani koja je u stanju postati promotor projekta;

(e) u slučaju primjene točke (c) ili (d), operator sustava na čijem se području provodi ulaganje pruža provedbenim operatorima ili ulagačima ili trećoj strani sve informacije potrebne za realizaciju ulaganja, priključuje nova sredstva na prijenosnu mrežu i općenito postupa najbolje što može kako bi olakšao provedbu ulaganja te siguran, pouzdan i učinkovit rad i održavanje projekta od zajedničkog interesa.

8. Projekt od zajedničkog interesa može se ukloniti s popisa Unije u skladu s postupkom utvrđenim u članku 3. stavku 4. ako nije u skladu s pravom Unije ili ako su za njegovo uvrštavanje presudne bile netočne informacije.

9. Projekti koji više nisu na popisu Unije gube sva prava i obveze povezane sa statusom projekta od zajedničkog interesa koji proizlazi iz ove Uredbe.

Međutim, prava i obveze koji proizlaze iz poglavlja III. zadržavaju se za projekte koji više nisu na popisu Unije ako je za njih nadležno tijelo prihvatilo zahtjev za prijavu na pregled, osim u slučaju da projekt više nije na popisu zbog razloga navedenih u stavku 8.

10. Ovim člankom ne dovodi se u pitanje financijska pomoć Unije odobrena projektu od zajedničkog interesa prije njegova uklanjanja s popisa Unije.

Članak 6.

Europski koordinatori

1. Ako projekt od zajedničkog interesa naiđe na znatne poteškoće u provedbi, Komisija u dogovoru s predmetnim državama članicama može imenovati europskog koordinatora na razdoblje do godinu dana, koje se može dvaput obnoviti.

2. Europski koordinator:

(a) promiče projekte za koje je imenovan europskim koordinatorom i prekogranični dijalog između promotora projekata i svih predmetnih dionika;

(b) prema potrebi pomaže svim stranama u savjetovanju s predmetnim dionicima i ishodenju potrebnih dozvola za projekte;

(c) prema potrebi savjetuje promotore projekta o financiranju projekta;

(d) osigurava da predmetne države članice odgovarajuće podupru i strateški usmjere pripremu i provedbu projekata;

(e) svake godine i, prema potrebi, nakon završetka svojeg mandata, podnosi Komisiji izvješće o napretku projekata te o svim poteškoćama i preprekama zbog kojih bi puštanje projekata u rad moglo znatno kasniti. Komisija prosljeđuje izvješće Europskom parlamentu i predmetnim skupinama.

3. Europski koordinator odabire se na temelju iskustva s obzirom na posebne zadaće koje mu se dodjeljuju za predmetne projekte.

4. U odluci o imenovanju europskog koordinatora utvrđuju se opis posla i detaljno navode trajanje mandata, posebne zadaće i odgovarajući rokovi te metodologija koja se mora poštovati. Rad na koordinaciji razmjern je složenosti i procijenjenim troškovima projekata.
5. Predmetne države članice u potpunosti surađuju s europskim koordinatorom u izvršavanju njegovih zadaća iz stavaka 2. i 4.

POGLAVLJE III.

IZDAVANJE DOZVOLA I SUDJELOVANJE JAVNOSTI

Članak 7.

„Prioritetni status” projekata od zajedničkog interesa

1. Donošenjem popisa Unije utvrđuje se, za potrebe svake odluke donesene u postupku izdavanja dozvola, nužnost tih projekata iz perspektive energetske politike, ne dovodeći u pitanje točnu lokaciju, pravac ni tehnologiju projekta.
2. Kako bi se zahtjevi za prijavu koji se odnose na projekte od zajedničkog interesa učinkovito administrativno obrađivali, promotori projekata i sva predmetna tijela osiguravaju da ih se obradi najbrže moguće.
3. Ne dovodeći u pitanje obveze koje proizlaze iz prava Unije, projektima od zajedničkog interesa dodjeljuje se status od najveće moguće nacionalne važnosti ako takav status postoji u nacionalnom pravu te ih se na odgovarajući način, kako je predviđeno nacionalnim pravom koje se primjenjuje na odgovarajuću vrstu energetske infrastrukture, obrađuje u postupcima izdavanja dozvola, a ako je tako predviđeno nacionalnim pravom, i u prostornom planiranju, uključujući postupke koji se odnose na procjene utjecaja na okoliš.
4. Svi postupci rješavanja sporova, parnični postupci, žalbeni postupci i pravni lijekovi koji se odnose na projekte od zajedničkog interesa i vode pred nacionalnim sudovima i vijećima, uključujući posredovanje i arbitražu, ako postoje u nacionalnom pravu, provode se hitno, u skladu s hitnim postupcima predviđenima nacionalnim pravom.
5. Države članice procjenjuju, uzimajući u obzir postojeće smjernice Komisije o pojednostavnjenju postupaka procjene utjecaja projekata od zajedničkog interesa na okoliš, koje su zakonodavne i nezakonodavne mjere potrebne za pojednostavnjenje postupaka procjene utjecaja na okoliš i osiguravanje njihove dosljedne primjene te o rezultatima obavješćuju Komisiju.
6. Države članice do [1. rujna 2022.] poduzimaju nezakonodavne mjere koje su utvrdile u skladu sa stavkom 5.
7. Države članice do [1. siječnja 2023.] poduzimaju zakonodavne mjere koje su utvrdile u skladu sa stavkom 5. Tim se mjerama ne dovode u pitanje obveze koje proizlaze iz prava Unije.
8. Kad je riječ o utjecajima na okoliš navedenima u članku 6. stavku 4. Direktive 92/43/EEZ i članku 4. stavku 7. Direktive 2000/60/EZ, projekti od zajedničkog interesa smatraju se projektima od javnog interesa iz perspektive energetske politike, a mogu se smatrati i projektima od prevladavajućeg javnog interesa, pod uvjetom da su ispunjeni svi uvjeti navedeni u tim direktivama.

Ako se zahtijeva mišljenje Komisije u skladu s Direktivom 92/43/EEZ, Komisija i nadležno tijelo iz članka 9. ove Uredbe osiguravaju da se odluka u pogledu prevladavajućeg javnog interesa projekta donese u roku utvrđenom u članku 10. stavku 1. ove Uredbe.

Organizacija postupka izdavanja dozvola

1. Svaka država članica najkasnije do [1. siječnja 2022.] prema potrebi ažurira jedno imenovano nacionalno nadležno tijelo koje je odgovorno za olakšavanje i koordinaciju postupka izdavanja dozvola za projekte od zajedničkog interesa.

2. Odgovornost nadležnog tijela iz stavka 1. i/ili povezane zadaće mogu se dodijeliti drugom tijelu ili ih drugo tijelo može provesti za pojedini projekt od zajedničkog interesa ili određenu kategoriju projekata od zajedničkog interesa, pod uvjetom:

(a) da nadležno tijelo obavijesti Komisiju o takvoj dodjeli i da ono ili promotor projekta objavi te informacije na internetskim stranicama iz članka 9. stavka 7.;

(b) da je samo jedno tijelo odgovorno za pojedini projekt od zajedničkog interesa, da je ono jedina kontaktna točka za promotora projekta u postupku donošenja sveobuhvatne odluke za određeni projekt od zajedničkog interesa i da koordinira dostavu svih relevantnih dokumenata i informacija.

Nadležno tijelo može zadržati odgovornost za utvrđivanje rokova ne dovodeći u pitanje rokove utvrđene u članku 10.

3. Ne dovodeći u pitanje odgovarajuće zahtjeve na temelju međunarodnog prava ni prava Unije, nadležno tijelo olakšava donošenje sveobuhvatne odluke. Sveobuhvatna odluka konačni je dokaz da je projekt od zajedničkog interesa postigao status spremnosti za izgradnju i da u tom pogledu nema drugih zahtjeva ni za kakve dodatne dozvole ni odobrenja. Sveobuhvatna odluka donosi se u roku iz članka 10. stavaka 1. i 2. te u skladu s jednim od sljedećih sustava:

(a) integrirani sustav	sveobuhvatna odluka jedina je pravno obvezujuća odluka koja proizlazi iz zakonskog postupka izdavanja dozvola i donosi je nadležno tijelo. Druga tijela, kada se projekt odnosi na njih, mogu u skladu s nacionalnim pravom dati svoje mišljenje u postupku, koje nadležno tijelo uzima u obzir;
------------------------------	--

(b) koordinirani sustav	sveobuhvatna odluka sastoji se od više pojedinačnih pravno obvezujućih odluka koje je donijelo nekoliko predmetnih tijela, a koje koordinira nadležno tijelo. Nadležno tijelo može radi sastavljanja rasporeda izdavanja dozvola u skladu s člankom 10. stavkom 4. točkom (b) te praćenja i koordiniranja njegova odvijanja osnovati radnu skupinu u kojoj su zastupljena sva predmetna tijela. Nadležno tijelo u suradnji s drugim predmetnim tijelima, prema potrebi u skladu s nacionalnim pravom i ne dovodeći u pitanje rokove utvrđene u skladu s člankom 10., određuje zasebno za svaki slučaj razuman rok za donošenje pojedinačnih odluka. Nadležno tijelo može donijeti pojedinačnu odluku u ime drugog predmetnog nacionalnog tijela ako je potonje ne donese u roku i ako se kašnjenje ne može primjereno opravdati; ili, ako je to predviđeno nacionalnim pravom i u mjeri u kojoj je to u skladu s pravom Unije, nadležno tijelo može smatrati da je drugo predmetno nacionalno tijelo odobrilo ili odbilo projekt ako odluku nije donijelo u roku. Ako je to predviđeno nacionalnim pravom, nadležno tijelo može zanemariti
-------------------------------	--

pojedinačnu odluku drugog predmetnog nacionalnog tijela ako smatra da nije dovoljno potkrijepljena s obzirom na osnovne dokaze koje je iznijelo predmetno nacionalno tijelo; pri tome nadležno tijelo osigurava poštovanje relevantnih zahtjeva na temelju međunarodnog prava i prava Unije te valjano obrazlaže svoju odluku;

- (c) kolaborativni sustav sveobuhvatnu odluku koordinira nadležno tijelo. Nadležno tijelo u suradnji s drugim predmetnim tijelima, prema potrebi u skladu s nacionalnim pravom i ne dovodeći u pitanje rokove utvrđene u skladu s člankom 10., određuje zasebno za svaki slučaj razuman rok za donošenje pojedinačnih odluka. Prati poštuju li predmetna tijela rokove.

Nadležnost predmetnih tijela mogla bi se uključiti u nadležnost nacionalnog nadležnog tijela imenovanog u skladu s člankom 8. stavkom 1. ili bi ta tijela u određenoj mjeri zadržala svoju neovisnu nadležnost u skladu s odgovarajućim sustavom izdavanja dozvola koji je odabrala država članica na temelju ovog stavka u svrhu olakšavanja donošenja sveobuhvatne odluke i odgovarajuće suradnje s nacionalnim nadležnim tijelom.

Ako predmetno tijelo ne očekuje da će donijeti pojedinačnu odluku u zadanom roku, o tome bez odgode obavješćuje nadležno tijelo uz propisno obrazloženje kašnjenja. Nadležno tijelo zatim određuje drugi rok za donošenje te pojedinačne odluke u skladu s ukupnim rokovima utvrđenima u članku 10.

Priznajući nacionalne posebnosti u postupcima planiranja i izdavanja dozvola, državama članicama prepušteno je da se odluče za najdjelotvorniji od triju sustava iz prvog podstavka točaka (a), (b) i (c) kako bi olakšale i koordinirale svoje postupke. Ako država članica odabere kolaborativni sustav, to obrazlaže Komisiji.

4. Države članice na projekte od zajedničkog interesa na kopnu i moru mogu primijeniti različite sustave utvrđene u stavku 3.

5. Ako projekt od zajedničkog interesa zahtijeva donošenje odluka u dvjema ili više država članica, odgovarajuća nadležna tijela poduzimaju sve potrebne korake za učinkovitu i djelotvornu suradnju i koordinaciju, uključujući korake iz članka 10. stavka 5. Države članice nastoje osigurati zajedničke postupke, posebno za procjenu utjecaja na okoliš.

6. Za svaku posebnu regionalnu skupinu po prioritetnom koridoru odobalne mreže, kako je utvrđeno u Prilogu I., nacionalna nadležna tijela u državama članicama koje pripadaju odgovarajućoj skupini do [31. srpnja 2022.] zajednički uspostavljaju „jedinstvene kontaktne točke za odobalne mreže” za promotore projekata, koje su odgovorne za olakšavanje i koordinaciju postupka izdavanja dozvola za projekte odobalnih mreža za energiju iz obnovljivih izvora od zajedničkog interesa, uzimajući u obzir i potrebu za koordinacijom između postupka izdavanja dozvola za energetske infrastrukturu i postupka za proizvodna sredstva. Jedinstvene kontaktne točke za odobalne mreže djeluju kao repozitorij postojećih studija i planova za morske bazene u cilju olakšavanja postupka izdavanja dozvola za pojedinačne projekte od zajedničkog interesa i koordinacije donošenja sveobuhvatnih odluka relevantnih nacionalnih nadležnih tijela o takvim projektima. Svaka regionalna skupina, uz pomoć nacionalnih nadležnih tijela država članica koje joj pripadaju, za pojedini prioritetni koridor odobalne mreže uspostavlja jedinstvene kontaktne točke za odobalne mreže ovisno o regionalnim posebnostima i geografskim značajkama te određuje njihovu lokaciju, raspodjelu resursa i posebna pravila za njihovo funkcioniranje.

Transparentnost i sudjelovanje javnosti

1. Država članica ili nadležno tijelo, prema potrebi u suradnji s drugim predmetnim tijelima, do [1. svibnja 2023.] objavljuje ažurirani priručnik o postupanju u postupku izdavanja dozvola, koji se primjenjuje na projekte od zajedničkog interesa i sadržava najmanje informacije utvrđene u točki 1. Priloga VI. Priručnik nije pravno obvezujući, ali se u njemu pravne odredbe mogu navoditi ili se na njih može upućivati. Nacionalna se nadležna tijela pri izradi svojih priručnika o postupanju koordiniraju te pronalaze sinergije sa susjednim zemljama.

2. Ne dovodeći u pitanje zakonodavstvo o okolišu ni zahtjeve na temelju Aarhuške konvencije, Konvencije iz Espooa ni relevantnog prava Unije, sve strane uključene u postupak izdavanja dozvola poštuju načela sudjelovanja javnosti utvrđena u točki 3. Priloga VI.

3. U okvirnom razdoblju od tri mjeseca od početka postupka izdavanja dozvola na temelju članka 10. stavka 1. točke (a) promotor projekta izrađuje i nadležnom tijelu dostavlja koncept sudjelovanja javnosti, u skladu s postupkom opisanom u priručniku iz stavka 1. i smjernicama utvrđenima u Prilogu VI. Nadležno tijelo zahtijeva izmjene ili odobrava koncept sudjelovanja javnosti u roku od tri mjeseca od njegova primitka. Pritom uzima u obzir svaki oblik sudjelovanja javnosti i javnog savjetovanja provedenog prije početka postupka izdavanja dozvola ako je takvo sudjelovanje javnosti i javno savjetovanje ispunilo zahtjeve iz ovog članka.

Ako promotor projekta namjerava znatno izmijeniti odobreni koncept, o tome obavješćuje nadležno tijelo. U tom slučaju nadležno tijelo može zatražiti izmjene.

4. Ako to već nije propisano nacionalnim pravom prema istim ili višim standardima, promotor projekta ili, ako se to zahtijeva nacionalnim pravom, nadležno tijelo, provodi najmanje jedno javno savjetovanje prije podnošenja konačnog i potpunog zahtjeva za prijavu nadležnom tijelu u skladu s člankom 10. stavkom 1. točkom (a). Provedbom tog javnog savjetovanja ne dovodi se u pitanje nijedno javno savjetovanje koje će biti potrebno provesti nakon podnošenja zahtjeva za odobrenje za provedbu projekta u skladu s člankom 6. stavkom 2. Direktive 2011/92/EU. Javno savjetovanje služi tome da se dionici iz točke 3. podtočke (a) Priloga VI. u ranoj fazi obavijeste o projektu te pomaže u utvrđivanju najprikladnije lokacije ili pravca razvoja (među ostalim i s obzirom na odgovarajuća razmatranja o prilagodbi projekta klimatskim promjenama) i relevantnih pitanja koja treba riješiti u zahtjevu za prijavu. Javno savjetovanje mora biti u skladu s minimalnim zahtjevima utvrđenima u točki 5. Priloga VI. Promotor projekta na internetskim stranicama iz stavka 7. ovog članka objavljuje izvješće u kojem se navođenjem izmjena unesenih u pogledu lokacije, pravca razvoja i nacрта projekta objašnjava kako su mišljenja izražena tijekom javnih savjetovanja uzeta u obzir ili obrazlaže zašto takva mišljenja nisu uzeta u obzir.

Promotor projekta priprema izvješće sa sažetkom rezultata aktivnosti povezanih sa sudjelovanjem javnosti prije podnošenja zahtjeva za prijavu, uključujući aktivnosti provedene prije početka postupka izdavanja dozvola.

Promotor projekta nadležnom tijelu uz zahtjev za prijavu podnosi izvješća iz prvog i drugog podstavka. Rezultati tih izvješća uzimaju se u obzir u sveobuhvatnoj odluci.

5. Kad je riječ prekograničnim projektima koji uključuju dvije ili više država članica, javna savjetovanja na temelju stavka 4. u svakoj se od predmetnih država članica provode u roku od najviše dva mjeseca od datuma početka prvog javnog savjetovanja.

6. Kad je riječ o projektima koji će vjerojatno imati znatne prekogranične učinke u jednoj ili više susjednih država članica, a na te se učinke primjenjuje članak 7. Direktive 2011/92/EU i Konvencija iz Espooa, relevantne informacije stavljaju se na raspolaganje nadležnom tijelu predmetnih susjednih

država članica. Nadležno tijelo predmetnih susjednih država članica navodi, prema potrebi tijekom postupka obavješćivanja, želi li ono ili neko drugo predmetno tijelo sudjelovati u relevantnim postupcima javnog savjetovanja.

7. Promotor projekta uspostavlja i redovito relevantnim informacijama ažurira posebne internetske stranice projekta od zajedničkog interesa, koje su povezane s internetskim stranicama Komisije i platformom za transparentnost iz članka 23. te ispunjavaju zahtjeve utvrđene u točki 6. Priloga VI. Poslovno osjetljive informacije su povjerljive.

Promotori projekata objavljuju relevantne informacije i drugim odgovarajućim javno dostupnim sredstvima informiranja.

Članak 10.

Trajanje i provedba postupka izdavanja dozvola

1. Postupak izdavanja dozvola sastoji se od dvaju postupaka:

(a) postupka prije podnošenja zahtjeva, koji obuhvaća razdoblje od početka postupka izdavanja dozvola do trenutka kada nadležno tijelo prihvati podneseni zahtjev za prijavu i provodi se u okvirnom roku od dvije godine.

Postupak prije podnošenja zahtjeva uključuje pripremu svih izvješća o utjecaju na okoliš koje će prema potrebi izraditi promotori projekata, među ostalim dokumentacije o prilagodbi klimatskim promjenama.

Za potrebe utvrđivanja početka postupka izdavanja dozvola promotori projekata dužni su u pisanom obliku o projektu obavijestiti nadležno tijelo predmetnih država članica te dostaviti razumno detaljan opis projekta. Najkasnije tri mjeseca nakon primitka obavijesti nadležno tijelo u pisanom obliku prihvaća ili, ako smatra da projekt još nije dovoljno razvijen da se započne s postupkom izdavanja dozvola, odbija obavijest, među ostalim u ime drugih predmetnih tijela. U slučaju odbijanja nadležno tijelo obrazlaže svoju odluku, među ostalim u ime drugih predmetnih tijela. Datum na koji je nadležno tijelo potpisalo primitak obavijesti označava početak postupka izdavanja dozvola. Ako su uključene dvije ili više država članica, postupak izdavanja dozvola započinje na datum na koji je predmetno nadležno tijelo prihvatilo posljednju obavijest.

Nadležna tijela osiguravaju da se izdavanje dozvola ubrza u skladu s ovim poglavljem za svaku kategoriju projekata od zajedničkog interesa. U tu svrhu nadležna tijela prilagođavaju svoje zahtjeve za početak postupka izdavanja dozvola i prihvaćanje podnesenog zahtjeva za prijavu kako bi bili prikladni za projekte za koje možda neće biti potreban postupak prije podnošenja zahtjeva jer zbog svoje prirode ili manjeg opsega mogu zahtijevati manje odobrenja i dozvola za dostizanje faze spremnosti za izgradnju. Projekti malog opsega mogu uključivati pametne plinske i elektroenergetske mreže te elektrolizatore;

(b) zakonskog postupka izdavanja dozvola, koji traje najdulje godinu dana i šest mjeseci, od datuma prihvaćanja podnesenog zahtjeva za prijavu do donošenja sveobuhvatne odluke. Države članice mogu, prema potrebi, odrediti raniji rok.

2. Nadležno tijelo osigurava da dva postupka iz stavka 1. ukupno traju najdulje tri godine i šest mjeseci. Međutim, ako nadležno tijelo smatra da jedan ili oba postupka u okviru postupka izdavanja dozvola neće biti okončani u rokovima utvrđenima u stavku 1., može prije njihova isteka i na pojedinačnoj osnovi donijeti odluku o produljenju jednog ili obaju rokova za najviše devet mjeseci za oba postupka zajedno.

Nadležno tijelo u tom slučaju obavješćuje predmetnu skupinu i predstavlja joj mjere koje su poduzete ili će se poduzeti kako bi se postupak izdavanja dozvola okončao s najmanjim mogućim kašnjenjem. Skupina može zatražiti od nadležnog tijela da je redovito izvješćuje o napretku postignutom u tom pogledu.

3. Ako su, prije nego što je započet postupak izdavanja dozvola u skladu s ovim člankom, za projekt od zajedničkog interesa provedene valjane studije odnosno dobivene valjane dozvole ili odobrenja, nadležna ih tijela u postupku izdavanja dozvola uzimaju u obzir te ih ne treba iznova provoditi, odnosno ishoditi.

4. U državama članicama u kojima se utvrđivanje pravca ili lokacije provedeno samo za posebne potrebe planiranog projekta, uključujući planiranje specifičnih koridora mrežnih infrastruktura, ne može uključiti u postupak koji dovodi do sveobuhvatne odluke, odgovarajuća odluka donosi se u zasebnom roku od šest mjeseci, počevši od datuma na koji je promotor podnio konačnu i potpunu dokumentaciju zahtjeva.

U tom se slučaju razdoblje produljenja iz stavka 2. skraćuje na šest mjeseci, među ostalim za postupak iz ovog stavka.

5. Postupak prije podnošenja zahtjeva sastoji se od sljedećih koraka:

(a) nakon prihvaćanja obavijesti u skladu sa stavkom 1. točkom (a) nadležno tijelo, na temelju kontrolnog popisa iz točke 1. podtočke (e) Priloga VI. i u bliskoj suradnji s drugim predmetnim tijelima te, prema potrebi, na temelju prijedloga promotora projekta, utvrđuje opseg izvješća i dokumenata te detaljnost informacija koje u okviru zahtjeva za prijavu promotor projekta mora dostaviti za donošenje sveobuhvatne odluke;

(b) nadležno tijelo u bliskoj suradnji s promotorom projekta i drugim predmetnim tijelima te uzimajući u obzir rezultate aktivnosti provedenih na temelju točke (a) izrađuje detaljan raspored za postupak izdavanja dozvola u skladu sa smjernicama utvrđenima u točki 2. Priloga VI.

Ako je riječ o prekograničnim projektima koji uključuju dvije ili više država članica, nadležna tijela predmetnih država članica koordiniraju izradu zajedničkog rasporeda, u okviru kojeg usklađuju svoje rasporede;

(c) po primitku nacrtu zahtjeva za prijavu nadležno tijelo prema potrebi u svoje ime i u ime drugih predmetnih tijela zahtijeva od promotora projekta dostavu informacija koje nedostaju, a odnose se na potrebne elemente iz točke (a). U roku od tri mjeseca od dostave informacija koje nedostaju nadležno tijelo u pisanom obliku prihvaća ispitivanje zahtjeva. Dodatne informacije mogu se zatražiti samo ako je to opravdano novim okolnostima.

6. Promotor projekta osigurava potpunost i prikladnost zahtjeva za prijavu te o tome traži mišljenje nadležnog tijela što prije tijekom postupka prije podnošenja zahtjeva. Promotor projekta u potpunosti surađuje s nadležnim tijelom kako bi se poštovali rokovi i zajednički raspored iz stavka 5. točke (b).

7. Ako se od početka postupka izdavanja dozvola uvedu zakonodavne izmjene, nadležna tijela osiguravaju da se time ne utječe na trajanje nijednog postupka u okviru postupka izdavanja dozvola započetog prije stupanja tih izmjena na snagu.

8. Rokovima utvrđenima u ovom članku ne dovode se u pitanje obveze koje proizlaze iz međunarodnog prava i prava Unije, kao ni upravni žalbeni postupci i pravni lijekovi pred sudom.

POGLAVLJE IV.

MEĐUSEKTORSKO PLANIRANJE INFRASTRUKTURE

Članak 11.

Analiza troškova i koristi energetskeg sustava

1. Do [16. studenoga 2022.] Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO za električnu energiju) i Europska mreža operatora transportnih sustava za plin (ENTSO za plin) objavljuju i dostavljaju državama članicama, Komisiji i Agenciji svoje metodologije, uključujući modeliranje mreža i tržišta, za usklađenu analizu troškova i koristi energetskeg sustava na razini Unije za projekte od zajedničkog interesa koji pripadaju kategorijama utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c) i (e) i točki 3. Priloga II.

Te se metodologije primjenjuju za pripremu svakog sljedećeg desetogodišnjeg plana razvoja mreže na razini Unije koji je ENTSO za električnu energiju ili ENTSO za plin izradio u skladu s člankom 8. Uredbe (EZ) br. 715/2009 i člankom 30. Uredbe (EU) 2019/943. Navedene se metodologije razvijaju u skladu s načelima utvrđenima u Prilogu V. i usklađene su s pravilima i pokazateljima navedenima u Prilogu IV.

Prije podnošenja svojih metodologija ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin provode opsežan postupak savjetovanja najmanje s organizacijama koje predstavljaju sve relevantne dionike, uključujući europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava u Uniji („tijelo Unije za ODS-e”), sve relevantne dionike u području vodika te, prema potrebi, nacionalna regulatorna tijela i druga nacionalna tijela.

2. U roku od tri mjeseca od primitka metodologija, uz informacije dobivene tijekom postupka savjetovanja i izvješće o tome kako su uzete u obzir, Agencija dostavlja mišljenje ENTSO-u za električnu energiju, ENTSO-u za plin, državama članicama i Komisiji te ga objavljuje na svojim internetskim stranicama.

3. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin ažuriraju metodologije uzimajući u obzir mišljenje Agencije iz stavka 2 i podnose ih Komisiji na mišljenje.

4. U roku od tri mjeseca od dana primitka ažuriranih metodologija Komisija dostavlja svoje mišljenje ENTSO-u za električnu energiju i ENTSO-u za plin.

5. Najkasnije u roku od tri mjeseca od dana primitka mišljenja Komisije iz stavka 4. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin prilagođavaju svoje metodologije uzimajući u obzir mišljenje Komisije i podnose ih Komisiji na odobrenje.

6. Ako se smatra da su promjene metodologija postupne i da ne utječu na definiciju koristi, troškova i drugih relevantnih parametara troškova i koristi, kako je definirano u najnovijoj metodologiji analize troškova i koristi energetskeg sustava koju je odobrila Komisija, ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin prilagođavaju svoje metodologije uzimajući u obzir mišljenje Agencije iz stavka 2. i podnose ih Agenciji na odobrenje.

7. Istodobno ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin Komisiji dostavljaju dokument u kojem obrazlažu razloge predloženih ažuriranja i zašto se ta ažuriranja smatraju postupnima. Ako Komisija smatra da ta ažuriranja nisu postupna, pisanim će zahtjevom zatražiti od ENTSO-a za električnu

energiju i ENTSO-a za plin da joj dostave metodologije. U tom se slučaju primjenjuje postupak opisan u stavcima od 2. do 5.

8. U roku od dva tjedna nakon odobrenja Agencije ili Komisije u skladu sa stavcima 5. i 6., ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin objavljuju metodologije na svojim internetskim stranicama. Objavljuju odgovarajuće ulazne podatke i druge relevantne podatke o mreži, toku opterećenja i tržištu u dovoljno točnom obliku, u skladu s nacionalnim pravom i relevantnim sporazumima o povjerljivosti.

9. Metodologije se redovito ažuriraju i poboljšavaju u skladu s postupkom opisanom u stavcima od 1. do 6. Agencija može, uz navođenje odgovarajućeg obrazloženja i rokova, zatražiti takva ažuriranja i poboljšanja na vlastitu inicijativu ili na obrazložen zahtjev nacionalnih regulatornih tijela ili dionika te nakon formalnog savjetovanja s organizacijama koje predstavljaju sve relevantne dionike i s Komisijom. Agencija objavljuje zahtjeve nacionalnih regulatornih tijela ili dionika i sve relevantne poslovno neosjetljive dokumente koji su je naveli da zatraži ažuriranje ili poboljšanje.

10. Agencija svake tri godine utvrđuje i javno objavljuje skup pokazatelja i odgovarajuće referentne vrijednosti za usporedbu jediničnih troškova ulaganja za usporedive projekte iz infrastrukturnih kategorija iz točaka 1. i 3. Priloga II. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin mogu upotrebljavati navedene referentne vrijednosti za analize troškova i koristi koje se provode za naknadne desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije. Prvi takvi pokazatelji objavljuju se do [1. studenoga 2022.]

11. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin do [31. prosinca 2023.] Komisiji i Agenciji zajednički podnose dosljedan i međusobno povezan model energetskog tržišta i mreže, uključujući infrastrukturu za prijenos/transport i skladištenje električne energije, plina i vodika, ukapljeni prirodni plin i elektrolizatore, koji obuhvaća prioritetne koridore i područja energetske infrastrukture i izrađen je u skladu s načelima utvrđenima u Prilogu V.

12. Dosljedan i međusobno povezan model iz stavka 11. obuhvaća najmanje međupovezanost odgovarajućih sektora u svim fazama planiranja infrastrukture, posebno scenarije, utvrđivanje infrastrukturnih nedostataka, ponajprije u odnosu na prekogranične kapacitete, i procjenu projekata.

13. Nakon što ga Komisija odobri u skladu s postupkom utvrđenim u stavcima od 1. do 6., dosljedan i međusobno povezan model iz stavka 11. uključuje se u metodologije iz stavka 1.

Članak 12.

Scenariji za desetogodišnje planove razvoja mreže

1. Nakon što provede opsežan postupak savjetovanja u kojem su sudjelovali Komisija i najmanje organizacije koje predstavljaju sve relevantne dionike, uključujući ENTSO za električnu energiju, ENTSO za plin, tijelo Unije za ODS-e i relevantne dionike u sektoru vodika, Agencija do [31. srpnja 2022.] objavljuje okvirne smjernice za zajedničke scenarije koje izrađuju ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin. Te se smjernice prema potrebi redovito ažuriraju.

Smjernice uključuju načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu i služe tome da osnovni scenariji ENTSO-a za električnu energiju i ENTSO-a za plin budu potpuno usklađeni s najnovijim srednjoročnim i dugoročnim ciljevima Europske unije za dekarbonizaciju i najnovijim dostupnim scenarijima Komisije.

2. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin poštuju okvirne smjernice Agencije pri izradi zajedničkih scenarija koji će se upotrebljavati za desetogodišnje planove razvoja mreže na razini Unije.

3. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin pozivaju organizacije koje predstavljaju sve relevantne dionike, uključujući tijelo Unije za ODS-e i sve relevantne dionike u području vodika, da sudjeluju u postupku izrade scenarija.
4. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin objavljuju nacrt izvješća o zajedničkim scenarijima i podnose ga Agenciji i Komisiji na mišljenje.
5. U roku od tri mjeseca od primitka nacrta izvješća o zajedničkim scenarijima, uz informacije dobivene tijekom postupka savjetovanja i izvješće o tome kako su uzete u obzir, Agencija dostavlja svoje mišljenje ENTSO-u za električnu energiju, ENTSO-u za plin i Komisiji.
6. Komisija, uzimajući u obzir mišljenje Agencije iz stavka 5., dostavlja svoje mišljenje ENTSO-u za električnu energiju i ENTSO-u za plin.
7. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin prilagođavaju svoje izvješće o zajedničkim scenarijima u skladu s mišljenjem Komisije te uzimajući u obzir mišljenje Agencije, nakon čega podnose ažurirano izvješće Komisiji na odobrenje.
8. U roku od dva tjedna nakon što Komisija odobri izvješće o zajedničkim scenarijima u skladu sa stavkom 7., ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin objavljuju izvješće o zajedničkim scenarijima na svojim internetskim stranicama. Odgovarajuće ulazne i izlazne podatke objavljuju u dovoljno točnom obliku, uzimajući u obzir nacionalno pravo i relevantne sporazume o povjerljivosti.

Članak 13.

Utvrđivanje infrastrukturnih nedostataka

1. Svake dvije godine ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin objavljuju i podnose Komisiji i Agenciji izvješća o infrastrukturnim nedostacima izrađena u okviru desetogodišnjih planova razvoja mreže na razini Unije.

Pri procjeni infrastrukturnih nedostataka ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin primjenjuju načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu i prioritetno razmatraju sva relevantna rješenja koja se ne odnose na infrastrukturu kako bi se uklonili utvrđeni nedostaci.

Prije podnošenja svojih izvješća ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin provode opsežan postupak savjetovanja sa svim relevantnim dionicima, među ostalim tijelom Unije za ODS-e, svim relevantnim dionicima u području vodika te svim predstavnicima država članica koje su dio prioriternih koridora utvrđenih u Prilogu I.

2. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin podnose svoj nacrt izvješća o infrastrukturnim nedostacima Agenciji i Komisiji na mišljenje.
3. U roku od tri mjeseca od primitka izvješća o infrastrukturnim nedostacima, uz informacije dobivene tijekom postupka savjetovanja i izvješće o tome kako su uzete u obzir, Agencija dostavlja svoje mišljenje ENTSO-u za električnu energiju ili ENTSO-u za plin te Komisiji.
4. Komisija, uzimajući u obzir mišljenje Agencije iz stavka 3., izrađuje nacrt i dostavlja svoje mišljenje ENTSO-u za električnu energiju ili ENTSO-u za plin.
5. ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin prilagođavaju svoja izvješća o infrastrukturnim nedostacima u skladu s mišljenjem Komisije te uzimajući u obzir mišljenje Agencije, nakon čega objavljuju završna izvješća o infrastrukturnim nedostacima.

POGLAVLJE V.

ODOBALNE MREŽE ZA INTEGRACIJU ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH IZVORA

Članak 14.

Planiranje odobalne mreže

1. Do [31. srpnja 2022.] države članice, uz potporu Komisije, unutar svojih posebnih prioriteta koridora odobalne mreže utvrđenih u točki 2. Priloga I. i uzimajući u obzir posebnosti i razvoj svake regije, zajedničkim sporazumom definiraju suradnju u pogledu količine energije proizvedene iz obnovljivih izvora na moru koja će se uvesti u svakom morskom bazenu do 2050., s međukoracima 2030. i 2040., s obzirom na svoje nacionalne energetske i klimatske planove, potencijal energije iz obnovljivih izvora na moru u svakom morskom bazenu, zaštitu okoliša, prilagodbu klimatskim promjenama, druge načine korištenja morem te ciljeve dekarbonizacije Unije. Taj se sporazum sastavlja u pisanom obliku za svaki morski bazen povezan s područjem Unije.
2. ENTSO za električnu energiju, uz sudjelovanje relevantnih operatora prijenosnih sustava, nacionalnih regulatornih tijela i Komisije te u skladu sa sporazumom utvrđenim u stavku 1., do [31. srpnja 2023.] izrađuje i objavljuje planove razvoja integrirane odobalne mreže počevši od ciljeva za 2050., s međukoracima za 2030. i 2040., za svaki morski bazen u skladu s prioritarnim koridorima odobalne mreže iz Priloga I., uzimajući u obzir zaštitu okoliša i druge načine korištenja morem. Planovi razvoja integrirane odobalne mreže zatim se ažuriraju svake tri godine.
3. Planovi razvoja integrirane odobalne mreže moraju biti kompatibilni s najnovijim desetogodišnjim planovima razvoja mreže na razini Unije kako bi planiranje kopnenih i odobalnih mreža bilo dosljedno.
4. ENTSO za električnu energiju podnosi nacrt planova razvoja integrirane odobalne mreže Komisiji na mišljenje.
5. ENTSO za električnu energiju prije objave završnih izvješća prilagođava planove razvoja integrirane odobalne mreže uzimajući u obzir mišljenje Komisije te ih podnosi Komisiji i predmetnim državama članicama koje su dio relevantnih prioriteta koridora odobalne mreže utvrđenih u Prilogu I.
6. Kako bi se odobalne mreže za energiju iz obnovljivih izvora pravodobno razvijale i u slučaju da ENTSO za električnu energiju pravodobno ne izradi planove razvoja integrirane odobalne mreže iz stavka 2., Komisija na temelju stručnih savjeta sastavlja plan razvoja integrirane odobalne mreže po morskim bazenima za svaki prioritetni koridor odobalne mreže utvrđen u Prilogu I.

Članak 15.

Prekogranična podjela troškova odobalnih mreža za energiju iz obnovljivih izvora

1. Komisija provedbenim aktima uspostavlja načela za posebnu metodologiju troškova i koristi te podjele troškova radi provedbe plana razvoja integrirane odobalne mreže iz članka 14. stavka 2. u skladu sa sporazumom iz članka 14. stavka 1. u okviru smjernica iz članka 16. stavka 10. Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 21. stavka 2.
2. U roku od 12 mjeseci od objave načela iz stavka 1. ENTSO za električnu energiju, uz sudjelovanje relevantnih operatora prijenosnih sustava, nacionalnih regulatornih tijela i Komisije, predstavlja rezultate primjene metodologije troškova i koristi te podjele troškova na prioritetne koridore odobalne mreže.

3. U roku od šest mjeseci od predstavljanja rezultata iz stavka 2. relevantne države članice ažuriraju svoj pisani sporazum iz članka 14. stavka 1. tako što zajednički utvrđuju ažuriranu količinu energije proizvedene iz obnovljivih izvora na moru koja će se uvesti u svakom morskom bazenu do 2050., s međukoracima 2030. i 2040. te se dogovaraju o suradnji radi postizanja te količine.

4. U roku od šest mjeseci od ažuriranja pisanih sporazuma iz stavka 3. ENTSO za električnu energiju za svaki morski bazen ažurira planove razvoja integrirane odobalne mreže u skladu s postupkom utvrđenim u članku 14. stavcima od 2. do 5. Primjenjuje se postupak iz članka 14. stavka 6.

POGLAVLJE VI.

REGULATORNI OKVIR

Članak 16.

Omogućivanje ulaganja s prekograničnim učincima

1. Stvarno nastale troškove ulaganja (koji ne uključuju troškove održavanja) povezane s projektom od zajedničkog interesa koji pripada kategorijama utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c) i (e) Priloga II. te projektima od zajedničkog interesa koji pripadaju kategoriji utvrđenoj u točki 3. Priloga II., a u nadležnosti su nacionalnih regulatornih tijela, snose relevantni operator prijenosnog sustava ili promotori projekata prijenosne infrastrukture država članica u kojima projekt ima neto pozitivan učinak te ih, u mjeri u kojoj nisu pokriveni naknadama za zagušenje ili drugim naknadama, plaćaju korisnici mreže putem tarifa za pristup mreži u toj ili tim državama članicama.

2. Odredbe ovog članka primjenjuju se na projekt od zajedničkog interesa koji pripada kategorijama utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c) i (e) Priloga II. ako najmanje jedan promotor projekta od relevantnih nacionalnih tijela zatraži njihovu primjenu na troškove projekta. Primjenjuju se na projekt od zajedničkog interesa koji pripada kategoriji utvrđenoj u točki 3. Priloga II., prema potrebi, samo ako je procjena tržišne potražnje već provedena i ako je pokazala da se ne može očekivati da će stvarno nastali troškovi ulaganja biti pokriveni tarifama.

Odredbe ovog članka mogu se primjenjivati na projekte koji pripadaju kategoriji utvrđenoj u točki 1. podtočki (e) i točki 2. Priloga II. ako to od relevantnih nacionalnih tijela zatraži najmanje jedan promotor projekta.

Ako projekt ima nekoliko promotora, relevantna nacionalna regulatorna tijela bez odgode od svih promotora projekta zahtijevaju da zajednički podnesu zahtjev za ulaganje u skladu sa stavkom 3.

3. Promotori projekta od zajedničkog interesa na koji se primjenjuje stavak 1. o njegovu napretku te utvrđivanju povezanih troškova i učinaka redovito, a najmanje jednom godišnje obavješćuju sva relevantna nacionalna regulatorna tijela sve do puštanja projekta u rad.

Čim se takav projekt od zajedničkog interesa dovoljno razvije te se procijeni da će u sljedećih 36 mjeseci biti spreman za početak faze izgradnje, promotori projekta podnose zahtjev za ulaganje nakon savjetovanja s operatorima prijenosnih sustava iz država članica u kojima projekt ima znatan neto pozitivan učinak. Taj zahtjev za ulaganje uključuje zahtjev za prekograničnu raspodjelu troškova i podnosi se svim relevantnim predmetnim nacionalnim regulatornim tijelima te mu se prilaže sljedeće:

(a) ažurirana analiza troškova i koristi projekta od zajedničkog interesa u skladu s metodologijom razvijenom na temelju članka 11., pri čemu se u obzir uzimaju koristi izvan

granica država članica na čijem se području projekt nalazi, a za što se primjenjuje isti scenarij kao u postupku odabira za izradu popisa Unije na koji je projekt od zajedničkog interesa uvršten;

(b) poslovni plan s ocjenom financijske održivosti projekta, uključujući odabrano financijsko rješenje; za projekt od zajedničkog interesa koji pripada kategoriji iz točke 3. Priloga II. prilažu se i rezultati ispitivanja tržišta;

(c) obrazloženi prijedlog prekogranične raspodjele troškova ako se s njim usuglase promotori projekta.

Ako projekt promiče više promotora, zajednički podnose zahtjev za ulaganje.

Nacionalna regulatorna tijela po primitku bez odgode šalju primjerak svakog zahtjeva za ulaganje Agenciji na znanje.

Nacionalna regulatorna tijela i Agencija čuvaju povjerljivost poslovno osjetljivih informacija.

4. U roku od šest mjeseci od datuma na koji prime posljednji zahtjev za ulaganje, relevantna nacionalna regulatorna tijela nakon savjetovanja s predmetnim promotorima projekta zajednički donose koordinirane odluke o raspodjeli troškova ulaganja koje za projekt snosi svaki operator sustava, kao i o njihovu uključivanju u tarife. Nacionalna regulatorna tijela uključuju sve stvarno nastale troškove ulaganja u tarife u skladu s raspodjelom troškova ulaganja koje za projekt snosi svaki operator sustava. Nacionalna regulatorna tijela potom procjenjuju, prema potrebi, može li uključivanje troškova ulaganja u tarife uzrokovati probleme u pogledu cjenovne pristupačnosti.

Pri raspodjeli troškova nacionalna regulatorna tijela uzimaju u obzir stvarne ili procijenjene:

- (a) naknade za zagušenje ili druge naknade;
- (b) prihode koji proizlaze iz mehanizma naknade među operatorima prijenosnih sustava uspostavljenog u skladu s člankom 49. Uredbe (EU) 2019/943.

Pri prekograničnoj raspodjeli troškova u obzir se uzimaju gospodarski, socijalni i okolišni troškovi i koristi projekata u predmetnim državama članicama te potreba da se za razvoj projekata od zajedničkog interesa osigura stabilan okvir financiranja, a da pritom potreba za financijskom potporom bude što manja.

Pri prekograničnoj raspodjeli troškova relevantna nacionalna regulatorna tijela u suradnji s predmetnim operatorima prijenosnih sustava nastoje postići zajednički dogovor na temelju, među ostalim, informacija navedenih u stavku 3. točkama (a) i (b). Procjenu temelje na istom scenariju kao u postupku odabira za izradu popisa Unije na koji je uvršten projekt od zajedničkog interesa.

Ako se projektom od zajedničkog interesa ublažavaju negativni vanjski učinci, kao što su zaobilazni tokovi, i ako se taj projekt provodi u državi članici na mjestu nastanka tih vanjskih učinaka, takvo ublažavanje ne smatra se prekograničnom korišću i stoga nije temelj za raspodjelu troškova na operatore prijenosnih sustava država članica pogođenih tim negativnim vanjskim učincima.

5. Na temelju prekogranične raspodjele troškova iz stavka 4. ovog članka, nacionalna regulatorna tijela pri određivanju ili odobravanju tarifa u skladu s člankom 59. stavkom 1. točkom (a) Direktive (EU) 2019/944 i člankom 41. stavkom 1. točkom (a) Direktive 2009/73/EZ uzimaju u obzir stvarne troškove koje operator prijenosnog sustava ili drugi promotor projekta snosi kao rezultat ulaganja ako odgovaraju troškovima učinkovitog i strukturno usporedivog operatora.

Nacionalna regulatorna tijela bez odgode obavješćuju Agenciju o odluci o raspodjeli troškova i svim relevantnim informacijama koje se odnose na tu odluku. U odluci o raspodjeli troškova posebno se navode detaljni razlozi za raspodjelu troškova među državama članicama, uključujući:

- (a) evaluaciju utvrđenih učinaka na svaku od predmetnih država članica, među ostalim u pogledu mrežnih tarifa;
- (b) evaluaciju poslovnog plana iz stavka 3. točke (b);
- (c) pozitivne vanjske učinke projekta na regionalnoj razini ili razini Unije, kao što su sigurnost opskrbe, fleksibilnost sustava, solidarnost ili inovacije;
- (d) rezultate savjetovanja s predmetnim promotorima projekta.

Odluka o raspodjeli troškova objavljuje se.

6. Ako relevantna nacionalna regulatorna tijela ne postignu dogovor o zahtjevu za ulaganje u roku od šest mjeseci od datuma na koji je ga je primilo posljednje relevantno nacionalno regulatorno tijelo, o tome bez odgode obavješćuju Agenciju.

U tom slučaju ili na zahtjev najmanje jednog relevantnog nacionalnog regulatornog tijela odluku o zahtjevu za ulaganje, uključujući prekograničnu raspodjelu troškova iz stavka 3. i potrebu za uključivanjem ukupnih troškova ulaganja, kako su prekogranično raspodijeljeni u tarife, donosi Agencija u roku od tri mjeseca od datuma na koji joj se uputi zahtjev.

Prije donošenja takve odluke Agencija se savjetuje s relevantnim nacionalnim regulatornim tijelima i promotorima projekta. Tromjesečni rok iz drugog podstavka može se produljiti za dodatna dva mjeseca ako Agencija zatraži daljnje informacije. Taj dodatni rok počinje teći sljedećeg dana od dana primitka potpunih informacija.

Procjena Agencije temelji se na istom scenariju kao u postupku odabira za izradu popisa Unije na koji je uvršten projekt od zajedničkog interesa.

Agencija relevantnim nacionalnim tijelima prepušta da u trenutku provedbe odluke u skladu s nacionalnim pravom utvrde na koji će se način troškovi ulaganja uključiti u tarife u skladu s propisanom prekograničnom raspodjelom troškova.

Odluka o zahtjevu za ulaganje, uključujući prekograničnu raspodjelu troškova, objavljuje se. Primjenjuju se članak 25. stavak 3. te članci 28. i 29. Uredbe (EU) 2019/942.

7. Agencija Komisiji bez odgode dostavlja primjerak svih odluka o raspodjeli troškova i sve relevantne informacije koje se odnose na svaku odluku. Te se informacije mogu dostaviti u agregiranom obliku. Komisija čuva povjerljivost poslovno osjetljivih informacija.

8. Odluke o raspodjeli troškova ne utječu na pravo operatora prijenosnih sustava da primijene naknade za pristup mrežama ni nacionalnih regulatornih tijela da ih odobre u skladu s člankom 6. Direktive (EU) 2019/944, člankom 32. Direktive 2009/73/EZ, člankom 18. stavkom 1. i člankom 18. stavcima od 3. do 6. Uredbe (EU) 2019/943 te člankom 13. Uredbe (EZ) br. 715/2009.

9. Ovaj se članak ne primjenjuje na projekte od zajedničkog interesa koji su izuzeti:

- (a) od članaka 32., 33. i 34. te članka 41. stavaka 6., 8. i 10. Direktive 2009/73/EZ u skladu s njezinim člankom 36.;
- (b) od članka 19. stavaka 2. i 3. Uredbe (EU) 2019/943 ili članka 6., članka 59. stavka 7. i članka 60. stavka 1. Direktive (EU) 2019/944 u skladu s člankom 63. Uredbe (EU) 2019/943;
- (c) od pravila o razdvajanju ili pravila za pristup trećih strana u skladu s člankom 64. Uredbe (EU) 2019/943 i člankom 66. Direktive (EU) 2019/944; ili
- (d) u skladu s člankom 17. Uredbe (EZ) br. 714/2009.

10. Komisija do [31. prosinca 2022.] donosi provedbene akte koji sadržavaju obvezujuće smjernice za osiguravanje jedinstvenih uvjeta za provedbu ovog članka i za prekograničnu podjelu troškova odobalnih mreža za energiju iz obnovljivih izvora iz članka 15. stavka 1. Smjernice se odnose i na posebnu situaciju projekata odobalnih mreža za energiju iz obnovljivih izvora od zajedničkog interesa jer uključuju načela za koordinaciju prekogranične raspodjele troškova tih projekata s financijskim, tržišnim i političkim rješenjima za lokacije za proizvodnju energije na moru koje su s njima povezane. Pri donošenju ili izmjeni smjernica Komisija se savjetuje s ACER-om, ENTSO-om za električnu energiju, ENTSO-om za plin i, prema potrebi, drugim dionicima. Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 21. stavka 2.

Članak 17.

Poticaji

1. Ako se promotor projekta od zajedničkog interesa za koji su nadležna nacionalna regulatorna tijela pri njegovu razvoju, radu ili održavanju suočava s rizicima većima od uobičajenih rizika za usporedivi infrastrukturni projekt, države članice i nacionalna regulatorna tijela osiguravaju dodjelu odgovarajućih poticaja tom projektu u skladu s člankom 58. točkom (f) Direktive (EU) 2019/944, člankom 41. stavkom 8. Direktive 2009/73/EZ, člankom 18. stavkom 1. i člankom 18. stavcima od 3. do 6. Uredbe (EU) 2019/943 te člankom 13. Uredbe (EZ) br. 715/2009.

Prvi podstavak ne primjenjuje se na projekte od zajedničkog interesa izuzete:

- (a) od članaka 32., 33. i 34. te članka 41. stavaka 6., 8. i 10. Direktive 2009/73/EZ u skladu s njezinim člankom 36.;
- (b) od članka 19. stavaka 2. i 3. Uredbe (EU) 2019/943 ili članka 6., članka 59. stavka 7. i članka 60. stavka 1. Direktive (EU) 2019/944 u skladu s člankom 63. Uredbe (EU) 2019/943;
- (c) u skladu s člankom 36. Direktive 2009/73/EZ;
- (d) u skladu s člankom 17. Uredbe (EZ) br. 714/2009.

2. U odluci o dodjeli poticaja iz stavka 1. nacionalna regulatorna tijela uzimaju u obzir rezultate analize troškova i koristi na temelju metodologije razvijene u skladu s člankom 11., a posebno pozitivne vanjske učinke projekta na regionalnoj razini ili na razini Unije. Nacionalna regulatorna tijela nadalje analiziraju posebne rizike s kojima se suočavaju promotori projekta, poduzete mjere ublažavanja rizika i obrazloženje profila rizika s obzirom na neto pozitivan učinak projekta u usporedbi s manje rizičnom alternativom. Prihvatljivi su posebno rizici povezani s novim tehnologijama prijenosa na kopnu i moru, rizici povezani s nedostatnim povratom troškova i rizici razvoja.

3. U odluci se uzima u obzir posebna priroda nastalog rizika te se njome mogu dodijeliti poticaji koji obuhvaćaju, među ostalim, sljedeće mjere:

- (a) pravila o ulaganju unaprijed;
- (b) pravila o priznavanju stvarno nastalih troškova prije puštanja projekta u rad;
- (c) pravila o postizanju dodatnog povrata na uloženi kapital za projekt;
- (d) sve druge mjere koje se smatraju potrebnima i primjerenima.

4. Svako nacionalno regulatorno tijelo do [31. srpnja 2022.] Agenciji dostavlja svoju metodologiju i kriterije primijenjene za evaluaciju ulaganja u energetske infrastrukturne projekte i većih rizika tih projekata, ažurirane s obzirom na najnovija kretanja u području zakonodavstva, politike, tehnologije i tržišta. Tom metodologijom i kriterijima izričito se nastoje ukloniti posebni rizici kojima su izložene

odobalne mreže za energiju iz obnovljivih izvora iz točke 1. podtočke (e) Priloga II. i projekti niskih kapitalnih, ali znatnih operativnih rashoda.

5. Uzimajući u obzir informacije primljene u skladu sa stavkom 4. ovog članka, Agencija do [31. prosinca 2022.] olakšava razmjenu dobre prakse i daje preporuke u skladu s člankom 6. Uredbe (EU) 2019/942 u pogledu:

- (a) poticaja iz stavka 1. na temelju usporedbe najbolje prakse nacionalnih regulatornih tijela;
- (b) zajedničke metodologije za evaluaciju nastalih većih rizika ulaganja u energetske infrastrukturne projekte.

6. Do [31. ožujka 2023.] svako nacionalno regulatorno tijelo objavljuje svoju metodologiju i kriterije za evaluaciju ulaganja u energetske infrastrukturne projekte i njihovih većih rizika.

7. Ako mjere iz stavaka 5. i 6. nisu dovoljne za pravodobnu provedbu projekata od zajedničkog interesa, Komisija može izdati smjernice za poticaje utvrđene u ovom članku.

POGLAVLJE VII.

FINANCIRANJE

Članak 18.

Prihvatljivost projekata za financijsku pomoć Unije u skladu s Uredbom (EU)... [o Instrumentu za povezivanje Europe kako je predložena dokumentom COM(2018) 438 final]

1. Projekti od zajedničkog interesa koji pripadaju kategorijama utvrđenima u Prilogu II. prihvatljivi su za financijsku pomoć Unije u obliku bespovratnih sredstava za studije i financijskih instrumenata.

2. Usto, projekti od zajedničkog interesa koji pripadaju kategorijama utvrđenima u točki 1. podtočkama (a), (b), (c) i (e) Priloga II i točki 3. Priloga II., osim projekata skladištenja električne energije na načelu reverzibilne hidroelektrane, prihvatljivi su za financijsku pomoć Unije u obliku bespovratnih sredstava za radove ako ispunjavaju sve sljedeće kriterije:

(a) analiza troškova i koristi određenog projekta u skladu s člankom 16. stavkom 3. točkom (a) dokazuje postojanje znatnih pozitivnih vanjskih učinaka, kao što su sigurnost opskrbe, fleksibilnost sustava, solidarnost ili inovacije;

(b) za projekt je donesena odluka o prekograničnoj raspodjeli troškova u skladu s člankom 16. ili je cilj projekta (samo kad je riječ o projektima od zajedničkog interesa koji pripadaju kategoriji utvrđenoj u točki 3. Priloga II. koji nisu u nadležnosti nacionalnih regulatornih tijela i za koje se stoga ne donosi odluka o prekograničnoj raspodjeli troškova) pružanje prekograničnih usluga, uvođenje tehnoloških inovacija i osiguravanje sigurnosti rada prekogranične mreže;

(c) projekt nije komercijalno održiv ni u skladu s poslovnim planom ni s drugim procjenama, posebno onima koje su proveli potencijalni ulagači, davatelji kredita ili nacionalno regulatorno tijelo. Odluka o poticajima i njezino obrazloženje iz članka 17. stavka 2. uzimaju se u obzir pri procjeni komercijalne održivosti projekta.

3. Projekti od zajedničkog interesa koji se provode u skladu s postupkom iz članka 5. stavka 7. točke (d) isto su tako prihvatljivi za financijsku pomoć Unije u obliku bespovratnih sredstava za radove ako ispunjavaju kriterije utvrđene u stavku 2. ovog članka.

4. Projekti od zajedničkog interesa koji pripadaju kategorijama utvrđenima u točki 1. podtočki (d) i točkama 2. i 5. Priloga II. isto su tako prihvatljivi za financijsku pomoć Unije u obliku bespovratnih sredstava za radove ako predmetni promotori projekata mogu jasno pokazati znatne pozitivne vanjske učinke projekata, kao što su sigurnost opskrbe, fleksibilnost sustava, solidarnost ili inovacije, i iznijeti jasne dokaze o njihovoj komercijalnoj neodrživosti u skladu s analizom troškova i koristi, poslovnim planom i procjenama, posebno onima koje su proveli potencijalni ulagači ili davatelji kredita ili, prema potrebi, nacionalno regulatorno tijelo.

5. Projekti od uzajamnog interesa izjednačavaju se s projektima od zajedničkog interesa i prihvatljivi su za financijsku pomoć Unije. Ulaganja koja se provode na području Unije u okviru projekta od uzajamnog interesa prihvatljiva su za financijsku pomoć Unije u obliku bespovratnih sredstava za radove samo ako ispunjavaju kriterije utvrđene u stavku 2. i ako se odlukom o prekograničnoj raspodjeli troškova iz stavka 2. točke (b) prekogranično raspodjeljuju troškovi za najmanje dvije države članice, pri čemu na svaku otpada znatan dio.

Članak 19.

Smjernice za kriterije za dodjelu financijske pomoći Unije

Posebni kriteriji utvrđeni u članku 4. stavku 3. i parametri utvrđeni u članku 4. stavku 5. primjenjuju se za utvrđivanje kriterija za dodjelu financijske pomoći Unije u Uredbi (EU)... [o Instrumentu za povezivanje Europe kako je predložena dokumentom COM(2018) 438 final].

POGLAVLJE VIII.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 20.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji pod uvjetima utvrđenima u ovom članku.

2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 3. dodjeljuje se Komisiji na razdoblje od sedam godina počevši od [1. siječnja 2022.] Komisija izrađuje izvješće o delegiranju ovlasti najkasnije devet mjeseci prije kraja razdoblja od sedam godina. Delegiranje ovlasti prešutno se produljuje za razdoblja jednakog trajanja, osim ako se Europski parlament ili Vijeće tom produljenju usprotive najkasnije tri mjeseca prije kraja svakog razdoblja.

3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 3. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. Opoziv ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.

4. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.

5. Delegirani akt donesen na temelju članka 3. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili

Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 21.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 4. Uredbe (EU) br. 182/2011.

Članak 22.

Izvješćivanje i ocjenjivanje

Komisija najkasnije 31. prosinca 2027. objavljuje izvješće o provedbi projekata od zajedničkog interesa i podnosi ga Europskom parlamentu i Vijeću. U tom se izvješću ocjenjuje:

- (a) napredak postignut u planiranju, razvoju, izgradnji i puštanju u rad projekata od zajedničkog interesa odabranih u skladu s člankom 3. i, prema potrebi, kašnjenja u provedbi i druge poteškoće na koje se naišlo;
- (b) sredstva koje je Unija rezervirala i isplatila za projekte od zajedničkog interesa u odnosu na ukupnu vrijednost financiranih projekata od zajedničkog interesa;
- (c) napredak koji je u integraciji obnovljivih izvora energije i smanjenju emisija stakleničkih plinova postignut planiranjem, razvojem, izgradnjom i puštanjem u rad projekata od zajedničkog interesa odabranih u skladu s člankom 3.;
- (d) napredak postignut u planiranju, razvoju, izgradnji i puštanju u rad odobalnih mreža za energiju iz obnovljivih izvora te omogućeno uvođenje energije iz obnovljivih izvora na moru;
- (e) u sektorima električne energije i vodika, razvoj međupovezanosti država članica, odgovarajuće promjene cijena energije, kao i broj kvarova mrežnog sustava, njihovi uzroci i povezani gospodarski troškovi;
- (f) postupak izdavanja dozvola i sudjelovanje javnosti, posebno:
 - i. prosječno i najdulje ukupno trajanje postupka izdavanja dozvola za projekte od zajedničkog interesa, uključujući trajanje svakog koraka postupka prije podnošenja zahtjeva, u odnosu na vrijeme predviđeno početnim ključnim etapama iz članka 10. stavka 5.;
 - ii. razina protivljenja projektima od zajedničkog interesa, konkretno broj pisanih prigovora tijekom postupka javnog savjetovanja i broj postupaka za pravnu zaštitu;
 - iii. pregled najboljih i inovativnih praksi u uključivanju dionika i ublažavanju utjecaja na okoliš tijekom postupaka izdavanja dozvola i provedbe projekata, uključujući prilagodbu klimatskim promjenama;
 - iv. djelotvornost sustava predviđenih člankom 8. stavkom 3. u pogledu poštovanja rokova utvrđenih u članku 10.;
- (g) regulatorni tretman, posebno:

- i. broj projekata od zajedničkog interesa za koje je donesena odluka o prekograničnoj raspodjeli troškova u skladu s člankom 16.;
 - ii. broj i vrsta projekata od zajedničkog interesa kojima su dodijeljeni posebni poticaji u skladu s člankom 17.;
- (h) djelotvornost ove Uredbe u doprinosu klimatskim i energetske ciljevima za 2030. i, dugoročno, postizanju klimatske neutralnosti do 2050.

Članak 23.

Informiranje i obavješćivanje javnosti

Komisija uspostavlja i održava platformu za transparentnost koja je lako dostupna javnosti putem interneta. Platforma se redovito ažurira informacijama iz izvješća iz članka 5. stavka 1. te informacijama s internetskih stranica iz članka 9. stavka 7. Platforma sadržava sljedeće informacije:

- (a) ažurirane opće informacije, uključujući geografske informacije, za svaki projekt od zajedničkog interesa;
- (b) plan provedbe iz članka 5. stavka 1. za svaki projekt od zajedničkog interesa predstavljen tako da se u svakom trenutku može procijeniti napredak u provedbi;
- (c) glavne očekivane koristi i troškove projekata, osim poslovno osjetljivih informacija;
- (d) popis Unije;
- (e) sredstva koja je Unija raspodijelila i isplatila za svaki projekt od zajedničkog interesa.

Članak 24.

Prijelazne odredbe

Ova Uredba ne utječe na odobravanje, nastavak ni izmjenu financijske pomoći koju dodjeljuje Komisija u skladu s Uredbom (EU) br. 1316/2013 Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁷.

Članak 25.

Izmjena Uredbe (EZ) br. 715/2009

U članku 8. stavku 10. Uredbe (EZ) br. 715/2009 prvi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„ENTSO za plin svake dvije godine donosi i objavljuje plan razvoja mreže na razini Unije iz stavka 3. točke (b). Plan razvoja mreže na razini Unije uključuje modeliranje integrirane mreže, među ostalim mreža vodika, izradu scenarija, europsku prognozu dostatnosti opskrbe i procjenu otpornosti sustava.”.

Članak 26.

Izmjene Direktive 2009/73/EZ

⁴⁷

Uredba (EU) br. 1316/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe, izmjeni Uredbe (EU) br. 913/2010 i stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 680/2007 i (EZ) br. 67/2010, SL L 348, 20.12.2013., str. 129.

U članku 41. stavku 1. Direktive 2009/73/EZ dodaje se točka (v):

„(v) ispunjavanje obveza utvrđenih u članku 3., članku 5. stavku 7. te člancima 14., 15., 16. i 17. [Uredbe TEN-E kako je predložena dokumentom COM(2020) 824];”.

Članak 27.

Izmjene Direktive (EU) 2019/944

U članku 59. stavku 1. Direktive (EU) 2019/944 dodaje se točka (zz):

„(zz) ispunjavanje obveza utvrđenih u članku 3., članku 5. stavku 7. te člancima 14., 15., 16. i 17. [Uredbe TEN-E kako je predložena dokumentom COM(2020) 824];”.

Članak 28.

Izmjene Uredbe (EU) 2019/943

Članak 48. prva rečenica Uredbe (EU) 2019/943 zamjenjuje se sljedećim:

„Plan razvoja mreže na razini Unije iz članka 30. stavka 1. točke (b) uključuje oblikovanje integrirane mreže, među ostalim razvoj scenarija i procjenu otpornosti sustava. Potpuno je usklađen s europskom procjenom adekvatnosti resursa izrađenom na temelju članka 23.”.

Članak 29.

Izmjene Uredbe (EU) 2019/942

Članak 11. točke (c) i (d) Uredbe (EU) 2019/942 zamjenjuje se sljedećim:

„(c) ispunjava obveze utvrđene u članku 5., članku 11. stavcima 2., 8., 9. i 10., člancima 12. i 13., članku 17. stavku 5. i točki 12. Priloga III. [Uredbi TEN-E kako je predložena dokumentom COM(2020) 824];

(d) donosi odluke o odobrenju postupnih izmjena metodologija analize troškova i koristi u skladu s člankom 11. stavkom 6. te o zahtjevima za ulaganje, uključujući prekograničnu raspodjelu troškova, u skladu s člankom 16. stavkom 6. [Uredbe TEN-E kako je predložena dokumentom COM(2020) 824].”.

Članak 30.

Stavljanje izvan snage

Uredba (EU) br. 347/2013 stavlja se izvan snage [1. siječnja 2022.] Iz ove Uredbe ne proizlaze nikakva prava za projekte navedene u prilogima Uredbi (EU) br. 347/2013.

Članak 31.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od [1. siječnja 2022.].

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Europski parlament
Predsjednik
[...]

Za Vijeće
Predsjednik
[...]

ZAKONODAVNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ „AGENCIJE”

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 347/2013

1.2. Predmetna područja politike

Područje politike: I. Jedinstveno tržište, inovacije i digitalno gospodarstvo

Aktivnost: 02. Europska strateška ulaganja

1.3. Prijedlog se odnosi na

☐ novo djelovanje

☐ novo djelovanje nakon pilot-projekta/pripremnog djelovanja⁴⁸

☒ produženje postojećeg djelovanja

☐ spajanje jednog ili više djelovanja u drugo/novo djelovanje

1.4. Ciljevi

1.4.1. Opći ciljevi

Opći je cilj inicijative olakšati pravodobni razvoj odgovarajuće energetske infrastrukture diljem Unije i u susjedstvu kako bi se omogućilo ostvarivanje energetske i klimatske ciljeve Unije u skladu s europskim zelenim planom, posebno ciljeva za 2030./2050., uključujući cilj klimatske neutralnosti te integraciju tržišta, konkurentnost i sigurnost opskrbe, što je povoljnije moguće za potrošače i poduzeća.

1.4.2. Posebni ciljevi

Posebni ciljevi:

1. omogućiti utvrđivanje prekograničnih projekata i ulaganja potrebnih za energetska tranziciju i klimatske ciljeve diljem Unije i sa susjednim zemljama;
2. poboljšati planiranje infrastrukture za integraciju energetske sustava i odobalne mreže;
3. skratiti postupke izdavanja dozvola za projekte od zajedničkog interesa kako bi se izbjegla kašnjenja projekata kojima se olakšava energetska tranzicija;
4. osigurati odgovarajuću primjenu alata za podjelu troškova i regulatornih poticaja.

⁴⁸

Kako je navedeno u članku 58. stavku 2. točkama (a) ili (b) Financijske uredbe.

1.4.3. *Očekivani rezultati i učinak*

Navesti očekivane učinke prijedloga/inicijative na ciljne korisnike/skupine.

Posebni cilj br. 1:

Provedba projekata od zajedničkog interesa kojima se podupire postizanje cilja klimatske neutralnosti omogućivanjem integracije obnovljivih izvora energije.

Posebni cilj br. 2:

Znatno povećanje u uvođenju energije iz obnovljivih izvora na moru.

Posebni cilj br. 3:

Europski pristup planiranju infrastrukture za mreže vodika.

Posebni cilj br. 4:

Smanjenje kašnjenja u provedbi projekata od zajedničkog interesa.

1.4.4. *Pokazatelji uspješnosti*

Navesti pokazatelje za praćenje napretka i postignuća

Posebni cilj br. 1:

Broj i vrste projekata od zajedničkog interesa prema definiranim prioritetnim koridorima/tematskim područjima: smanjeno ograničavanje obnovljive energije; udvostručenje broja projekata pametne električne energije do 2026. u odnosu na trenutačne razine.

Posebni cilj br. 2:

Broj projekata od zajedničkog interesa: najmanje 10 projekata od zajedničkog interesa kojima se podupire uvođenje energije iz obnovljivih izvora na moru do 2026.

Posebni cilj br. 3:

Broj projekata od zajedničkog interesa: najmanje pet projekata od zajedničkog interesa u području vodika do 2026.

Posebni cilj br. 4:

Prosječno i maksimalno ukupno trajanje postupaka odobravanja projekata od zajedničkog interesa: smanjiti udio projekata od zajedničkog interesa koji kasne u određenoj godini u usporedbi s prvotno planiranim datumom puštanja u rad.

1.5. **Osnova prijedloga/inicijative**

1.5.1. *Zahtjevi koje treba ispuniti u kratkoročnom ili dugoročnom razdoblju, uključujući detaljan vremenski plan provedbe inicijative*

Uredbom o transeuropskim energetske mrežama (TEN-E), donesenom 2013., utvrđuju se pravila za pravodobni razvoj i interoperabilnost transeuropskih energetske mreže radi ostvarivanja ciljeva energetske politike iz Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) kako bi se osiguralo funkcioniranje unutarnjeg energetskeg tržišta i sigurnost opskrbe u Uniji, promicala energetska učinkovitost i ušteda energije te razvoj novih i obnovljivih oblika energije te poticala međupovezanost energetske mreže. Uredbom TEN-E uspostavlja se okvir za suradnju država članica i relevantnih dionika u regionalnom okruženju kako bi se razvile bolje povezane energetske mreže u cilju povezivanja regija koje su trenutačno izolirane od

europskih energetske tržišta, jačanja postojeće prekogranične međupovezanosti i pomoći u integraciji energije iz obnovljivih izvora.

S obzirom na to, Uredba TEN-E središnji je instrument za razvoj unutarnjeg energetskog tržišta i nužna je za postizanje ciljeva europskog zelenog plana. Kako bi se postigla klimatska neutralnost do 2050. i više razine smanjenja emisija stakleničkih plinova do 2030., Europi će biti potreban integrirani energetski sustav koji će se oslanjati na više razine elektrifikacije na temelju obnovljivih izvora energije i dekarbonizaciju plinskog sektora. Uredbom TEN-E može se osigurati da se razvojem energetske infrastrukture Unije podrži potrebna energetska tranzicija.

Iako su ciljevi postojeće Uredbe i dalje uglavnom valjani, moraju se više usmjeriti na ciljeve za 2020./2030. kako bi odražavali novi politički kontekst i cilj klimatske neutralnosti do 2050. iz europskog zelenog plana. Uz nov politički kontekst i ciljeve neizostavno je spomenuti i da je u proteklom desetljeću tehnološki razvoj bio iznimno brz. Taj bi se napredak trebao uzeti u obzir u infrastrukturnim kategorijama obuhvaćenima Uredbom, kriterijima za odabir projekata od zajedničkog interesa te prioritetnim koridorima i tematskim područjima.

Osim zadaća koje su već u njegovoj nadležnosti na temelju Uredbe o ACER-u, ovom se inicijativom ACER-u daje mandat za izvršavanje dodatnih zadaća, a to su:

- razviti okvirne smjernice za ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin za definiranje i oblikovanje njihovih scenarija,
- odobriti postupna poboljšanja metodologija analize troškova i koristi koje su razvili ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin.

- 1.5.2. *Dodana vrijednost sudjelovanja Unije (može proizlaziti iz različitih čimbenika, npr. prednosti koordinacije, pravne sigurnosti, veće učinkovitosti ili komplementarnosti). Za potrebe ove točke „dodana vrijednost sudjelovanja Unije” vrijednost je koja proizlazi iz intervencije Unije i predstavlja dodatnu vrijednost u odnosu na vrijednost koju bi države članice inače ostvarile same.*

Razlozi za djelovanje na europskoj razini (*ex ante*)

Infrastruktura za prijenos energije (uključujući međusobno povezanu odobalnu mrežu i pametnu mrežnu infrastrukturu) ima europsku dodanu vrijednost zbog svojih prekograničnih učinaka i ključna je za postizanje klimatski neutralnog energetskog sustava. Za razvoj prekogranične energetske infrastrukture potreban je okvir za regionalnu suradnju među državama članicama. Propisi i mjere pojedinih država članica nedovoljni su za provedbu tih infrastrukturnih projekata u cjelini.

Očekivana dodana vrijednost Unije (*ex post*)

Unutarnje energetske tržište temelji se na prekograničnim spojnim vodovima, čiji razvoj zahtijeva suradnju dviju ili više država članica; inicijativa će putem suradnje pridonijeti isplativijem i djelotvornijem pristupu u razvoju odgovarajuće prekogranične infrastrukture i postizanju klimatskih i energetske ciljeva Unije uz minimalni trošak za potrošače i poduzeća.

- 1.5.3. *Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava*

Evaluacija postojeće Uredbe TEN-E pokazala je da se na temelju te uredbe učinkovito poboljšala integracija mreža država članica, potaknula trgovina energijom i time pridonijelo konkurentnosti Unije, kako pokazuju ciljevi međupovezanosti i cijene energije te njihova konvergencija diljem Unije. Projekti od zajedničkog interesa u području električne energije, a

posebno u području plina, znatno su pridonijeli sigurnosti opskrbe kao glavnom kontekstualnom pokretaču izrade Uredbe TEN-E. Infrastruktura za plin sada je dobro povezana, a otpornost opskrbe znatno se poboljšala od 2013. Regionalna suradnja u regionalnim skupinama i putem prekogranične raspodjele troškova važna je za omogućivanje provedbe projekata. Međutim, prekogranična raspodjela troškova u mnogim slučajevima nije dovela do planiranog smanjenja manjka u financiranju projekta. Premda su postupci izdavanja dozvola skraćeni, u nekim su slučajevima i dalje dugotrajni. Iako su temeljni razlozi uglavnom povezani s nacionalnom provedbom i izvan su područja primjene Uredbe TEN-E, postoje neki elementi koji se mogu poboljšati. Financijska pomoć u okviru CEF-a bila je važan čimbenik jer se bespovratnim sredstvima za studije pomoglo da se smanje rizici u ranim fazama razvoja projekata, a bespovratnim sredstvima za radove poduprli su se projekti usmjereni na glavna uska grla koja se nisu mogla u dovoljnoj mjeri ukloniti financiranjem na tržištu.

1.5.4. *Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i moguće sinergije s drugim prikladnim instrumentima*

Inicijativom će se pridonijeti postizanju klimatske neutralnosti do 2050., počevši od smanjenja emisija stakleničkih plinova za 55 % do 2030., glavnog klimatskog cilja iz europskog zelenog plana, koji je Komisija Ursule von der Leyen predstavila u prosincu 2019. Utvrđivanjem kriterija prihvatljivosti za financijsku pomoć u okviru Instrumenta za povezivanje Europe (CEF) za projekte od zajedničkog interesa inicijativa pridonosi ciljevima VFO-a za razdoblje 2021.–2027., među ostalim uključivanju klimatskih pitanja.

1.5.5. *Ocjena različitih dostupnih opcija financiranja, uključujući opciju preraspodjele*

Najveći dio utjecaja ovog prijedloga na proračun razmatra se u zakonodavnom financijskom izvještaju u okviru Prijedloga uredbe o uspostavljanju Instrumenta za povezivanje Europe. Poseban utjecaj ove inicijative na proračun ograničen je na sredstva koja su ACER-u potrebna za ispunjavanje dodatnog mandata. U procjeni učinka ocijenjene su različite opcije kako bi se ostvario cilj boljeg planiranja infrastrukture za integraciju energetskog sustava. Najpoželjnija je opcija ona s najisplativijim pristupom.

1.6. Trajanje i financijski učinak prijedloga/inicijative

☐ **Ograničeno trajanje**

- ☐ prijedlog/inicijativa na snazi od [DD/MM]GGGG do [DD/MM]GGGG
- ☐ financijski učinak od GGGG do GGGG

☒ **Neograničeno trajanje**

- provedba s početnim razdobljem od GGGG do GGGG,
- nakon čega slijedi redovna provedba.

1.7. Predviđeni načini upravljanja⁴⁹

☒ **Izravno upravljanje** Komisije

- ☐ putem izvršnih agencija

☐ **Podijeljeno upravljanje** s državama članicama

☐ **Neizravno upravljanje** povjeravanjem zadaća izvršenja proračuna:

- ☐ međunarodnim organizacijama i njihovim agencijama (navesti)
- ☐ EIB-u i Europskom investicijskom fondu
- ☐ tijelima iz članaka 70. i 71.
- ☐ tijelima javnog prava
- ☐ tijelima uređenima privatnim pravom koja pružaju javne usluge u mjeri u kojoj daju odgovarajuća financijska jamstva
- ☐ tijelima uređenima privatnim pravom države članice kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva i koja daju odgovarajuća financijska jamstva
- ☐ osobama kojima je povjerena provedba određenih djelovanja u području ZVSP-a u skladu s glavom V. UEU-a i koje su navedene u odgovarajućem temeljnom aktu.

Napomene

Nije primjenjivo

⁴⁹

Informacije o načinima upravljanja i upućivanja na Financijsku uredbu dostupni su na internetskim stranicama BudgWeb: <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>.

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja

Navesti učestalost i uvjete.

Postupci redovitog izvješćivanja i praćenja koji postoje u sadašnjem okviru TEN-E i dalje su na snazi, primjerice izvješće ACER-a regionalnim skupinama. ACER na svojim internetskim stranicama objavljuje i sve rezultate svojih zadaća.

Najveći dio utjecaja ovog prijedloga na proračun razmatra se u zakonodavnom financijskom izvještaju u okviru Prijedloga uredbe o uspostavljanju Instrumenta za povezivanje Europe. Prema predloženoj uredbi o CEF-u, uspostaviti će se revidirani okvir uspješnosti za praćenje postizanja ciljeva programa i njegova doprinosa ciljevima politike Unije. Pokazatelji za praćenje provedbe i napretka programa u području energetike odnosit će se posebno na doprinos međupovezanosti i integraciji tržišta, sigurnosti opskrbe energijom i održivom razvoju, što će omogućiti dekarbonizaciju tako što će se povećati unos energije iz obnovljivih izvora u energetske sustave te razvijati prekogranična suradnja u području obnovljivih izvora energije.

Dodatne zadaće kojima će upravljati ACER pridonijet će ostvarenju ciljeva inicijative, posebno boljem planiranju infrastrukture za integraciju energetskog sustava i utvrđivanju prekograničnih projekata i ulaganja diljem Unije i sa susjednim zemljama koji su potrebni za energetske tranzicije i klimatske ciljeve.

Osim posebnih postupaka izvješćivanja i praćenja u okviru Uredbe TEN-E, sve agencije Unije rade pod strogim sustavom praćenja koji uključuje službu za unutarnju reviziju, Službu Komisije za unutarnju reviziju, Upravni odbor ACER-a, Revizorski sud i proračunsko tijelo. Taj je sustav utvrđen Uredbom o osnivanju ACER-a iz 2009. i nastaviti će se primjenjivati.

2.2. Sustavi upravljanja i kontrole

2.2.1. *Obrazloženje načina upravljanja, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole*

Najveći dio utjecaja ovog prijedloga na proračun razmatra se u zakonodavnom financijskom izvještaju u okviru Prijedloga uredbe o uspostavljanju Instrumenta za povezivanje Europe. Međutim, za dodjeljivanje dodatnih zadaća ACER-u potrebna su dodatna sredstva, što odgovara trošku jednog ekvivalenta punog radnog vremena. To je opravdano radom koji je potreban za izradu novih okvirnih smjernica za definiranje i oblikovanje scenarija ENTSO-a za električnu energiju i ENTSO-a za plin pri izradi njihovih scenarija i procjeni postupnih poboljšanja metodologija analize troškova i koristi koje su razvili ENTSO za električnu energiju i ENTSO za plin. Za te je zadaće potrebno razviti i održavati posebno stručno znanje unutar ACER-a.

2.2.2. *Informacije o utvrđenim rizicima i uspostavljenim sustavima unutarnje kontrole za ublažavanje rizika*

Utvrđeni rizici za rashode u okviru Instrumenta za povezivanje Europe i povezane kontrole za ublažavanje obuhvaćeni su zakonodavnim financijskim izvještajem u okviru Prijedloga uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavljanju Instrumenta za povezivanje Europe i stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1316/2013 i (EU) br. 283/2014.

S obzirom na dodatne zadaće koje su dodijeljene ACER-u nisu utvrđeni konkretni rizici.

Dodatna sredstva stavljena na raspolaganje ACER-u pratit će se putem ACER-ova sustava unutarnje kontrole, koji je usklađen s relevantnim međunarodnim standardima i uključuje posebne kontrole kako bi se spriječio sukob interesa i osigurala zaštita zviždača.

2.2.3. *Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrole i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju)*

Procjena troškova kontrole i rizika od pogrešaka povezanih s rashodima u okviru Instrumenta za povezivanje Europe uključena je u zakonodavni financijski izvještaj u okviru Prijedloga uredbe o uspostavljanju Instrumenta za povezivanje Europe.

Glavna uprava ENER održava strategiju nadzora koja obuhvaća aktivnosti ACER-a. Troškovi kontrole dodatnih zadaća povjerenih ACER-u procijenit će se u odnosu na profil rizika Agencije i na potrebe praćenja i nadzora aktivnosti Agencije. Međutim, ograničeni opseg tih dodatnih aktivnosti ne bi trebao znatno utjecati na trošak kontrole Agencije. U proteklih pet godina (2015.–2019.) trošak kontrole ACER-a u odnosu na iznos doprinosa Unije ostao je relativno stabilan, u rasponu od 1,2 % do 2 %.

Budući da je utjecaj na proračun ograničen na osiguravanje dodatnih sredstava, očekuje se da će rizik od pogreške ostati ispod granice od 2 % ukupnih rashoda tijekom trajanja programa.

2.3. Mjere za sprečavanje prijevара i nepravilnosti

Navedi postojeće ili predviđene mjere za sprečavanje i zaštitu, npr. iz strategije za borbu protiv prijevара.

Komisija će osigurati uspostavljanje odgovarajućih mjera tako da se pri provedbi aktivnosti osigura zaštita financijskih interesa Unije primjenom preventivnih mjera protiv prijevара, korupcije i svih drugih nezakonitih aktivnosti.

Glavna uprava ENER provodi posebnu strategiju za borbu protiv prijevара, koja će se ažurirati do kraja 2020. na temelju revizije Komisijine strategije za borbu protiv prijevара iz travnja 2019. (COM(2019) 196 final).

Mjere za sprečavanje prijevара i nepravilnosti koje su poduzete za projekte koji se financiraju iz Instrumenta za povezivanje Europe predstavljene su u zakonodavnom financijskom izvješćaju u okviru Prijedloga uredbe o uspostavljanju Instrumenta za povezivanje Europe.

ACER je revidirao svoju strategiju za borbu protiv prijevара na temelju procjene rizika od prijevара kojima bi mogao biti izložen pri ispunjavanju svojeg mandata. ACER surađuje sa službama Komisije u predmetima povezanim sa sprečavanjem prijevара i nepravilnosti. Komisija će osigurati da se ta suradnja nastavi i ojača. Osim toga, ACER je 2018. donio smjernice o upravljanju sukobima interesa.

Odredbe o zaštiti financijskih interesa Unije uključene su u članak 26. Prijedloga uredbe o uspostavljanju Instrumenta za povezivanje Europe.

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak

- Postojeće proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
	Broj	dif./nedif. ⁵⁰	zemalja EFTA-e ⁵¹	zemalja kandidatkinja ⁵²	trećih zemalja	u smislu članka 21. stavka 2. točke (b) Financijske uredbe
I. Jedinstveno tržište, inovacije i digitalno gospodarstvo	02 10 06 ACER	Dif.	DA	NE	NE	NE

- Zatražene nove proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos
----------------------	--------------------	---------------	----------

⁵⁰ Dif. = diferencirana odobrena sredstva; nedif. = nediferencirana odobrena sredstva.

⁵¹ EFTA: Europsko udruženje slobodne trgovine.

⁵² Zemlje kandidatkinje i, ako je primjenjivo, potencijalni kandidati sa zapadnog Balkana.

eg. financijsko g okvira	Broj	Dif./nedif.	zemalja EFTA-e	zemalja kandidatkin ja	trećih zemalja	u smislu članka 21. stavka 2. točke (b) Financijske uredbe
	[XX YY YY YY]		DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE

3.2. Procijenjeni učinak na rashode

3.2.1. Sažetak procijenjenog učinka na rashode

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Broj	Naslov 1.A
---	-------------	-------------------

ACER (samo nove zadaće)			2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	UKUPNO
Glava 1.:	Obveze	(1)	0,077	0,156	0,159	0,162	0,166	0,169	0,889
	Plaćanja	(2)	0,077	0,156	0,159	0,162	0,166	0,169	0,889
Glava 2.:	Obveze	(1a)							
	Plaćanja	(2a)							
Glava 3.:	Obveze	(3a)							
	Plaćanja	(3b)							
UKUPNA odobrena sredstva ACER-u	Obveze	= 1 + 1 a + 3a	0,077	0,156	0,159	0,162	0,166	0,169	0,889
	Plaćanja	= 2 + 2 a + 3b	0,077	0,156	0,159	0,162	0,166	0,169	0,889

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	5.	„Administrativni rashodi”						
---	-----------	---------------------------	--	--	--	--	--	--

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

		2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.		UKUPNO
Glavna uprava: ENER samo nadzor novih zadaća									
• Ljudski resursi		0	0	0	0	0	0		0
• Ostali administrativni rashodi		0	0	0	0	0	0		0
UKUPNO GLAVNA UPRAVA ENER	Odobrena sredstva	0	0	0	0	0	0		0

UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 5. višegodišnjeg financijskog okvira	(ukupne obveze = ukupna plaćanja)	0	0	0	0	0	0		0
---	-----------------------------------	---	---	---	---	---	---	--	---

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

		2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.		UKUPNO
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 1.–5. višegodišnjeg financijskog okvira	Obveze	0,077	0,156	0,159	0,162	0,166	0,169		0,889
	Plaćanja	0,077	0,156	0,159	0,162	0,166	0,169		0,889

3.2.2. Procijenjeni utjecaj na odobrena sredstva [tijela]

- ☒ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna odobrena sredstva za poslovanje.
- ☐ Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća odobrena sredstva za poslovanje:

Odobrena sredstva za preuzimanje obveza u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Navesti ciljeve i rezultate			Godina N		Godina N + 1		Godina N + +2		Godina N + +3		Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)						UKUPNO	
	REZULTATI																	
	↓	Vrsta 53	Prosje čni trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Troša k	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Ukupn i broj
POSEBNI CILJ br. 1 ⁵⁴ ...																		
– Rezultat																		
– Rezultat																		
– Rezultat																		
Međuzbroj za posebni cilj br. 1																		
POSEBNI CILJ br. 2...																		
– Rezultat																		
Međuzbroj za posebni cilj br. 2																		
UKUPNI TROŠAK																		

⁵³ Rezultati se odnose na proizvode i usluge koji se isporučuju (npr.: broj financiranih studentskih razmjena, kilometri izgrađenih prometnica itd.).

⁵⁴ Kako je opisan u odjeljku 1.4.2. „Posebni ciljevi...”

3.2.3. Procijenjeni utjecaj na ljudske resurse ACER-a

3.2.3.1. Sažetak

- ☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna administrativna odobrena sredstva.
- ☒ Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća administrativna odobrena sredstva:

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.		UKUPNO
--	-------	-------	-------	-------	-------	-------	--	--------

Privremeno osoblje (razredi AD)*	0,077	0,156	0,159	0,162	0,166	0,169		0,889
Privremeno osoblje (razredi AST)								
Ugovorno osoblje								
Upućeni nacionalni stručnjaci								

UKUPNO	0,077	0,156	0,159	0,162	0,166	0,169		0,889
---------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--	--------------

* na temelju prosječnih troškova od 150 000 EUR za privremeno osoblje (razredi AD) i godišnje stope inflacije od 2 %

Potrebe u pogledu osoblja (EPRV):

	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.		UKUPNO
--	-------	-------	-------	-------	-------	-------	--	--------

Privremeno osoblje (razredi AD)	1	1	1	1	1	1		
Privremeno osoblje (razredi AST)								
Ugovorno osoblje								
Upućeni nacionalni stručnjaci								

UKUPNO	1	1	1	1	1	1		
---------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	--	--

Zapošljavanje se planira u drugoj polovini 2022. kako bi se pripremila provedba Uredbe. Ako bude moguće, trebala bi se donijeti sredinom 2022. Stoga se za 2022. u obzir uzima samo 50 % prosječnog troška.

Prebijanje proračuna zatraženog za pokrivanje povećanja sredstava za ljudske resurse u ACER-u provest će se smanjenjem proračuna Instrumenta za povezivanje Europe u sektoru energetike (CEF za energetiku) za isti iznos u istom naslovu.

3.2.3.2. Procijenjene potrebe u pogledu ljudskih resursa za matičnu glavnu upravu

- ☒ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebni ljudski resursi.
- ☐ Za prijedlog/inicijativu potrebni su sljedeći ljudski resursi:

Procjenu navesti u cijelim brojevima (ili najviše do jednog decimalnog mjesta)

	Godina N	Godina N + 1	Godina N + 2	Godina N + 3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)		
• Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)							
XX 01 01 01 (sjedište i predstavništva Komisije)							
XX 01 01 02 (delegacije)							
XX 01 05 01 (neizravno istraživanje)							
10 01 05 01 (izravno istraživanje)							
• Vanjsko osoblje (u ekvivalentu punog radnog vremena: EPRV)⁵⁵							
XX 01 02 01 (UO, UNS, UsO iz „globalne omotnice”)							
XX 01 02 02 (UO, LO, UNS, UsO i MSD u delegacijama)							
XX 01 04 yy⁵⁶	– u sjedištima ⁵⁷						
	– u delegacijama						
XX 01 05 02 (UO, UNS, UsO – neizravno istraživanje)							
10 01 05 02 (UO, UNS, UsO – izravno istraživanje)							
Druge proračunske linije (navesti)							
UKUPNO							

XX se odnosi na odgovarajuće područje politike ili glavu proračuna.

Za prijedlog nije potrebno dodatno osoblje u glavnoj upravi. Njegovu provedbu i praćenje provodit će osoblje koje je već zaduženo za politiku TEN-E u Glavnoj upravi ENER.

Potrebe za ljudskim resursima pokrit će se osobljem glavne uprave kojemu je već povjereno upravljanje djelovanjem i/ili koje je preraspoređeno unutar glavne uprave te, prema potrebi,

⁵⁵ UO = ugovorno osoblje; LO = lokalno osoblje; UNS = upućeni nacionalni stručnjaci; UsO = ustupljeno osoblje; MSD = mladi stručnjaci u delegacijama.

⁵⁶ U okviru gornje granice za vanjsko osoblje iz odobrenih sredstava za poslovanje (prijašnje linije „BA”).

⁵⁷ Uglavnom za strukturne fondove, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) i Europski ribarski fond (EFR).

resursima koji se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

Opis zadaća:

Dužnosnici i privremeno osoblje	
Vanjsko osoblje	

Opis izračuna troškova za ekvivalent punog radnog vremena trebao bi biti uključen u Prilog V. odjeljak 3.

3.2.4. Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom

- ☒ Prijedlog/inicijativa u skladu je s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom.
- ☐ Prijedlog/inicijativa iziskuje reprogramiranje relevantnog naslova višegodišnjeg financijskog okvira.

Objasniti o kakvom je reprogramiranju riječ te navesti predmetne proračunske linije i odgovarajuće iznose.

Nije primjenjivo

- ☐ Za prijedlog/inicijativu potrebna je primjena instrumenta fleksibilnosti ili revizija višegodišnjeg financijskog okvira⁵⁸.

Objasniti što je potrebno te navesti predmetne naslove i proračunske linije te odgovarajuće iznose.

Nije primjenjivo

3.2.5. Doprinos trećih strana

- Prijedlogom/inicijativom ne predviđa se sudjelovanje trećih strana u sufinanciranju.
- Prijedlogom/inicijativom predviđa se sufinanciranje prema sljedećoj procjeni:

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

	Godina N	Godina N + 1	Godina N + 2	Godina N + 3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)			Ukupno
Navedi tijelo koje sudjeluje u financiranju								
UKUPNO sufinancirana odobrena sredstva								

⁵⁸

Vidjeti članke 11. i 17. Uredbe Vijeća (EU, Euratom) br. 1311/2013 kojom se uspostavlja višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2014.–2020.

3.3. Procijenjeni učinak na prihode

- ☒ Prijedlog/inicijativa nema financijski učinak na prihode.
- ☐ Prijedlog/inicijativa ima sljedeći financijski učinak:
 - ☐ na vlastita sredstva
 - ☐ na ostale prihode
 - ☐ navesti jesu li prihodi namijenjeni proračunskim linijama rashoda

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Proračunska prihoda:	linija	Odobrena sredstva dostupna za tekuću financijsku godinu	Učinak prijedloga/inicijative ⁵⁹						
			Godina N	Godina N + 1	Godina N + 2	Godina N + 3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)		
Članak.....									

Za razne namjenske prihode navesti odgovarajuće proračunske linije rashoda.

--

Navesti metodu izračuna učinka na prihode.

--

⁵⁹

Kad je riječ o tradicionalnim vlastitim sredstvima (carine, pristojbe na šećer) navedeni iznosi moraju biti neto iznosi, to jest bruto iznosi nakon odbitka od 20 % na ime troškova naplate.